Sorin Delaskela

Despre retragere şi simplificare

Coordonatorul colecţiei
Mihai Curtean

Coperta: ART LUMPS, după o idee a autorului

Copyright © 2013, Editura A.T.U.

www.editura-atu.ro

Editura A.T.U.
Str. Turnului, nr. 22, cod 550197, Sibiu, România
Tel.: +40 369 432 190, Mobil: +40 724 046 310
E-mail: redactie@editura-atu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DELASKELA, SORIN
Despre retragere şi simplificare / Sorin Delaskela.
– Sibiu : Editura A.T.U., 2013
ISBN 978-606-8362-30-4

821.135.1-94

Sorin Delaskela

Despre retragere şi simplificare

Editura A.T.U.
Sibiu-Hermannstadt

Sorin Delaskela s-a născut în 24 septembrie 1968, la Drobeta Turnu Severin. Este licenţiat în filosofie şi sociologie. A debutat în 1995, cu volumul „Animalul confesiv", după care au urmat volumele de eseistică fragmentară şi de publicistică „Despre tăcerile lui Dumnezeu" (1997), „Somnul literei" (1999), „Mic jurnal împotriva maturităţii" (2002) şi „Discursul diurn" (2009). În proza de ficţiune a debutat cu romanul „Abisex" (Editura Brumar, 2007 / Editura Herg Benet, 2010), iar în 2011 a publicat, la Editura Brumar, volumul de proză scurtă „Noaptea pisicilor lungi".

Ca de obicei, mă trezesc devreme. La orele 4 sunt deja în picioare, purtat de vechea, obişnuita senzaţie de buimacă exaltare, ca şi cum m-aş afla în faţa unei bucurii promise şi îndelung aşteptate, deşi conţinutul ei rămâne pe mai departe obscur, aproape intangibil.

Îmi dau seama că de ani buni, întregită de gesturile acestea mărunte, simplificate şi somnoroase, *mecanica* dimineţilor mele e mereu aceeaşi, neschimbată în ritmurile ei, ceea ce poate fi un semn de constanţă sau, la fel de bine, de anchiloză.

Trăiesc cu un entuziasm stins de la jumătate toate aceste gesturi, aspecte şi sonorităţi matinale. Aş putea nota acum chiar aerul preocupat, obsesiv al pregătirii cafelei sub lumina albăstruie şi vioaie a flăcării de metan, rotirea linguriţelor şi cutiilor cu zahăr şi cafea, ibricul pe care îl curăţ de urmele zaţului vechi cu o cât mai grăbită atenţie, nerăbdarea cu care mă spăl pe mâini şi pe faţă, liniştea virginală şi neguroasă a zorilor, sunetul ploii, al frunzelor prin care la răstimpuri trece o briză neaşteptată şi de o delicateţe fără seamăn, ţârâitul intermitent al greierilor vara sau, mult mai târziu, freamătul rece al ninsorii ce a căzut peste noapte, papucii de casă şi stelele cu lumina lor îndepărtată şi indiferentă, sunetele înfundate ale automobilelor trecând pe şosea la intervale neregulate de timp, lătratul câinilor, scârţâitul parchetului sau zumzetul imperturbabil al tubului de neon din baie.

Splendoarea morocănoasă a lumii ce acum se smulge din somn e făurită din frânturi disparate, fragmente diferite, opuse şi adeseori contradictorii. Izolate, luate fiecare separat, ar putea să lipsească sau să fie înlocuite de altele. Abia atunci când vor fi unificate, strânse sub rigoarea unei acolade, vor oferi un înţeles zilei ce abia începe şi, de ce nu, chiar zilelor ce vor urma, în alunecarea lor infatigabilă şi atât de plăcută.

G*allicinium* – timpul trezirii mele. Termenul îl descopăr graţie lui E. J. şi fastuoasei *Cărţi a ceasului de nisip*, subtilă relatare despre relaţia noastră normativă cu Timpul.

În copilărie eram intrigat de faptul că bunicii mei se trezeau atât de devreme, aşa cum mă trezesc eu acum. Pe atunci nu-mi puteam explica cu niciun chip efervescenţa lor matinală, raţiunea neştiută în virtutea căreia se trezeau, vorba lor, cu „noaptea în cap". Doar nu aveau, credeam eu, cine ştie ce de făcut.

Însă adevărul este că tot timpul e ceva de făcut: să aeriseşti, să faci ordine în camere, să hrăneşti animalele, să pregăteşti micul dejun... Abia în anii din urmă am descoperit şi eu bucuria aceasta măruntă, dar vivificantă a „trebăluirii", micul exerciţiu matinal, devenit deja o constantă, de a pune în ordine, iarăşi şi iarăşi, mica ta lume domestică.

O vreme am privit, aşa, de sus, cu o „superioritate" naivă şi regretabilă, strădania Martei, „prostul" său exemplu. Modelul Martei împarte lumea, la rândul său, vorba tânărului Noica din *Jurnal filosofic*, alături de cel al Mariei. Cu trebăluirea ei, cu aplecarea ei spre bombănit, în vecinătatea surorii ei, Maria, care a ales, nu-i aşa, *partea cea bună*, ce şansă să aibă Marta? Pare atât de *neaşezată*, de nepregătită pentru lumea profunzimilor. Dar Mântuitorul e departe de a o dispreţui. O dojeneşte, nimic mai mult.

Sunt deja la a doua ceaşcă de cafea. O beau fără grabă, cu gesturi lente, ca şi cum aş avea tot timpul din lume la dispoziţie, chiar dacă ştiu bine că nu e deloc aşa, că nu am tot timpul din lume la dispoziţie.

Dar există în mine, şi nu mă îndoiesc că în fiecare dintre noi, ceva care trăieşte în termenii puri şi imprecişi ai eternităţii.

Adevărul este că nu am meditat niciodată în mod serios, poate nici măcar într-unul rezonabil, la problema timpului. Doar aşa, evanescent, am mai bâiguit uneori, preţios şi prolix, pe marginea „sentimentului" dulce-amar al trecerii anilor, vârstelor,

sau cu privire la spaima lirică şi stupidă legată de gândul că toate acestea, la un moment dat, fatalmente, vor înceta. De cele mai multe ori însă m-am lăsat condus de euforia iluziei că vremea vieţii noastre e fără de capăt, că timpul e o chestiune secundară şi abstractă, o problemă filosofică, nimic mai mult.

În ceea ce priveşte problema timpului, singură pe cont propriu, cunoaşterea nu e altceva decât orgoliu, disperare şi eşec.

Nu avem *răspunsul ultim*, ci doar întrebările, nedumeririle, locurile comune, răspunsurile pripite, convenţionale, nesigure, pe jumătate iluzorii.

Spun, chiar dacă expresia, recunosc, e de un evident patetism, îndoielnic ca orice patetism: *jocul meu*, jocul micului eu infatigabil şi detestabil e deja unul de amiază, cortina fiind deja trasă pe jumătate, iar spectatorii destul de plictisiţi.

Dincolo de mijlocul scenei e încă lumina caldă şi vie a spectacolului, vocile, gesturile, *rolurile* – totul se desfăşoară învăluit într-un entuziasm îndărătnic şi melancolic. În numele dorinţei frenetice şi obscure de a fi.

Ca aproape în fiecare dimineaţă la cafea, şi acum *lucrez* asupra Jurnalului. Mai sunt şi zile în care nu-l frecventez deloc, absentez lipsit de preocupare pentru aşa ceva. Lucrez – e un fel de a spune. Uneori nu fac altceva decât să survolez notaţiile din zilele trecute, să mai polizez, ici-colo, o expresie, să caut un unghi mai bun pentru a privi o imagine sau alta. Adică nu fac mai nimic. Inspiraţia, hai să zicem viziunea, deşi termenul e poate preţios, vine rareori sau deloc. În rest domină această stare de complacere cu lentoarea sinelui. Am şi zile bune, în care scriu cu încordare, capturat într-o febrilitate ce se va stinge însă, lăsând locul neutralităţii, survolării stilizante. Mă simt mai degrabă ca un tehnician, nu ca un posedat.

În privința „virtuților" Jurnalului, literare sau filosofice, sunt departe de orice iluzie. Problema esențială nici nu a fost vreodată aceasta, cât de semnificativ sau dimpotrivă poate fi, ca să zic așa, în câmpul culturii. Tot mai mult scris, vorba lui R. P., pentru mine însumi, Jurnalul a fost ocupațiunea mea cea mai serioasă în acești ani, abnegația strânsă în propria-i ardoare minionă și probabil inutilă. Gimnastica de dimineață a unui taciturn.

Cel puțin pentru mine, în esența sa, jurnal e *absistere,* adică retragere. Cercul în care e posibilă, zi după zi, voluptatea regăsirii de sine.

„Îmbătrânim cu tot cu scrisul nostru, cu bune și rele", cum bine zice Nicolae C. Cu apucăturile și iluziile noastre. Printre ele și iluzia că scrisul la jurnal face din tine o prezență lucidă în propria-ți existență. Nu ești, iată, doar o umbră gonind febril și morocănos peste suprafețe.

Mi-am amenajat lângă magazia din spatele grădinii o cameră de vară, un loc în care să pot sta cât timp îmi vor îngădui condițiile atmosferice. Probabil până spre finele lui septembrie. Folosesc atât de rar expresia aceasta, condiții atmosferice, încât nu mă pot opri să nu mă încânt acum de rezonanțele ei neașteptate. În primul rând am șters de praf poliţele acestea vechi pentru a-mi pune apoi în ordine o parte din bibliotecă, mai cu seamă teritoriul jurnalelor, în ideea de a fi la îndemână, grupate, strânse laolaltă sub aura aceleiași specii.

Dar nu despre aceste cărți vreau să vorbesc acum, deși mă tentează să spun ceva despre înșiruirea lor, despre ediția zveltă a *Jurnalului* lui Drieu sau ediția bondoacă a *Jurnalul* lui Renard, destul de neplăcută la lectură, cu o oglindă a paginii ingrată, cu frazele înghesuite, ediție pe care am procurat-o totuși dintr-un maldăr de volume la reducere, ca să nu o las acolo. Vreau să vorbesc chiar despre corpul bibliotecii.

Cunosc atât de bine aceste muchii şi suprafeţe. E vechea bibliotecă a copilăriei mele, corp rigid, armonios şi tăcut. Îmi place să cred că păstrează memoria tuturor cărţilor pe care le-a adăpostit în timp, amprenta vechilor romane poliţiste, a masivelor Emilian Pugaciov, a altora, mai molcome sau mai aventuroase, mai complicate la lectură sau dimpotrivă, cărţi care acum, dăruite, vândute sau împrumutate îşi continuă viaţa lor liniştită de cărţi călătoare prin această lume.

Aşa cum vechea bibliotecă păstrează pe argintul palid al oglinzii ei toate chipurile şi vârstele celor ce s-au apropiat de ea, a părinţilor, bunicilor, surorilor mele, prietenilor mei, poate chiar şi pierdutele mele chipuri, cele de ieri şi alaltăieri, deşi acest gând e totuşi atât de neliniştitor.

Şterg rafturile până când lemnul îşi recapătă vechea, solemna lucire taciturnă dintotdeauna.

Am mai aşezat aici, în camera de vară, o masă şi două scaune. Mi-am adus şi lansetele, undiţele, cutia cu plumbi, ace şi plute, o haină lungă din piele, hărţile împăturite, vechi manuscrise, tot felul de lucruri mărunte şi inutile, un fragment ceramic cules de pe malul Dunării, o pompă de aer de la barca pneumatică. E un spaţiu în care mă retrag uneori, la amiază, pregătindu-mi sculele de pescuit, răsfoind vreo carte sau pur şi simplu doar pentru a bea o cafea cu mine însumi.

Plimbând câinii pe malul Dunării am putut privi îndelung un şarpe de apă ce aştepta nemişcat şi temător, pitit între ierburi.

Lucrând asupra unei monturi pentru caras, tăind firul teflonat şi căutând acul potrivit, mi-am amintit ce montură minuţioasă, perfectă aş spune, mi-a arătat cândva Dorin F. Acest lucru s-a petrecut în urmă cu mulţi ani, destui. Am mers la pescuit doar noi doi, la Vrancea, toamna. Am pescuit pe „capră", în vânt, reuşind câteva capturi frumoase.

De multe ori m-am oprit în aceşti ani din urmă asupra acestei imagini vechi, legată de pescuit, de prietenia noastră de atunci, prietenie care poate nu s-a împlinit aşa cum ar fi putut să se împlinească. Port acest regret, e adevărat. Aşa cum port toate întrebările şi jumătăţile de răspuns legate de prieteniile pierdute, ratate sau neîmplinite.

Dar imaginea în sepia a momentului aceluia rămâne. Montura, în perfecţiunea ei oarecare, poate de neînţeles pentru cei ce nu sunt pescari, a fost nu doar o încercare de iniţiere, ci şi un dar. O pot înţelege şi aşa, cine m-ar putea împiedica să o înţeleg şi aşa? Mai ales acum când Dorin F. e plecat dintre noi de ceva vreme o pot înţelege şi aşa. Aşa cum abia acum înţeleg că şi-n prietenie, ca şi-n alte lucruri ale acestei vieţi, dar mai ales în prietenie trebuie să fii cu răbdare, generos şi calm. Dacă nu, din grabă, din neatenţie poţi trece efectiv pe lângă toţi ceilalţi, ca o umbră. Nu dai mai nimic şi nici nu primeşti mai nimic.

Mă gândesc la acel pasaj atât de frumos din *Rugaţi-vă pentru fratele Alexandru*, în care Noica povesteşte cum a stat la un moment dat în celulă cu un sportiv. Noica i-a vorbit de filosofie, normal, iar sportivul, la despărţire, simţindu-se îndatorat pentru toate lecţiile primite, l-a întrebat ce i-ar putea dărui şi el, la rându-i. Şi ce-i putea dărui în sărăcia aceea de celulă? Păi, zice Noica, dăruieşte-mi o mişcare de gimnastică, a treia. Un dar de despărţire poate fi şi aşa: un salt cu genunchii la piept, anevoios de executat, ce-i drept. Sau, în cazul meu modest, o montură pentru caras.

Nu mă grăbesc nicăieri. Sunt un tip lent, o *natură* aproape cu desăvârşire împăcată cu sine. Uneori însă, fulgurant, trăiesc o ispită contrară: simt că ar trebui să accelerez ritmul, şi că, finalmente, ar trebui totuşi demonstrat ceva. În faţa lumii, a celorlalţi. O dorinţă-spasm de a fi spectaculos, de a evolua sub răsuflarea tăiată a mulţimilor, în oglinda adoraţiei generale, de a fi gălăgios, demonstrative şi semnificativ. Cuprins aşadar de un acces de inflamare a unui ego brusc înverşunat şi impardonabil lipsit de simţul ridicolului.

În general sunt destul de mulţumit să stagnez, contemplând, cât pot cuprinde, frumuseţea crepusculară a lumii noastre, fără o chemare spre ceva anume. Mormăi, uneori, asemeni Martei, spălând vase, şi cam asta e tot.

Ceea ce m-a preocupat în aceste zile din urmă şi continuă să mă preocupe încă, sub forma unei uşoare şi respirabile obsesii, e această întrebare: până la urmă care sunt concluziile valabile ce rămân, care pot rămâne în picioare, la capătul unei vieţi?

M-am scăldat în anii din urmă în razele unui soare sabatic. Ani de „meditaţie", de nevroză, de aşteptare, de ţigări, cafea, trenuri, iubiri pasagere, lamentaţii, felurite complicităţi cu obscuritatea. Însă adevărul este că nu am făcut decât să *zac*, să stagnez, aservit imobilităţii şi lipsei de orizont. Am tot aşteptat o anume claritate şi o vigoare pierdute cândva, pe drum. Am pândit o cale care să se deschidă. O cauză care să mă prindă în ardenţa ei. Ceva care să mă ridice din apatie, din neclintire. *M-am lăsat vieţii* şi la aceasta s-a rezumat cam totul.

Nu am cum să-mi reprim un gust de rătăcire, de lene şi neaşezare. Şi, finalmente, de eşec. Ani întregi în care m-am izolat şi m-am strâns în jurul meu ca o funie de cânepă în jurul unui gât de adolescent bătrân şi agonic. Până la urmă însă poate că e un sens şi-n această experienţă a destrămării. Aştept de la scris, de la Jurnal mai ales, tocmai această iluminare în amurg.

Gândesc cu adevărat abia atunci când scriu, chiar *prin* scriitură, graţie acestei îndeletniciri fericite.

Pe fereastră: cerul dimineţii e de o frumuseţe impalpabilă şi rece.

O însemnare mai veche de jurnal pe care mă grăbesc să o transcriu aici pentru tonul ei melodramatic: „În ultima vreme am

meditat mult la problema ratării. Nu am ajuns la vreo concluzie majoră. Pur şi simplu doar am lăsat senzaţiile să mă traverseze. M-am lăsat traversat, impregnat, purtat încolo şi-ncoace de fluxul acesta neclar. M-am ghemuit ca o femelă de crab de nisip aşteptând un fel de iluminare. Un soare oranj şi poros legănat deasupra orizontului stins, ca o promisiune. Am stat cu ochii închişi. Sub pleoape. Am trecut printre lucruri imitând un orb. Întunericul a fost alegerea mea. Cu braţele întinse, patetic. Pipăind muchii, suprafeţe. Aşteptând să ajung foarte adânc, la miez, la ţesutul moale şi auriu al adevărului interior. Miezul de care sunt ancorate toate celelalte adevăruri de suprafaţă, volatile şi gălăgioase, măştile, întruchipările, formele. Totul."

E dimineaţă şi lucrez, cum spuneam, asupra Jurnalului. Transcriu. În primul rând încerc să *recuperez* ce se poate totuşi recupera din notaţiile acestor ani din urmă, tocmai în ideea de a înţelege care sunt, dacă sunt, concluziile ce pot rămâne în picioare, ceea ce, dincolo de întreg tumultul, s-a aşezat ca strat în geologia fiinţei. Ceea ce s-a simplificat. Şi a devenit, sper, claritate.

Am vaga impresie că din toate aceste pagini de jurnal s-ar putea construi la un moment dat un Text, dincolo de silueta lor distrofică, dincolo de tot ceea ce, în mod evident, e dezarticulare şi inconsistenţă în acest exerciţiu diaristic. Sunt, iată, câţiva ani de abnegaţie diaristică, minoră, derizorie ca tonalitate, dar destul de îndărătnică. Mă preocupă acest *text adormit* în materia ceţoasă a notaţiilor de jurnal din aceşti ani.

Prin jurnal antrenezi în tine tocmai „...gustul iudeu al solitudinii, nostalgia de a fi singur cu tine, ca o piatră." (M. Sebastian, *De două mii de ani*)

Îi spun Ioanei, iar ea mă ascultă atentă: zilele acestea întreaga mea existenţă a fost ancorată de centrul eteric şi sonor al unor imagini vechi, îndepărtate – eram copil şi colindam pe

dealurile acestea, de la Schela, scăldate-n luminile lor calde şi hrănitoare.

Lumea pierdută şi mereu regăsită a copilăriei e cel mai frumos şi straniu dintre visele acestei vieţi.

De fapt, *textul adormit* este sau ar trebui să fie expresia cea mai bună a Jurnalului. Ceea ce poate fi expus. Ceea ce e sau ar trebui să fie undeva la nivelul cel puţin decent al literaturii.

Soarele a răsărit cu timiditate, iar aerul, prin fereastra întredeschisă, e curat şi rece ca răsuflarea unui heruvim.

Gustul clipelor vechi, fragmentele pe care memoria, în piruetele ei neaşteptate, le răscoleşte din mâlul statornicit pe fundul lacului. Mirajul care te împresoară, brusc, izvorând din simpla privire aruncată pe fereastră, din liniştea divină a lumii coborâte-n amiază. Sentimentul acesta greu, mieros şi dulce-amar al limitei, al prezentului care alunecă, prudent şi ireversibil. Lucrurilor îşi îngână propria măreţie şi decădere.

De acolo, de sus, de pe coama celui mai înalt dintre dealurile de la marginea oraşului, cu Lulu şi Franzelă, copii trântiţi în iarbă, epuizaţi şi fericiţi, lucrurile se vedeau într-adevăr aşa cum ne aşteptam, adică într-o luminozitate de miniatură, delicate şi aproape perfecte; casele se ordonau încântător, roşul stins al acoperişurilor de ţiglă, pete de galben opulent şi verde îndărătnic, pielea rugoasă a câmpurilor de mult culese de rod; părea un joc de cuburi, de muchii şi structurări fericite. Căci tocmai îndepărtarea de lume cobora asupra lumii înseşi o graţie desăvârşită pe care nimic nu ar fi putut să o tulbure vreodată.

Mi-a plăcut acest fragment din jurnalul lui R. P., pe care l-am frunzărit din nou, fără grabă, în grădină: „În ceea ce priveşte sinceritatea cerută cu atâta insistenţă de unii, cred că am ajuns în ultimul timp la o concluzie în raport cu felul meu de a vedea lucrurile mari şi notez aici că sinceritatea nu poate fi altceva decât act de consecvenţă cu personajul nostru uman, ceea ce, din punct de vedere comun, poate fi nesincer, din punctul de vedere pe care-l reprezint nu este – şi invers. Orice sinceritate comună (o nesinceritate altfel) o consider slăbiciune." (Radu Petrescu, *Ocheanul întors*, C. R., Bucureşti, 1977, pp. 178-179)

Cred că ştiu ce vrea să spună aici prin *actul de consecvenţă*. Revizitând paginile Jurnalului îmi dau seama că nu sunt, de fapt, sincer – dacă prin sinceritate înţeleg un act de denudare lipsită de inhibiţii – fiind totuşi cât se poate de sincer, adică pe deplin consecvent cu mine însumi.

Primele pagini ale Jurnalului sunt dactilografiate pe foi obişnuite devenite cu timpul de un alb incert. Pe marginea lor regăsesc uneori mici însemnări scrise de mână, într-o aparentă grabă sau nerăbdare. Sunt dactilografiate în urmă cu foarte mulţi ani şi le-am păstrat pur şi simplu, nu aş şti să spun exact de ce anume, poate tocmai pentru farmecul lor vechi, aşa cum bătrânii îşi păstrează în cutiuţe tot felul de lucruri atinse de o dulce, patetică inutilitate, dar iată cum, la atingerea lor, ceva îndepărtat şi fantomatic vibrează în adânc.

Am avut două maşini de scris. Una, nemţească, *Erika*, împrumutată de la un bătrân avocat din Bucureşti. Şi una italiană, *Olivetti*, primită de la Angela. *Erika* am restituit-o proprietarului după o îndelungată şi oarecum profitabilă folosire. *Olivetti* s-a stricat destul de repede, cam după un an. Diferenţele dintre maşinării erau enorme. Cea italiană, deşi nouă, nu a rezistat presiunii degetelor, având prea multe componente din plastic. Mi se pare şi acum o maşină de scris mai degrabă potrivită unei

femei, aptă pentru o bătaie delicată pe suprafeţele tastelor, pentru a suporta texte uşoare sau simple articole funcţionăreşti.

Cât de *plini* erau acei ani ai tastării violente, proaspete, îndârjite, cu gustul lor de cerneală şi sunetul de tambur tras la capăt de rând. Tastarea la laptop nu are vigoarea aceea aparte, indiscreţia şi temeritatea de altădată. Sunetul e discret, abia sesizabil. Mai nimeni nu mai foloseşte maşina de scris. Această lumea tumultoasă aproape că a pierit: lumea vechilor dactilografe de la centrele de copiat, a secretarelor plictisite şi autorilor de monografii.

Jurnalul e un corp obscur de notaţii felurite (linii seci de jurnal, fragmente de proză, opinii, consemnarea unor lecturi, citate) nestrăbătute de niciun fir, de vreun sens narativ. Straturi ce nu se pot lega într-un construct având un înţeles mai adânc decât simpla desfăşurare fizică de expresii.

Aşa că senzaţia pe care o am răsfoindu-i paginile, în intenţia de a decupa un traseu, e aceea că am în faţă efortul uşor patetic al unui pictor naiv care s-a străduit, bietul de el, să tuşeze în caietul lui de diletant impresii de tot felul, trăite-n voiaje diferite, de la silueta unei bazilici conturate febril pe colţul unei mese la o terasă estivală, la linii abstracte voind să sugereze „stări interioare" neapărat subtile. Iar după acest efort nu mai urmează nimic, niciun act integral, desăvârşit, totul oprindu-se aici, în stadiul de schiţă, de promisiune, de salt întrerupt. Din punctul de vedere al literaturii, Jurnalul probabil nu e altceva decât o cauză pe deplin pierdută, un *ce* dezlânat.

Chipul acesta fragmentat şi inconsistent din Jurnal, că îmi convine sau nu, e totuşi al meu, şi trebuie cumva să mi-l asum, chiar dacă nu e cel mai plăcut lucru din lume.

În anii din urmă m-am retras cu mine, cât mai departe de implicări şi responsabilităţi sociale majore, într-un fel de

hibernare. Mi-am dorit să mă retrag, aşa cum probabil toate fiinţele zdruncinate simt la un moment dat nevoia să se retragă, şi să stea departe de lume şi cât mai mult cu sine. M-am aplecat asupra propriului declin intim. Până la urmă însă am sfârşit prin a deveni complice propriei destrămări, cu o energie demnă de o cauză mai bună.

Plăcerea stranie de a fi victimă şi supravieţuitor, de a face caz de postura ta de făptură rănită sau nedreptăţită, de fi aureolat de gloria posomorâtă a supravieţuirii şi de compasiunea călduţă şi formală a celorlalţi.

Un păianjen de casă, sus, pe perete, aproape de tavan. Îşi întinde firul. Apoi dispare, discret. Vieţuim împreună, în pace şi chiar amiciţie.

De afară, prinse-n răcoarea dimineţii, vin laolaltă vâjâitul automobilelor şi cântul păsărilor micuţe. Viaţa, încântător de fragilă şi de cutezătoare. E imposibil să te împaci cu ideea că într-o bună zi vei pierde totul, că vei fi exclus din acest întreg. Tot acest dans colosal, misterios şi plăcut, orchestra, instrumentele de alamă, paşii perechilor înlănţuite, cupola arcuită peste frumuseţea piruetelor... moartea, desigur, e doar o glumă de prost gust.

Făpturile noastre trec cel mai adesea ca tramvaiele unele pe lângă altele, alunecând pe şine. Ne putem doar arunca priviri duioase sau indiferente pe fereastra vagoanelor.

Discutam cu E. zilele trecute la o cafea. Îi povesteam despre o imagine de amiază, dintr-o vară de acum trei ani: am intrat în biserica Maioreasa şi bătrâna stătea în genunchi şi spăla podelele din faţa altarului. Biserica era goală la orele acelea, bătrâna cânta, cu o voce joasă, dar uluitor de clară, o rugăciune. Era în cântecul ei de rugăciune bucurie, împăcare şi un fel neştiut

mie de umilitate, plină de o vitalitate calmă şi sigură pe sine, de om pentru care lucrurile acestei lumi erau pe deplin limpezi, nu reduse la, ci strălucind în esenţa lor.

M-am retras repede, surprins, ca să nu o stingheresc, dar şi pentru că eu însumi m-am simţit, spre ruşinea mea de acum, cumva incomodat. Imaginea bătrânei m-a urmărit până azi, obsedant, până am priceput, într-un târziu, că, de fapt, aveam în faţă nimic mai mult, nimic mai puţin decât un model de umanitate.

Modelul îl tot cauţi în cărţi, în filme, în oamenii *înalţi* pe care viaţa îi aduce în apropiere ta ca să te lumineze şi să te formeze. Te visezi pe măsura lor, asemeni lor, un tip *înalt* de umanitate. Şi atunci, în amiază, în preajma acelei bătrâne am tresărit ca în faţa unei revelaţii. E. îmi spune că bătrâna – aşa îmi explic de ce nu am mai întâlnit-o – nu mai e de găsit la biserica Maioreasa, unde slujea pe treapta cea mai de *jos*, vindea lumânări şi spăla, cum spuneam, podelele.

Continui *să traversez* Jurnalul. Şi să transcriu ceea ce mi se pare mai acătării. Şi îmi dau seama că, de fapt, nu renunţ la mai nimic din tot acest trecut consemnat, nu-l pot lăsa uitării, aşa cum probabil ar trebui să fac, cel puţin pentru o mai bună igienă a spiritului. Şi iată cum, prin jurnal, de fapt, te menţii prezent în ceea ce nu mai eşti, prezent în propriul tău neant.

„Sunt în librărie, cumpăr, aşa cum mi-am propus la începutul acestei luni, o hartă. E pliabilă, uşor de manevrat, deşi hârtia se desface cu un sunet uscat, rugos. O hartă brăzdată de linii albastre şi roşii reprezentând (ce termen fermecător şi didactic) căile ferate şi drumurile naţionale pe care le-aş putea urma, trecând prin oraşele fericite de câmpie, prin satele ale căror case stau strânse cu timiditate una în alta, la şosea, ocolind apoi ferme abandonate, fâneţe, dealuri şi lacuri artificiale, traversând viguroasele, vechile poduri de fier construite de inginerii germani înainte de război, poposind ici-colo pentru a bea o cafea, pentru a

înfuleca un sendviş alături de şoferii camioanelor de cursă-lungă, lângă familiile gălăgioase plecate în concediu, umăr la umăr cu alţi tipi singuratici şi aparent suspecţi aplecaţi în tăcere asupra ceştilor de cafea şi a cartofilor prăjiţi, meditând, în felurile noastre distincte, asupra unui aspect mărunt sau poate important al călătoriei noastre.

E plăcut să călătoreşti. Pe drum, între un loc şi altul, deodată fără rădăcini, fluid şi aventuros, nerăbdător şi atent, gustul propriei tale vieţi e mai intens ca niciodată. Restul, tot ceea ce nu are virtuţile călătoriei, se prea poate să nu fie, vorba lui L. F. C., decât oboseală şi decepţie.

Sunt mulţumit de această hartă, o împăturesc la loc, o plătesc strecurând-o în geantă, cu grijă, în vreme ce vânzătoarea îmi zâmbeşte plictisit şi politicos – sau poate că pur şi simplu zâmbeşte în neant, nimănui, pur şi simplu, aşa cum mi se întâmplă şi mie adeseori, prinsă în adierea unui gând doar al ei. Ajung acasă. În hol verific cutia poştală. În general primesc facturi. Bine închise-n plicuri albe e tonul lor neutru şi liniştitor. Lectura facturilor, ritmul plăţilor, chipul casierelor, foşnetul bancnotelor şi sunetele seci ale imprimantelor ce emit chitanţe ţin de ordinea necesară şi imperturbabilă, funcţionărească, a lucrurilor simple din această lume. Şi care te ţine la suprafaţă, treaz şi prezent.

Apoi deschid televizorul. Îmi schimb tricoul. Luna august îşi aruncă pe acoperişuri cocoşii incandescenţi de tablă. Privesc pe fereastra de la sufragerie grădina din spatele blocului. Zidul de cărămidă acoperit de iederă al casei de vizavi. Cu câteva luni în urmă am plantat aici doi pomi. Îi supraveghez ori de câte ori am ocazia. De atunci în fiecare seară ocolesc tot blocul doar ca să îi pot uda la rădăcină, aşa cum am văzut că fac vecinii cu pomii şi florile lor. Ritualul acesta mărunt, simplu, îmi dă în chip neaşteptat sentimentul de a fi în ordine şi de a face un lucru plin, riguros, cu sens.

Într-o zi se vor înălţa, ştiu, aştept, iar fructele pietroase se vor prăbuşi surd şi greu de pe ramuri. Sădind cei doi piersici, totul cu o instinctivă pricepere, căci nu mai făcusem niciodată aşa ceva, mă gândeam la ce spunea C. N. în *Jurnal*, că, până la urmă, totul e

să-ţi supravieţuieşti, sădind un pom, având un copil... deşi pentru mine nu e nici acum chiar uşor de înţeles cum îţi poţi supravieţui sădind un pom. Poate că strădania ta de moment, grija zilnică, dragostea, supravegherea, aşteptarea şi bucuria florilor de mai – toate acestea rămân în fiinţa lui vegetală, în spiritul mai cuprinzător şi fastuos al Grădinii.

Desfac harta pe pat, în dormitor. Urmăresc mai atent acum, fără grabă şi cu o bucurie tăcută aceste curburi subţiri, ramificaţiile, intersecţiile, de la sud spre nord, de la est spre vest, oraşele necunoscute, firişoarele albastre ale râurilor, şoselele aglomerate şi furnalele a căror viaţă e pentru totdeauna stinsă.

Inima ta e cea care pluteşte peste acoperişurile de ţiglă roşie, peste gardurile din fier forjat, balcoanele, chioşcurile de ziare şi livezile de meri."

Într-un articol din 1936, *Genul jurnalului*, Eugen Ionescu numeşte jurnalul *literatură de cădere*: e o sumă de leşinuri şi sentimentalisme la persoana întâi. Derute şi bâiguieli, inflorescenţe naive, tonuri riscate, debilităţi. Ştim, ştim – îmi vine să zic, cu o abia temperată exasperare.

E sănătos să fii atent şi circumspect vizavi de libertatea copleşitoare oferită de teritoriile acestei literaturi de penumbră – jurnalul. Strindberg, la el mă gândesc, îşi voia jurnalul distrus, ceea ce pot foarte bine să înţeleg.

Îmi e clar că am îmbătrânit. Îmi dau seama după tonul acesta resemnat şi filosofard faţă de lume şi viaţă, cum ar spune un profesor de marxism-leninism.

Soarele se târăşte leneş şi solemn dincolo de culmi, mângâierea lui transfigurează ape, pietre, pescari, păsări şi bărci. Eşti, dintr-o dată, în marginea îndepărtată a Paradisului.

Trezit din vis, sunt, de fapt, suspendat, plutesc între lumi. Sau mai curând sunt abandonat, lăsat între lumi. Ce să alegi?

„Ascultam discuţia lor în încăperea slab luminată, atent la chipul femeii, la gesturile ei, la felul în care ducea ţigareta până în colţul buzelor şi trăgea din ea, puţin şi repede, vag tremurător, cuprinsă de o evidentă şi chiar înduioşătoare exaltare, căci vorbea despre fiul ei, Adrian, şi el prezent, un bărbat înalt, bucălat şi rigid, cu un ten de om mort şi fericit. Adrian, fiul, omul al cărui viitor părea zugrăvit în cele mai plăcute nuanţe de bej şi oranj, ca şi mine, era cât se poate de tăcut, adâncit la rândul său în contemplaţia doamnei, a aerului dens şi cald, ca şi cum ne-am fi aflat cu toţii sub răsuflarea unui dragon invizibil şi plictisit.

Seara deschidea sub paşii noştri străzile liniştite ale Bucureştiului. Ce eram noi, atunci, în zorii tulburi ai unei lumi care ne acoperea vocile cu tropăitul ei de elefant turbat? Un mic grup conjunctural paşnic. Urzind, în minţile lor de intelectuali mărunţi, paşii Revoluţiei eterne. Împărţeam şi eu revista mişcării. Pe unde puteam. Prin staţii de metro. Prin cârciumi. În gară. Revoluţia era în inimile noastre amorţite, ca un zbucium surd, aproape pierdut. Dar ea, Revoluţia, eram siguri, va ieşi însă la suprafaţă, îşi va scoate căpşorul roşcat şi teribil, va râde dezvelindu-şi dinţişorii de lapte. Mergeam cu Profesorul în vizite la toţi acei inşi retraşi, unul dintre ei fiind chiar tatăl său, în încăperile cu gust de vechi, de cărţi adormite, de iluzii aproape copilăreşti. Beam cafele din căni de plastic, fumând cu ardoare, discutam lucruri felurite, aşteptând din clipă în clipă să fim striviţi în numele acestei Revoluţii fără şansă, ca şi marele Lev. Sigur, asta nu avea să se întâmple niciodată, iar cu această nefericire vom învăţa să trăim mai departe.

Apoi era vorba de Olia, iubita Profesorului. Degetele ei lungi şi uscate mirosind a nicotină, degetele cu care mă mângâia pe obraz.

– *Malenki*, *malenki*, şoptea. Olia, înaltă şi osoasă, gata să te prindă la pieptul ei, să te aplatizeze. Odată, tot aşa, am visat-o pe Olga sub forma sternului ei generos şi înspăimântător, înaintând

spre mine, obsedant şi îngrozitor de tandru. Şi m-am simţit fără scăpare. Abia atunci m-am trezit. Am mers la baie. Mi-am aprins o ţigară. Aşezat pe scaunul de toaletă m-am întrebat şi atunci, ca şi azi, ce Dumnezeu s-o fi ales de noi toţi?"

După 40 de ani te afli destul de departe de linia de start, departe de frăgezimile entuziaste şi de puritatea zorilor. Eşti fix pe lama subţire a şişului care zburdă în noaptea tuturor spaimelor şi extazelor vinovate şi te balansezi ca un clovn trist. Eşti mai mult viu decât mort şi mai mult mort decât viu. Chiar la mijloc. Bine rumenit pe o parte, aşteptând ca furculiţa destinului să te întoarcă şi pe partea cealaltă. Să sfârâi. Eşti o frigăruie, o bucăţică de vită, suculentă. Parte a unui festin la care nici măcar nu ai fost invitat.

„Cu o senzaţie de maturitate amară şi autoironică în stomac aştept cuminte ca un golden retriever. Drept în faţa mea, pe unul dintre pereţii încăperii, e un ceas rotund, cu liniuţe negre simbolizând orele şi minutele, deasupra cărora trece ritmic acul auriu, subţire, scoţând un ticăit abia perceptibil. Un arbust aşezat lângă fereastră, în dreapta, cu frunzele de un verde închis, lucios, aspirând soarele amiezii ce traversează perdele de culoare gri.

Doamna doctor notează pe fişele ei tot felul de impresii, săgeţi şi semne de exclamaţie, copăcei existenţiali, ecuaţii psihosomatice, formule alchimice sau poate versuri dintr-un poet persan uitat. Mă priveşte oblic, transpersonal, şi-n ochişorii ei verzi şi profesionali sunt doar unul cei nenumăraţi de bărbaţi şi femei pe care-i examinează, le completează o fişă personală, le pune întrebări reci şi plictisite. O mie sau zece mii de bărbaţi şi femei relativ inofensivi şi speriaţi pentru care viaţa devine la un moment dat prea complicată şi prea grea şi atunci vor cu disperare să mai salveze ceva, pe ultima sută de metri, în plin naufragiu, deşi se prea poate ca totul să nu fie decât o amăgire, o zbatere ridicolă şi inutilă în mijlocul propriului dezastru."

„Ceilalţi, freamătul lor fascinant şi amenințător, oamenii pe care îi cunosc mai mult sau mai puțin, vecini sau foşti colegi de serviciu, rude, prieteni din copilărie, viaţa lor de stup, fremătătoare şi mieroasă, perfect structurată, bine prinsă-n rama fagurelui, felul miraculos în care se fragmentează, se împart celorlalți şi apoi se readună ca piesele de rummy pe tăblia mesei de joc. Înalţă castele sau compun serii perfecte de numere. Eu am sentimentul acesta greu că nu mă împart aproape niciodată nimănui. Sunt monolitic, rigid, imobil şi insolubil. Rece şi unitar ca un bloc masiv de piatră tras de frânghii şi braţe îndârjite, dar în cele din urmă abandonat. Un corpus vechi, tasat, pe care dălțile de cupru nu vor mai scrijeli niciun însemn, captiv, neclintit în malul argilos al Nilului."

Scriind aştepți să te goleşti de toate cuvintele, aştepți la capătul zbenguielii lor spectrale o muţenie adâncă şi definitivă.

La Sinaia am urcat, la un moment dat, pe un cântar electronic într-o farmacie, să-mi verific indicele de masă corporală. Eram preocupat de IMC aşa cum unii sunt preocupați de cursele de F1 sau de bucătăria thailandeză. Parametrii au ieşit cât se poate de normali, deşi normalitatea, la drept vorbind, e cât se poate de plictisitoare. Sunt de acord însă că tendința naturală a omului matur e spre stabilitate, echilibru, retragere, renunţare, laşitate, minim efort, extincție: 1,70 cu 65,700 kg, cu tot cu sandale. În timp ce ascult indicațiile robotului-cântar (apăsați tasta *start*) mă gândesc că viaţa de apoi poate e chiar apogeul imponderabilității. Imateriali şi puri vom pluti în eternitate, balonaşe de săpun, frumoase şi fragile, fără cartilagii, muşchi, oase, fără greutatea, amărăciunea şi vanitățile trupului, va fi cât se poate de *uşor*.

Înaintea mea şi-au verificat IMC o doamnă, apoi soțul dumneaei. La 60 de ani probabil nu o să fiu nici eu prea încântat de rezultate. O să mă retrag fără să scot un cuvânt, umilit de evidențele biologice şi întrebându-mă ce se mai poate face.

În pieţe, gări, în staţiile de metrou, pe străzi sau în hipermarketuri, în mijlocul celorlalţi, te încearcă uneori o senzaţie apăsătoare de îndepărtare.

Tentaţia, deşi inconsistentă ea există, de a expedia Jurnalul unei grabnice şi definitive uitări. Ispita de a-l desfiinţa e răspunsul la oboseala, la exasperarea pe care o încerc uneori în căutarea textului adormit.

Aş vrea uneori să pot face acest lucru – gestul fără recurs al *desfiinţării*, cu lejeritate, dar ferm. Şi totuşi mereu mă întorc din drum, atras în această plăcere căldicea de a fi cu sine, iarăşi şi iarăşi, captiv iluziei că abia el, Jurnalul, poate fi Cartea.

Jurnalul intim, spune Eugen Simion în *Ficţiunea jurnalului intim*, nu are în toate cazurile o misiune literară, nu îşi propune să fie Text, deci Carte. La acest statut, de Carte, poate ajunge „prin creaţia din interiorul lui", prin pregnanţa şi valoarea ei. „Înţeleg prin creaţie un mod de a scrie, un mod de a fi al celui ce face cronica vieţii sale afective, capacitatea de a observa realul, de a surprinde fuga timpului", spune criticul.

Notez şi îmi dau seama că sunt mai bine de zece ani de când i-am împrumutat lui R. *Jurnalul parizian* şi nici până astăzi nu mi-a restituit cartea, ceea ce pot foarte bine să înţeleg.

Am imaginea clară şi sigură a ediţiei, cu pagini ce se desprinseseră deja din muchie şi o copertă oarecum anostă. O vreme am colindat anticariate în speranţa de a recupera totuşi acest jurnal, dar până acum fără niciun rezultat.

Sunt deja în 2007, transcriu din Jurnal:

„Ghişee, facturi, foşnetul imund al bancnotelor, oameni care aşteaptă, ca şi mine, în picioare, amorţiţi, înşiruiţi şi apatici, mutându-se când pe un picior, când pe altul, fără să scoată un cuvânt, verificându-şi la răstimpuri, ca şi mine, hârtiile deja verificate, prinşi cu toţii în mecanica unei vecinătăţi fără atingeri a

cărei țintă obsesivă e chiar semiovalul ferestrei de ghișeu, figura imobil-suverană a funcționarei, cea de care depinde acum eliberarea ta umilă, mica ta liniște socială, micul sentiment de a fi în ordine cu ordinea acestei lumi resemnate de omuleți tăcuți. În drum spre casă cumpăr țigări, cafea, zahăr, vin, brânză și pâine, și tot felul de alte lucruri de o utilitate mai mult sau mai puțin imediată. (*9 decembrie*)

Orașul miroase a câine ud. Un cer greu se revarsă lent și inexpresiv. Mă gândesc la Radu Petrescu care ar fi spus probabil că un cer fără nori e doar un text amorf, ilizibil, și poate chiar ușor absurd. Plec de la birou pe la orele două, după câteva ore de mortifiantă plictiseală. Mi-aș putea petrece întreaga viață de acum încolo contemplând blânda inutilitate a lucrurilor, mecanismele acestui absurd dulce și elaborate. (*10 decembrie*)"

Atmosfera paginilor de Jurnal din 2007 este una frapant depresivă. Nu-mi e chiar ușor să revizitez Jurnalul în această secțiune și nici să comentez în margine. Sigur că *mă înțeleg* – ar fi culmea să nu – și că simt o anume solidaritate cu cel ce-și nota trăirile sau întâmplările, atunci. Așa cum simt compasiune, o ușoară strângere de inimă, recitind: „Încerc să fac ce trebuie și cum trebuie. Dar în același timp, după atâția ani, mă simt epuizat, prins într-un rol care devine din ce în ce mai apăsător. Îmi pierd repede calmul, uneori prea repede. Îmi dau seama că trăiesc o inautenticitate călduță și comodă. O nervozitate fără soluție. Un rol ambiguu din care nu mai reușesc să ies." (*14 decembrie*) Cât de departe sunt de R. P., de exemplaritatea retragerii sale, de acea viziune calmă și profundă, paradisiacă, plină de „tandrețe ontologică", cum spunea P. Evdokimov. Ar fi trebuit să-mi cultiv mai cu încrâncenare latura solară, nu să mă las, cu indiferență, alunecării.

„Oraşul e mai curând o subrealitate. O transă şamanică. Înaintez prin supa rece şi lăptoasă a lumii, prin vâscozitate. Dar de locuit locuiesc în straturile acestea moi, gelatinoase, pulsând în cofrajul de os al craniului, subdermic şi tăcut, insesizabil, În grădinile mele interioare, vechi, scăldate într-o lumină crepusculară, umedă. Îmi plimb corpul fantomatic, *vehiculum*, la suprafaţa lucrurilor. Mă străduiesc, atât cât pot, să cred în realitatea lumii, în sensurile ei vizibile, glorioase şi mărunte. Mă străduiesc să simulez, cât pot de bine, această credinţă. Bat şi eu pasul cadenţat, în ritm cu ceilalţi, într-o defilare continuă, surâzătoare şi lipsită de ezitări. (*11 decembrie 2007*)"

Scriu rar şi puţin, observ foarte bine în Jurnalul din 2007. Am lungi perioade, săptămâni întregi, în care scrisul, literatura, jurnalul pur şi simplu nu mă interesează. Sunt, de fapt, un distrofic. „Cei puternici nu şovăie. Se aşază la masă, vor asuda. Vor merge până la capăt. Vor secătui cerneala, vor istovi hârtia." (Jules Renard, *Jurnal*) Tot el, J. R., spune că talentul e, de fapt, o chestiune de jug, de trudă, de încăpăţânare, de efort constant. Sunt confiscat de diluţie şi lene, de inconsecvenţă şi plictis.

Jurnalul consemnează însemnele unei crize, spune Lucian Raicu în *Scene, reflecţii, fragmente* (iarăşi, o mare carte rătăcită, împrumutată, pierdută poate definitiv, din păcate) şi de multe ori seamănă, e adevărat, cu o fişă clinică. O criză interioară, de relaţie – a căror expresie e jurnalul, scrierea diaristică fiind chiar efortul, febra străduniei de a ieşi din acest status ingrat. Transferi scrierii, mai degrabă instinctiv, o funcţie terapeutică. Jurnalul încorporează însemnele crizei, oferă prilejul şi spaţiul ordonării dacă nu depăşirii ei. Scrierea luminează în interiorul crizei. Jurnalul, notam cândva, se ocupă în primul rând cu spaimele şi nedumeririle tale. Şi nu numai. O idee similară la Mircea Mihăieş, în *Cărţile crude* – autorul de jurnal intim nu suportă confuzia în care trăieşte şi absenţa reperelor ferme, el vrea să pună ordine în vagul senzaţiilor, caută certitudini, claritate.

„S. se simte mai bine sau aşa îmi place să cred. Dar liniştea în care e învăluită ca într-o mantie nu e totuşi liniştea ei veche, naturală. E o linişte mai degrabă chimică. O pace fragilă, nesigură. Îi surprind uneori, dimineaţa, când ne bem cafeaua, privirile absente, plutind undeva în gol. Nu ai cum să nu te crispezi. Frică sau regret sau disperare sau neputinţă sau, de fapt, toate la un loc. Chem un taxi. Străbat oraşul pe bancheta din spate fără să schimb nici măcar un cuvânt cu şoferul. (*16 decembrie*)

Sinceritatea e incomodă. Fac caz de ea când am ocazia, dar o practic anevoie şi imperfect. Nici aici, în Jurnal, nu împing lucrurile spre sinceritate. Nu-mi dă mâna. (*16 decembrie*)"

Problema sincerităţii e totuşi una secundară. Jurnalul nu e un proces verbal despre ce am făcut în data de, la ora de. Uneori am încercat să notez simplu, cu acurateţe, anumite fapte, pentru a institui nişte repere, un minim traseu. Dar nu am avut consecvenţa de a duce până la capăt un construct diaristic de acest tip, epic, sec. M-am rezumat la a trasa câteva tuşe, neclare, la a consemna unele „stări". Mai degrabă era în joc dorinţa instinctivă de a fi *prin preajma* scrisului şi de a mă retrage prin scris în vechea mea lume ştiută şi sigură.

Sunt dintotdeauna, şi probabil aici voi rămâne până la capăt, în psihologia camerei copilăriei şi adolescenţei mele, retras, îndepărtat, protejat, temperat narcisist, citind, lenevind, compunându-mi, de fapt, propria Insulă.

Sinceritatea, abrupta sinceritate, ultimativă, e demitizantă şi nu-mi foloseşte la nimic. Dacă aş sta să-mi spun că, de fapt, stagnez, că am rămas, la nivel psihologic, încă la un status de *infans*, încă la nivelul recompunerii Insulei, mi-aş părea imatur, inadecvat şi ridicol.

„Pentru S. iau o cască pentru păr, de culoare mov, dintr-un magazin de lenjerie intimă unde, pe vremea adolescenţei mele,

funcţiona cea mai importantă librărie din oraş, „Mihai Eminescu". Plimbându-mă pe lângă standurile de chiloţei, sutiene, maieuri şi produse cosmetice pot distinge contururile fantomatice ale fostelor rafturi, contururile cărţilor, fragmente de voci pierdute, miasme. Îmi amintesc cu destulă exactitate momentul în care am cumpărat, de aici, o carte de Gheorghe Grigurcu, despre poeţi şi poezie.

O să-i placă, sper eu, casca. În perioada aceasta mergem să înotăm, la sfârşit de săptămână. Apa e călduţă, limpede, vag mirosind a clor. Nu e mai nimeni la bazin. Doar câţiva puşti pe latura opusă a bazinului dreptunghiular. Fac salturi curajoase, pe loc sau din fugă, rotiri în aer, imperfecte, cu genunchii aduşi la piept. Simona înoată calm, cu mişcări largi, semicirculare şi subacvatice ale braţelor. O privesc aşezat pe marginea bazinului, ca prin vis. Mă întreb dacă e dragoste ceea ce simt sau e doar obişnuinţă, linişte, împăcare, grijă. Această lume pe care o împărţim noi doi, calmă, aparent sigură pe sine, desfăcându-se zi după zi în gesturile cele mai mărunte, în şoapte şi cuvinte, atingeri, paşi, micuţe proiecte casnice, griji şi leneviri de amiază. Lumea învelită-n staniol a adulţilor. Carnea de vită, suculentă, înmiresmată, pe farfuria cu modele florale. (*17 decembrie*)

Maturitatea, frumuseţea ei dureroasă, piezişă, absurdă. Dar dincoace de învelişuri, subdermic, e acelaşi animal impur şi nesigur. Acelaşi „om ascuns al inimii" dintotdeauna disputat de contradicţii. ghemuit în sine, apărat de aparenţe, zidit în ele. Îngenuncheat. (*17 decembrie*)"

Prin Jurnal, transcriind, regăsesc imaginea Simonei. Ea se ridică pe marginea bazinului şi merge să-şi ia prosopul de pe banchetă. E absorbită de propriul ei tremur după înot, atât de copilăresc. E fericită. Iar imaginea aceasta mă mângâie.

Într-o mare măsură nu, nu-mi place să revăd aceste pagini de Jurnal din 2007, nici pe mine cel de atunci. Redescopăr un ins ce-mi pare adeseori de neînţeles, şi pe care am tot încercat în anii aceştia să-l las în urmă. Aproape că am reuşit, dar cu preţul unei cumplite amărăciuni. Poate că Jurnalul acest lucru nu l-a îngăduit, şi aici e probabil problema: lăsarea în urmă, uitarea definitivă. Jurnalul te mişcă înapoi şi *în acum*, ca o pendulă. Te loveşte de aerul incert al trecutului-prezent.

Faţă de S. a fost vorba, în toţi aceşti ani, de vinovăţie, acesta e termenul potrivit. Desfiguranta experienţă a vinovăţiei pe care Jurnalul o stinge în paginile sale. Aşa cum păstrează şi imaginea ei surâzătoare, pe marginea bazinului, plonjeul în apă, apoi ritmurile sigure pe sine ale braţelor tăind apa, drumul înapoi spre casă, împreună cu nepotul nostru, pe strada Crişan printre nămeţi. Jurnalul reţine fragmente mărunte de viaţă, în cutele sale, în memoria lui epidermică, de palimpsest.

„După-amiază trebuie să ajung la stomatolog şi nu-s deloc încântat de această perspectivă. Doctorul pare mereu grăbit. Mişcările lui sunt precise, dure, profesionale şi plictisite. Îl bănuiesc chiar de un uşor sadism. Plăcerea de a produce durere şi de a-l stăpâni pe celălalt prin durere. Un televizor prins pe un stativ, sus, în dreptul scaunului. Rolul său e poate acela de a distrage atenţia pacientului. Acelaşi program de ştiri şi comentarii. Aceleaşi tonuri cu iz apocaliptic. Un alt televizor în sala de aşteptare, şi acesta agăţat sus. Doamna de la recepţie îl priveşte nemişcată, sprijinită în coate. Pe pereţi sunt desenele şi tablourile unor artişti locali, iar ceea ce e inedit şi interesant e faptul că toate au preţuri. Un salon de aşteptare şi vânzare. Artă şi dureri de dinţi. Polizor şi pasteluri. Trece prin salonul de aşteptare fratele doctorului, tehnician dentar. Ţine în mâna dreaptă o proteză albă, lucioasă, fin polizată. (*18 decembrie*)”

Jurnalul reţine doar parţial o realitate. Rareori spun lucrurilor pe nume. Mă feresc să împing lucrurile spre sinceritate.

Din punctual de vedere al sincerităţii înţeleasă ca proces verbal al existenţei Jurnalul e desigur un eşec. El nu e o oglindă fidelă, o depoziţie minuţioasă despre sine, chiar dacă e totuşi una întemeiată pe autenticitate. Evaziune, cultivare a unei lumi personale. Insulă. E *absistere*, retragere. Mă refugiez dimineaţa *în* jurnal pentru a nota aspecte vag poetizante, florilegii stilistice, chestiuni atmosferice, oricum e limpede că nu făceam decât să construiesc o subrealitate de refugiu. E strădania înfrigurată de a recompune un paradis pierdut.

„Scriu, ca de obicei, dimineaţa, la primele ore, 4 sau 5, uneori chiar mai devreme dacă se întâmplă cumva să mă trezesc. După ce îmi pregătesc cafeaua. Mă strecor din pat în vreme ce S. doarme încă, liniştită. Se va trezi pe la 7 fără un sfert. Ea pleacă pe la 8 fără douăzeci, eu la 8 fără zece. Ca de obicei luăm micul dejun împreună. Uneori nu ne spunem nimic sau doar schimbăm câteva cuvinte la cafea. Lumile noastre s-au răcit, trebuie să spun acest lucru. Felul ei blând, cald şi calm de a fi. Felul meu nesigur de a fi. (*18 decembrie*)"

Găsesc şi acum atât de regretabilă neputinţa mea de a ieşi din inerţie. M-am tot iluzionat că lucrurile se vor regla de la sine, în timp. Timpul care, nu-i aşa, ar trebui să vindece totul. Îmi găsesc uşor scuze legate de inerţia mea de atunci, de neputinţa de a face ceva ca să schimb atmosfera dintre noi doi, şi nu doar atmosfera ci chiar realitatea legăturii noastre. Scuzele ar fi stresul legat de serviciu, evident, e prima şi cea mai „mare" şi mai la îndemână explicaţie contemporană.

Apoi confuzia, oboseala, orbirea, care par specii ale stresului, dar nu, nu sunt, să fim serioşi, ţin de o anume distrofie a făpturii mele, de inconsistenţa mea. Dar ce rost mai are acum să discut aşa ceva? Probabil niciunul. Nu să explic sau să mă explic mi se pare important, acum, ci să recuperez, să salvez ce trebuie salvat, pentru a strânge laolaltă, în cerc, lucrurile certe, sigure,

adevărate, care rămân în picioare, până la urmă. Chiar dacă e vorba de vestigiile unui grav eşec personal.

„Zeci de bărbaţi, femei şi copii nerăbdători pipăind lucruri sclipicioase. Magazinele sunt aranjate de sărbători, unele într-un mod inspirat, altele pur şi simplu de un prost gust cumva desăvârşit, dacă e posibil aşa ceva. Blue fumează liniştită şi surâzătoare, aşteptându-mă, aşezată la o masă retrasă. Eu, la 22 de ani cât are ea acum, nu eram nici liniştit şi nici surâzător. Nu înţelegeam mare lucru din viaţă deşi aveam impresia că înţeleg totul, absolut totul. Eram, de fapt, doar inteligent, dar inteligenţa nu acoperă decât o parte a lucrurilor, doar o mică parte. (*19 decembrie*)"

„Aseară am terminat de citit, deşi cam în fugă, trântit pe canapeaua portocalie din sufragerie, un roman franţuzesc, „Visătorii", de Gilbert Adair. Uşurel. Filmul în schimb e plăcut şi senzual. L-am văzut împreună cu S., trântiţi în pat, la sfârşitul săptămânii. (*19 decembrie*)"

„Oboseala. Eşti la volanul unui automobil vechi şi nesigur strecurându-te pe străzile unui oraş scufundat în ceaţă. Conduci atent încercând să ajungi cât mai repede într-un loc cald şi primitor, acasă sau într-o cameră decentă de hotel, nerăbdător să faci un duş fierbinte, eventual să priveşti până târziu un meci de box din liga profesionistă europeană şi toată furia obscură a lumii să rămână în urmă, să se şteargă sub splendoarea jocului de glezne şi a pumnilor strânşi în cuibul mânuşilor roşii. Ştergătoarele funcţionează impecabil. Portierele se închid perfect. Amortizoarele fac bine faţă trecerilor peste şinele de tramvai sau denivelări. Dar acceleraţia dă rateuri. Pedala se afundă, exasperant, până în podea. Ai senzaţia cât se poate de stupidă şi de enervantă că apeşi pe abdomenul unei morse indolente. Farurile, cu lumina lor şovăitoare, debilă, abia dacă reuşesc să taie

o porţiune ridicolă din ceaţă. Problemele mecanice se adună, zi după zi, uneori insesizabil, iar deznodământul îl cunoaştem cu toţii.

Oboseala e Corpul în care locuieşti. Şi care alunecă odată cu tine de-a lungul tuturor zilelor, şi aş spune că o face independent de voinţa ta.

O atitudine cât de cât inteligentă – şi am în minte un spot publicitar pe care-l găsesc amuzant şi în acelaşi timp cât se poate de pedagogic – presupune pur şi simplu împăcarea în faţa acestei realităţi. Poate că resemnarea e o formă de înţelepciune, nu un capăt de drum. De la un moment dat încolo trebuie să-ţi conservi energia cât mai mult cu putinţă.

E vorba de o reclamă cu iepuraşi alimentaţi de baterii obişnuite. O întrecere a iepuraşilor de pluş. Iepuraşii aleargă, aleargă, aleargă şi, la un moment dat, epuizaţi, capotează, rămânând ţepeni în poziţii mai mult sau mai puţin caraghioase. Doar iepuraşul Duracell trece linia de start. Ei bine, vine un moment în care îţi dai seama că nu eşti iepuraşul Duracell, roz şi victorios. Chiar nu. Eşti doar un iepuraş obişnuit şi limitat. Un iepuraş amărât.

Dar nu e vorba doar de atât, de oboseală, de greutatea cu care-ţi mişti articulaţiile, oasele, muşchii, inima şi tot restul. Ar fi fost simplu să fie doar atât. Dincolo de *problemele mecanice*, privind mai atent, descoperi chestiunile cu adevărat grave, profunde, ce ţin de o realitate interioară, subtilă, dificil de conturat. E mai degrabă o senzaţie, în acelaşi timp neplăcută şi stranie, şi anume că de la un moment dat încolo – şi acest moment îşi pierde originea în propriul tău trecut –, sensul lucrurilor, al mişcărilor de fiecare zi, al fiecărei zile în parte şi al tuturor laolaltă în înşiruirea lor aparent limpede şi raţională, începe cumva să-ţi scape. Rulezi şi rulezi. Şi, treptat, începi să-ţi dai seama că nu prea mai ştii de ce naiba o faci. Doar pur şi simplu rulezi. Rulezi şi atât. Te menţii în trafic, în rând cu marea masă a gonacilor. O faci în numele obişnuinţei, al instinctului, al ideii din ce în ce mai obscure că toate acestea duc până la urmă undeva. Dar unde duc, de fapt, toate astea? Deruta, în ultimă instanţă despre ea este vorba, e copilul din flori al oboselii. Împreună, strânse ca degetele într-un

pumn, pot doborî şi un rinocer.

În urmă cu un an de zile vedeam lucrurile diferit şi sunt destul de surprins să constat că au fost de ajuns câteva luni, doar o sumă uşor calculabilă de zile sau săptămâni pentru ca viziunea să se schimbe, iar senzaţia ciudată şi neplăcută a sensului care-ţi alunecă printre degete să devină apăsătoare.

Există oameni care au o vocaţie specială pentru ceva sau altceva. Se nasc cu o anume amprentă a destinului. Devin piloţi de Formula 1, compozitori, frizeri, mercenari, majordomi, liftieri, universitari. Îşi joacă rolul cu naturaleţe, puternic şi convingător, fără nicio ezitare. Am crezut multă vreme că destinul meu, dacă pot spune aşa ceva, e acela de a fi până la capăt funcţionar al statului, nimic altceva. Ani de zile modelul meu a fost domnul Levănţică, un bătrânel pirpiriu şi grav, director etnic. Îmbrăcat în costumul lui de culoare gri închis, cu dungi subţiri, cu un chip uscat, ascuţit, surâzând distant, domnul Levănţică semăna cu un şef de clan sicilian. Ceilalţi îl evitau atunci când nu era neapărat necesar. Domnul Levănţică impunea distanţă.

Domnul Levănţică era un om lipsit de slăbiciuni. Un om de bronz. Impenetrabil. Admiram la el tocmai această distanţare cu neputinţă de ignorant pe care reuşea să o impună. Ca şi cum între domnul Levănţică şi toţi ceilalţi ar fi fost un uriaş spaţiu gol. Oricâte încercări ai fi făcut era imposibil să străpungi acest spaţiu, acest vid. Domnul Levănţică era o insula în vreme ce toţi ceilalţi, absolut toţi, de la directorul general la ultimul portar, făceau parte din acelaşi continent compact şi sigur. Continent căruia şi eu îi aparţineam, fără doar şi poate, cu diferenţa că în vreme ce toţi ceilalţi îl tratau mai degrabă cu deferenţă, eu căutam să mă apropii. La şedinţe mă aşezam mereu în dreapta domnului Levănţică, aşteptând ca mai întâi acesta să-şi potrivească scaunul. Îl consultam în mai toate privinţele, unele inutile, pe care le stăpânea şi el foarte bine, dar o făceam dintr-un fel de ataşament, similar cu cel pe care îl resimte un discipol în faţa maestrului.

Zoe e un uriaş bătrân şi cenuşiu. Un motan. Fotografia lui Zoe tronează pe biroul domnului Levănţică într-o ramă cu un singur *pied*, o ramă de lemn cu margini late care reuşesc să scoată bine în evidenţă privirile piezişe şi aparent iritate ale felinei. Zoe e

aşezat chiar alături de schiţele complicate ale traseelor electrice subterane şi de un masiv dicţionar româno-finlandez. Zoe e o imagine a iubirii şi tandreţii. Aşa cum domnul Levănţică e o imagine a vieţii acoperite de un strat strălucitor şi casant de bronz.

În urmă cu un an micul meu rol mă mulţumea întru totul. Oboseala exista şi atunci, nu pot nega acest lucru, dar reuşeam să îi facă faţă. Cea mai mare parte a zilei o petreceam la birou şi sentimentul că fac ceva cu util, chiar dacă nu măreţ şi esenţial, îmi era suficient. Şedinţele în care totdeauna exprimam un punct de vedere bine întemeiat şi apreciat de ceilalţi erau în măsură să-mi ofere un sentiment plăcut.

Îmi amintesc cu suficientă claritate că mă aflam încă în biroul meu dreptunghiular încercând să pun în ordine o serie întreagă de hârtii mai mult sau mai puţin inutile. Date semestriale privind tot felul de chestiuni, sintetizând lucrurile în felul lor abstract şi migălos, plictisitoare sau lipsite de sens pentru un ochi străin.

Am înţeles atunci că toate acestea, situaţii statistice, sertare, *post-it*-uri, cifre adunate unele sub altele tocmai pentru a reflecta realităţi materiale epuizabile şi necesare, antete şi numere de înregistrare, decizii felurite şi oamenii din jur, mai ales ei, aplecaţi sub rigoarea osificată a deciziilor şi cifrelor, odată cu plecarea mea, vor rămâne în urmă, definitiv, odată pentru totdeauna, şi că vechea viaţă de până atunci, liniile ei albe, precis conturate pe suprafaţa cenuşie a caldarâmului, se vor destrăma pentru totdeauna. Iar în locul acestor contururi clare, în schimbul vechilor cunoscutelor repere cotidiene, o vreme nu voi mai fi în stare să trasez nimic, absolut nimic, doar mă voi lăsa absorbit de nedefinit, de vag, aşteptând ca lucrurile să se aşeze şi să recompun pentru mine, la un moment dat, o lume cu totul nouă.

Am simţit atunci o uşoară strângere de inimă la gândul că lucrurile atât de bine ştiute, reperele clare şi limpezi ale fiecare zile se vor destrăma.

E adevărat că odată cu trecerea timpului, zona emoţiilor – dacă putem spune aşa ceva, zona emoţiilor, fără să devenim ridicoli – se estompează, devine un mediu difuz, o aură al cărei magnetism e în evident declin, şi atunci îţi e mult mai uşor să te

desprinzi de anumite lucruri sau de anumiţi oameni. Devii mai rece. Vibrezi mai atenuat. Flăcările interioare se sting sau dacă totuşi nu o fac, atunci îşi reţin, cu o mai pronunţată prudenţă, zbaterea. Poate nu e tocmai rău că se întâmplă toate acestea. La capătul călătoriei noastre sunt ţărmurile unei mări desăvârşit de calme, iar ultima emoţie va fi chiar adâncirea în aceste ape, în necunoscut, odihna şi, mai mult ca sigur, uitarea, amnezia. Nu facem decât să ne antrenăm pentru Marea Indiferenţă.

Cu toate acestea plecarea, demisia, nu a fost tocmai o decizie uşoară sub aspect emoţional. În tot acest timp în care am fost un funcţionar conştiincios şi anonim al statului m-am legat, într-o măsură sau alta, deşi niciodată profundă, de o mulţime de oameni: colegi de birou, politicoşi şi cel mai adesea distanţi, prinşi, ca şi mine, într-o rutină birocratică ce nu lăsa loc volubilităţii; portari cu care schimbi primele impresii la orele dimineţii, şoferi bonomi, ingineri de specialitate, curieri, secretare cochete şi capricioase, femei de serviciu, directori imprevizibili şi aroganţi, contabili cu privirile moi şi evazive pierduţi în spaţiile lor exacte şi sterile. E o lume întreagă pe care o laşi în urmă şi-n locul ei nu vei mai pune nimic, începând de a doua zi.

Rămân cu tine, invariabil, nişte automatisme. Faptul că te trezeşte foarte devreme. Sau că răspunzi la telefon pe un ton de centralistă excedată. Iar pe la orele 14 te prinde o moţăială irepresibilă. Rămân cu o mulţime de imagini: lichidul verde brun ce se prelinge pe pereţii vasului de toaletă după ce tragi apa, zumzetul neoanelor pe coridoarele lungi, clinchetul uşilor de la lift, mirosul teancurilor de dosare prinse în cleme metalice şi aşezate cât se poate de ordonat pe rafturi, până sus, siluetele unor femei alunecând spre parcare, la sfârşitul programului de lucru, urcând în maşinile lor argintii, dornice să revină în cuibuşoarele casnice lângă soţii iubitori şi perfecţi, lângă copiii care deja merg la şcoală şi de care sunt legate cele mai frumoase aşteptări.

Nu e uşor să laşi în urmă toate chestiunile acestea. E ca şi cum ai emigra. Părăseşti o ţară, o limbă, o cultură ale cărei înţelesuri le ştii şi în mijlocul cărora te poţi simţi în siguranţă multă vreme şi acest sentiment de siguranţă s-ar putea să-ţi lipsească.

– Faceţi o greşeală, mi-a spus tranşant domnul Hamsie de la Personal.

– De ce? am întrebat.

– Că plecaţi de la noi, a zis el.

– Asta rămâne de văzut, am replicat, uşor iritat.

– Aveţi în altă parte ceva aranjat? a insistat Hamsie, cu aerul că deja ştie răspunsul, vreau să zic răspunsul adevărat din spatele oricărui răspuns posibil.

– Nu. Nu am nimic aranjat, nicăieri, am punctat încercând să par cât mai convingător.

– Cum aşa? Hamsie, nedumerit.

– Pur şi simplu, am zis.

Dar eram conştient că nu aveam o explicaţie prea clară, o motivaţie evidentă şi acceptabilă pentru Hamsie sau pentru alţii ca el. Or oamenii caută explicaţii pentru tot. Pentru orice. Pentru că întârzie tramvaiul sau pentru că plouă şase luni pe an. Vor ca toate lucrurile din această viaţă să se lege între ele ca şireturile unui pantof, trecând frumuşel prin fiecare gaură, împletindu-se şi strângându-se la final într-un nod elegant şi cât se poate de util. Mai mult ca sigur, în sinea lui, Hamsie şi-a spus că îi ascund adevărul – toţi fac asta –, că, de fapt, indiscutabil, am ceva aranjat în altă parte, pe un salariu mult mai bun, poate chiar în structurile centrale ale Ministerului, şi atunci a tăcut, a semnat hârtiile.

Apoi am început să-mi strâng lucrurile. O cană roşie cu buline albe din care îmi beam cafeaua. Câteva pixuri, două agende, o riglă de plastic, cu elefanţi şi sirene roz, pe care o cumpărasem dintr-o librărie din Split, în urmă cu câteva luni, la începutul verii. O revistă cu coperţi lucioase, din care apucase să citească doar un articol referitor la tehnicile prin care bărbaţii după 40 de ani îşi mai pot menţine condiţia fizică. Articolul nu era strălucit scris, aş zice că dimpotrivă, dar unele idei meritau luate în seamă, cum ar fi părerea unui profesor de la o universitate din S.U.A., Andrew Doyle, despre pragul lactat al muşchilor. Pragul lactat este punctul în care muşchii încep să producă lactat – substanţă care dă senzaţia de oboseală – mai repede decât poate sângele să îl cureţe, astfel că muşchii încep să ardă mai mulţi carbohidraţi decât grăsime. Prin ridicarea acestui prag, spune

Doyle, poţi exersa la o intensitate mai mare, ceea ce înseamnă că poţi arde mai multe calorii şi poţi avea un control mai bun asupra greutăţii corporale. Articolul, întins pe două pagini lucioase de revistă, e asezonat cu fotografia unui bărbat uşor grizonant şi zâmbitor, pe umărul căruia îşi sprijină surâsul încrezător şi optimist o blondă cu ochi verzi şi cu un ten uşor măsliniu. Am considerat că „pragul lactat" e o expresie care face toţi banii.

– Şi ce o să faceţi acum? m-a întrebat una din cele două femei de serviciu de pe etaj, cu care am fost mereu în relaţii cât se poate de cordiale.

– Nu am niciun plan, am răspuns, aşteptând să iasă din toaletă, din toaleta *mea*, unde monta un sul nou de hârtie igienică. Am aşteptat până când femeia a intrat în cuşeta alăturată şi am continuat conversaţia.

– Vă băgaţi în afaceri? m-a întrebat.

– Nu. Nici vorbă. Nu mă pricep la afaceri, am spus.

– Aveţi dumneavoastră un plan, a conchis femeia, pe un ton ce se voia optimist.

– Nu am niciun plan. Niciunul, am încercat eu să tranşez discuţia.

Apoi m-am aşezat pe scaunul de toaletă. Ea schimbă sulurile de hârtie igienică de două ori pe zi, în toate cele şase cuşete de pe palier. În lunile de vară poartă doar un halat alb sau albastru, aşa cum poartă prin spitale asistentele medicale şi infirmierele, suficient de transparent încât să-i observi dungile chilotului sau clemele cu care se prind la spate cupele sutienului.

Îmi place să stau pe vece şi nu mă grăbesc niciodată. Unele dintre cele mai bune momente dintr-o zi de muncă le-am petrecut aici, în această cuşetă perfect igienizată, odorizată, rotind cu lentoare robinetele nichelate, folosind săpunurile mici, hoteliere, şi prosoapele poroase de hârtie, fumând aşezat, cu pantalonii pe vine, ascultând sunetul pantofilor pe culoare, vocile colegilor, scurtele lor conversaţii la telefon, zumzetul instalaţiei de climă.

În acest spaţiu restrâns ca dimensiuni şi pe care mulţi l-ar considera poate ingrat, m-am simţit mereu în largul meu. Aici un fel necunoscut de linişte te învăluie şi te se laşi purtat îndelung,

apeşi uşor butonul de evacuare al apei din bazinul ceramic, îţi potriveşti cămaşa strâns pe abdomen, sub banda elastică a boxerilor, închizi nasturii de la pantaloni şi centrezi catarama curelei din piele, apoi te speli pe mâini, te ştergi privindu-ţi chipul în oglindă, gândindu-te că ar fi cazul să foloseşti mai des creionul electric pentru topirea firelor de păr nazale, poate şi o mască de argilă, măcar o dată pe săptămână, pentru a-ţi mai curăţa tenul. Aşa cum, desigur, nu ar strica deloc să reiau exerciţiile matinale de *tai chi*, exerciţii pe care le-am abandonat, dar care, la vremea lor, mi-au adus o senzaţie plăcută, de încredere în sine, de plăcere măruntă, dar constantă.

Te gândeşti atunci că fiecare funcţionar al statului, mai înalt sau mai modest în ierarhie, este o treaptă necesară şi sigură pe care păşeşte cetăţeanul în drumul lui spre fericire. Aprobări, ştampile, numere de înregistrare, cereri, reclamaţii, taxe, amenzi, furii de moment, aşteptări, proiecte – totul e făcut astfel încât ordinea delicată a lumii să nu se destrame.

Din marile imperii suntem tentaţi să vedem doar chipurile olimpiene ale cezarilor, doar armatele înşiruite pe câmpiile însângerate, doar stindardele, armurile, catapultele, doar zidurile care cad sau se înalţă. Dar ce ar fi fost Marile Imperii fără structura invizibilă a funcţionarilor imperiali?

Ei strâng taxele din Provincii şi din porturile aglomerate din Sud, redactează Legile şi le dau Copiştilor pentru a le multiplica. Strâng hărţile în suluri de argint, echipează armatele, numără butiile de vin şi capetele de bovine din ariergardă. Ei se îngrijesc de soarta cetăţilor, din umbră, anonimi şi iluminaţi.

Biroul e undeva la etajul unu. Am o perspectivă destul de generoasă asupra unui furnal dezactivat. Asupra parcării din spate. Mai pot admira clădirea unui service auto, şi, departe, coama unor dealuri peste care se aşază un cer albicios. Demisia e un act categoric şi riscant. Dar nu ai cum să nu te gândeşti, oricât de pornit ai fi, că lucrurile se pot complica la un moment dat.

Speri să ajungi, într-o bună zi, la indiferenţă. Te priveşti de departe, ca şi cum ai privi prin lentila unui ochean întors. Eşti

un punct, o pasăre, o structură, un pâlc de arbori. Eşti ceva şi nu eşti nimic clar.

Au fost şi câteva momente, nu multe, dar au fost, în care mi-am spus că ar trebui totuşi să merg mai departe. De multe ori, aşezat pe scaunul de toaletă, fumând, admirând faianţa vernil, impecabilă, cu rosturi subţiri, *noir*, aproape insesizabile, mi-am spus că odată ce toţi pot merge mai departe şi nu fac caz de oboseală, aş putea şi eu merge mai departe. M-am gândit la anii ce se pot scurge unul după altul într-o înşiruire ilizibilă, dar calmă, la viaţa care ar fi până la capăt simplă, lineară, frumoasă şi relativ liniştită. Doar că tocmai de această linişte seacă, metronomică, îmi e cel mai frică. De liniştea *aceea* specială, mortală. De momentele când îţi dai seama că dincolo de această formă de linişte nu e altceva decât chiar nimicul, învelit în staniol, foşnitor, dulce şi banal. Nimicul comun şi incasabil, eternitatea lui joasă. Şi atunci lucrurile mi s-au părut imposibil de întors din drum." (*Iepuraşul Duracell*)

Doar schiţam, puneam ramele unui tablou în aşteptarea culorilor şi tensiunii. Încercarea imperfectă de a surprinde o realitate interioară şi o lume familiară care se rotea în jurul meu. Jurnalul ar fi trebuit doar să consemneze, limpede, ce şi cum. Am preferat să fandez. Să literaturizez. Literatura e un bun domeniu de fugă.

„Ce gustul are propria ta viaţă? Te-ai întrebat vreodată? I-am răspuns că nu, după ce am părut că reflectez o vreme. Nu a părut contrariată de răspunsul meu. Contează? am întrebat-o. Dar ea nu a mai continuat. M-a privit cu înţelegere, aşa cum priveşti un elev care tocmai a întârziat la ora ta de franceză, în timp ce a deschis căpăcelul alb al sticlei de apă plată şi a luat o înghiţitură.

Microbuzul trebuia să sosească din clipă în clipă. Am stins ţigara, fumată până la jumătate, sub talpa ghetelor galbene din piele întoarsă, privind încă o dată firma dreptunghiulară a magazinului comunal, literele mari, roşii, compunând „Market",

expusă deasupra intrării, lângă o vitrină frigorifică plină până la refuz cu doze de Coca-Cola şi Sprite.

Mult mai apoi, după vreo două săptămâni, abia atunci i-am simţit absenţa. Când lucrurile din jur nu-i mai reflectau în niciun fel prezenţa. Când s-a aşternut în jurul meu, încet, dar implacabil, o linişte fără conţinut. O vreme ea încă era acolo. Stătea nemişcată pe fotoliul ei, la fereastră. O vreme încă ne-am băut cafeaua împreună, dimineaţa. O vreme nopţile au fost la fel. Ea respira lângă mine, liniştită, prinsă în visele ei de femeie. Deschideam ochii, din somn, să o văd, şi adormeam la loc. O vreme încă vorbeam unul cu altul, despre tot felul de lucruri obişnuite, cheltuieli mărunte, mici planuri de sfârşit de săptămână, despre cum o să ne retragem, bătrâni, undeva într-un sat de munte. Ştiam bine şi locul, de câteva ori trecuserăm pe acolo, priviserăm gardurile de lemn, acoperişul amărât, zidurile, grădina din spatele casei, magazia de lemne. Aici, în spate, ar fi minunat de aşezat o bancă. Era ciudat, dar abia aşteptam să îmbătrânim doar pentru a ne aşeza nenorocita aceea de băncuţă de lemn în spatele casei, cu faţa spre livada de pruni. Avem idealuri mic burgheze mediocre, la fel ca toţi ceilalţi, am spus, dar fără niciun patos, nu mă deranja deloc ideea. Chiar, a spus ea. Nu suntem cu nimic diferiţi de ceilalţi, am zis. Ar trebui să fim? a întrebat ea, aşezându-se pe marginea podeţului de ciment, chiar lângă magazinul comunal. Oamenii intrau şi ieşeau şi ne salutam unii cu alţii ca şi cum deja am fi fost de ai locului. Peste drum e clădirea unei şcoli. Şcoala cu clasele I-VIII, scrie cu litere albe pe fond albastru. Copiii sunt la ore. Curtea e pustie. Fumăm aşteptând să sosească microbuzul. Un tricou larg îi ascunde sânii mici. Degetele ei albe desfac fără grabă căpăcelul sticlei de apă plată, iar eu sunt cuprins de nerăbdare, strivesc sub talpă ţigara fumată până la jumătate.

În ultima vreme ea devenise un om foarte credincios, aşa cum devin oamenii care înţeleg fără nicio urmă de dubiu că lucrurile au ajuns în amurgul lor şi atunci privesc din ce în ce mai calm şi mai încrezător bucuriile simple ale acestei vieţi, şi chiar încep uşor-uşor să se desprindă, căutând într-un nedesluşit *Dincolo* cheia întregii lor existenţe.

Discutam deseori despre acest lucru, despre credinţă, despre ce este dincolo de toate lucrurile acestea în care ne complicăm şi adâncim zi după zi până când, la un moment dat, nu mai suntem nimic altceva decât această adâncire în mâl, lentă şi fără întoarcere. Era din ce în ce mai sigură că Dumnezeu ne aşteaptă, aşa cum un tată îşi aşteaptă fiul rătăcitor, cu răbdarea şi dragostea Sa fără sfârşit.

Dumnezeu, suprema bucurie şi consolare a vieţilor noastre frânte. El e în inimile apuse, în carnea care se destramă, în scâncetul celor frânţi şi muribunzi, în agonia celor uitaţi, în mormăitul celor ce cunosc frica.

Ultimele ei fotografii reprezintă oameni pe scări, femei sărace aşezate pe treptele bisericilor, copii urcând două-trei trepte deodată, o fetiţă ţinându-şi papucii de plastic în mână şi păşind cu tălpile goale pe ceea ce a recunoscut a fi scările ce coborau spre piaţă. Sau îndrăgostiţi aşezaţi pe dale. Pisici fotografiate în timpul siestei pe treptele de la intrarea casei. Sunt şi vreo două sau trei fotografii cu mine. Nu-s un tip fotogenic. Nu-mi place deloc propriul chip. De fiecare dată când îndrepta obiectivul spre mine, întorceam capul, instinctiv. În fotografiile ei sunt o mişcare evazivă, un bărbat care-şi ascunde chipul, care vrea să treacă neluat în seamă, anonim şi tăcut. Se vede foarte bine ţigara aprinsă, măsuţa de lemn pe care-mi sprijin coatele, marginea ferestrei dincolo de care oraşul îşi savurează amiaza greoaie şi dulce ca mierea."

Femeia care *seamănă cu o cutie argintie de Pepsi, ermetică şi lucitoare, aşezată-n vitrina frigorifică a unui bar din provincie.* Aş fi putut să renunţ cu uşurinţă la această imagine, dar nu am făcut-o, deşi recunosc că nu e una tocmai inspirată şi poate că sună ironic, deşi în niciun caz nu vroiam aşa ceva. *Cafeaua s-a răcit. Fac paşi spre bucătărie pentru a o reîncălzi. S. doarme. Mama e bolnavă şi stau cu inima strânsă. S. vine târziu de la serviciu, aşa că gătesc cum mă pricep. Chiuveta picură, agasant. Ar trebuie să-l sun pe instalator. Parchetul din sufragerie s-a umflat puţin într-un colţ. Evacuarea în baie se inundă suspect cum dai drumul la apă în cadă.*

Transcriu aici chiar începutul Jurnalului din 2008. Până prin toamnă textul său e mai degrabă telegrafic. O evidentă lipsă de apetenţă pentru scris. *Aseară S. avea o şepcuţă de Gavroche. Era tare simpatică. Am dârdâit la bradul orăşenesc admirând amărâtele de artificii publice, bând din păhăruţe şampanie cu nişte prieteni de familie. Dar a fost frumos. Am luat câteva petarde în picioare. Apoi ne-am retras, prin ger, printr-un orăşel prost iluminat, şi care pare şi mai provincial decât e în astfel de momente. La intrarea în noul an nu mi-am pus nicio dorinţă, aşa cum făceam de obicei.* Sunt apatic, devitalizat, departe de literatură, departe de S., departe de toţi, aproape somnambulic. *Ninge în continuare, lent, pufos. Ce aştept de la acest an? Nu ştiu. E 18:55. Acum m-am trezit din somnul de amiază, beau cafea, verific sms-uri. Am unul din Israel şi unul din New York, evident de la P. Aşteptând taxiul, pe la orele 14, când ne-am dus la mama, ne-am bătut, în joacă, cu bulgări de zăpadă.*

A fost şi ultima noastră iarnă împreună, o iarnă bogată în ninsori, şi rece. *Dimineaţa am ieşit să iau pâine. Am măturat scările de la intrare de zăpadă, am dat mâna cu vecinul, am ajutat o vecină mai în vârstă să urce cu plasele. Apoi, după somnul de prânz, a venit preotul. Nu am chef de nimic. La uşă e Albina, o căţeluşă comunitară, şi care latră uneori atunci când intră un străin în casa scării. A venit lăptăreasa şi mi-a adus 2,5 l. Pun laptele la foc mic. Afară e un ger teribil, iar orăşelul e îngropat în zăpadă.*

Prin jurnal îţi permanentizezi, de fapt, şi sentimentul izolării, al diferenţei, adaugi cu fiecare rând o tuşă la conturul propriei recluziuni. Jurnalul mă închide şi mai acut în cercul propriei destrămări.

E o senzaţie cât se poate de plăcută să-ţi pierzi vremea prin anticariate sau dughene felurite, răsfoind almanahuri din anii ’60, cărţi poştale cu Raquel Welch sau Dalida.

„Dacă apreciez ceva în mod deosebit la Nectarină atunci e politeţea. Cel puţin în relaţia cu mine, destul de veche, Nectarină nu a depăşit niciodată limitele.

În timpurile noastre barbare şi decrepite politeţea a ajuns

cu adevărat o virtute. O întâlneşti din ce în ce mai rar şi adeseori la persoane la care te aştepţi cel mai puţin. Ultimele bastioane ale politeţii urbane sunt apărate de tipi ca Nectarină, fluizi şi strălucitori într-o lume care-şi încrâncenează maxilarele pe zi ce trece.

Îl priveam pe Nectarină în timp ce sorbeam fără nicio grabă dintr-un pahar cu limonadă. Aş fi putut face acest lucru timp de 1000 de ani. Nu mă grăbeam nicăieri. După ce demisionezi, în primele zile, ai senzaţia că lucrurile s-au simplificat foarte mult, că timpul şi-a dilatat branhiile şi filtrează mai lesne şi mai lent oxigenul din apa salinată a oceanului. Întreaga zi îţi aparţine. E doar a ta, şi nu o împarţi cu nimeni. Faci ce vrei tu, fără nicio oprelişte. În primele zile traversezi o stare semi-euforică, i-am zis.

Nectarină are un chip arămiu. Atunci când se încruntă, ochii mari şi întunecaţi par a i se adânci treptat în orbite. Nasul lui e totalmente lipsit de graţie. E nasul unui boxer care a abandonat jocul de picioare din ring pentru ocupaţii mult mai paşnice. Nu ştiu ce-o să fac mai departe, am zis. Habar nu am.

Nectarină s-a adâncit alături de mine într-o tăcere moale şi indiferentă. Strada aluneca liniştită pe lângă terase, prin dreptul vitrinelor şi faţadelor scorojite, apoi se curba spre dreapta, dispărând după Oficiul poştal. Rarii trecători nu păreau interesaţi de altceva în afara meselor din lemn aşezate pe trotuare, îmbietoare, umbrite de copertine portocalii sau verde-închis. Era o vreme minunată pentru a petrece câteva clipe de linişte, sorbind o limonadă făcută din lămâi încă verzi, aduse din îndepărtata Creta, în lădiţe de lemn. O mie de ani în care ţi-ai fi putut imagina lungul drum al lămâilor verzi, braţele albe ale femeilor aşezând lădiţele una peste alta, potecile luminoase printre ramurile bogate, cala amorţită a vasului, tangajul, mirosul şi aglomeraţia porturilor, nerăbdarea negustorilor, camioanele urcând pantele dealurilor din sud, zorii în care înfloresc tavernele şi pieţele din cele mai îndepărtate oraşe. Nu cred că vreau să fac ceva anume, am continuat, iar Nectarină a părut că înţelege, ceea ce mi-a plăcut.

Bitâls şi Nectarină locuiau în zona Muzeului. O zonă frumoasă, a sufletelor miloase şi naive. Străzi întregi de case vechi, de familii numeroase, bine educate, cu frica lui Dumnezeu. La ferestre erau luminiţe de Crăciun, sclipind isteric. Mame slinoase tânguindu-se cu copilaşul în braţe la ieşirea din hipermarket. Puşti rahitici năpustindu-se cu sticle de apă şi spatule, în intersecţie, ca să ne spele parbrizele sau să ne vândă ziare inutile, cu titluri bombastice şi stupide. Bătrâni cu privirile pierdute. Lumea de jos, viermoasă, din care s-a înălţat cândva Nectarină, vorba lui Bitâls, ca o floare.

Foarte târziu în noapte, dinspre stadion, un vuiet teribil a destrămat liniştea. A marcat cineva, mi-am zis. Apoi am schimbat canalul TV ca să mă dumiresc. Un gol frumos, cu capul. Pentru o clipă m-a izbit frumuseţea jucătorilor, culorile stadionului, rumoarea, gazonul de un verde ireal.

Bitâls s-a stins într-o zi de iarnă, ceea ce nu a fost deloc inspirat din partea ei. Nectarină a alergat o zi întreagă după gropari. Nimeni nu avea chef să sape într-un pământ îngheţat, printre alei de beton. A trebuit chiar să închirieze un picamăr. Şi să stea o după-amiază întreagă alături de doi muncitori de la Administraţia cimitirelor, bând vodcă, asigurându-se că groapa lui Bitâls va fi gata la timp şi aşa cum trebuie, ca dimensiuni."

Nu-mi place deloc faptul că îmbătrânesc. Dar cui îi place? Şi problema nici nu se pune astfel, sau dacă se pune, unghiul e eronat. A îmbătrâni nu e un eşec. Poate fi, dacă te aşezi prost faţă de tine şi lume. Notez cum *uneori mă trezesc dimineaţa, semiadormit, cu un sentiment de panică, de uimire speriată, de nostalgie dureroasă după vremurile în care nu-mi puneam deloc problema timpului. Stăteam ore în şir la plajă, citeam, dormeam, înotam în Dunăre şi îmi mângâiam pielea elastică mirosind a alge putrede, întinsă ca o platoşă. Acum văd în oglindă un chip aproape necunoscut. Acum două zile m-am întâlnit cu un bărbat de seama mea, cu părul aproape complet argintat, cu ochii obosiţi, cu puţină burtică. L-am privit cu uimire şi cu panică. În lumina rece din baie văd şi eu firele albe, privirile obosite. Simt în mine un fel de neîncredere şi de furie faţă de trecerea timpului. Aproape că nu mai am niciun chef de scris.* E doar

derută şi lamentare. Utopia unei tinereţi eterne e un acces de prostie melancolică şi disperare. *La bazin sunt înconjurat de puşti zburdalnici, plini de forţă. Văd în ei frumuseţea vieţii care a fost şi în mine. Preţ de o clipă o pot retrăi prin ei, prin vitalitatea lor pură, incredibilă, eternă.*

Tehnica aceasta de a privi lucrurile e preluată de la L. C., imperfect, dar îmi place, continui să exersez pe linia ei, de când aşteptam acest moment.

Acum, dimineaţa, revăd şi ideea cum că scrierea nu realizează un veritabil dialog, doar îl simulează şi suplineşte. Cititorul vs. interlocutorul viu, interesat şi atent. Cititorul poate dezerta oricând, plictisit sau sustras. Te poate abandona după bunul său plac, exploatând propriile-ţi slăbiciuni şi diluţii stilistice. P. Ricoeur spune acest lucru: cititorul este absent din scriere, scriitorul este absent din lectură. Chiar aşa? *Aseară, o prietenă îmi spunea că nu mai crede în dragoste şi că nu mai aşteaptă nimic. Am contrazis-o, dar, în fond, eu ce aştept? E ca şi cum lumea, totul ar trece pe lângă mine ca un vuiet şi eu nu aş mai avea timp, ca şi cum nu aş face decât să ratez totul. Vreau să mă retrag pentru a gusta în liniște din frumuseţea crepusculară a lumii.* Citesc *Furie* de Salman Rushdie. Fără mare chef. *Fumez. Inima mea e ca un cor de copii în ceață.*

Citesc şi *Complexul lui Portnoy*, de Roth. Pe 6 februarie revin la Jurnal (nu am mai notat nimic timp de două săptămâni) doar pentru a cita din jurnalul lui Gabriel Liiceanu*, Uşa interzisă*: „Îmi dau seama cât de nepregătite sunt cuvintele pentru a exprima destrămarea". Consemnez şi întâlnirea pe stradă, în faţa Teatrului, cu o doamnă, fostă colegă de la bibliotecă, şi care lansează într-un timp neverosimil de scurt câteva întrebări: Ce mai faci? Unde lucrezi? Copii? Soţia unde lucrează? Am încercat să evit cât am putut rafala interogativă, surâzând aparent calm. *Nu te întreabă nimeni: Ce spui de norii ăştia?*

Pe 12 februarie notez că au venit băieții să pună interfonul la scară. Atât. Totul e, cum spuneam, telegrafic, sec. Apoi

amintesc de *Exuvii*, unde Simona Popescu cita din Senancour cum că tinereţea se încheie la 35 de ani. Sentenţios: *E prea târziu.* Revin la consideraţiuni atmosferice. *A nins ieri furios dimineaţa. Văd pe fereastră zgribuliţii guguştiuci în vişinul din grădină.* Şi la mici fapte de arme. *Am donat vreo 300 de cărţi pentru o acţiune a unor domni, cărţi pentru bibliotecile comunale şi pentru copiii din mediul rural. Am şters şi legat cu mama cărţi, o groază, iar ea mai punea deoparte câte una, eu la fel, aveam o strângere de inimă fiecare. Şoferul zice, când căram sacii cu pachete la maşină: Domne, da' aţi citit ceva... Ei, am răspuns uşor stânjenit şi-mi explic de ce, au citit şi ai mei, ştiţi... Am donat pentru copii şi Husserl şi Heidegger, Repere pe drumul gândirii.* Gândesc şi scriu în rafale. *Ieri m-am întâlnit cu K. care are 12 câni şi 2 pisici, la ţară.* Ajung la sâmbăta 22 martie şi notez abrupt: *Muzica mea interioară, atâta cât e, e doar un murmur.* Apoi pe 29 martie faptul că *m-am trezit fix la 2 noaptea.* Atât. Urmează goluri, zile ce au pierit definitiv, insesizabile, odată ce textul Jurnalului nu le consemnează în niciun fel, fie şi schematic, tremurul.

Fac o pauză de transcriere. Să notez că după mult timp, foarte mult, mă întorc, de fapt, de unde am plecat cândva, de la Bibliotecă. E aproape ireal, dar cât se poate de plăcut. Sunt din nou printre rafturi, în imperiul prafului, în lumea mucegaiului şi a gustului ravisant de pagini încremenite. De săptămâni întregi car maldăre de volume pentru raft sau pentru casare şi le stivuiesc. Dau cu mătura, şterg marginile ferestrelor, dau cu aspiratorul, aerisesc apoi ies pe culoar, pufăi o ţigaretă uşoară şi discut cu doamna F., fosta bibliotecară, pensionată deja. Vorbim despre lucruri felurite, despre şansele bibliotecii clasice în această lume alertă şi tehnologizată, despre de ce nu pot deselecta Caietele lui Lenin, despre cataloage, fişe de lectură şi probleme personale.

Copiii vin şi cer câte o carte, trimişi de profesori sau din dorinţa lor de a citi. Apoi reaşez pe pereţi tablouri R. S. R. cu clasicii noştri. În locul lui Odobescu îl pun pe I. L. Caragiale. În locul lui Topârceanu îl voi pune pe Mateiu, zilele acestea. Labiş are o privire scrutătoare şi chiar... cool.

Fac diligenţele necesare să obţin nişte muşcate şi am promisiuni în acest sens. Spaţiul bibliotecii e amplu, luminos şi cald, o notă de eleganţă e tot ce-i mai trebuie. Sunt într-un stadiu avansat să recuperez cel de al doilea fotoliu pentru lectură.

Mi-am cam pierdut dexteritatea de a găsi rapid la raft o carte sau alta. Bâjbâi. Ideea e că trebuie să-ţi faci harta ta, reperele, semnele după care să te orientezi în lan.

Continui să revizitez jurnalul din 2008, să transcriu. Pe 12 aprilie notez că mergeam cu părintele J. cu maşina pe malul Dunării spre Dubova. Şi după aproape fiecare curbă se minuna, exulta: *uite un păr! uite liliac alb!* Era ca într-un vis de copii bătrâni, cu fericiri ce se nasc din contemplarea frumuseţii lumii. Şi acum mi se pare uluitor de frumos ce s-a întâmplat atunci, cu părintele J. Iar marţi, 15 aprilie: *Nu am chef de nimic. K., aseară, la o cafea, îmi povesteşte că nu poate sta mult, căci are 7 căţei de alăptat. Au fost născuţi prin cezariană şi căţeluşa nu are lapte, aşa că le dă la fiecare cu biberonul, din 2 în 2 ore. Stau închis într-o linişte deplină. Plouă mărunt.* L-aş putea invoca aici pe B. N., care, confruntându-se cu paginile propriului său jurnal, trăieşte bucuria regăsirii de sine, sau tristeţea regăsirii de sine, după caz. Fiecare fragment al trecutului regăsit îi pare lui B. N. o insulă în mijlocul unei „mări a uitării." Dar uitarea are şi ea utilitatea sa salubrizantă şi necesară, nu e neapărat un defect de fiinţă. Ce am fi dacă nu un depozit de senzaţii şi detalii sufocante fără acţiunea ei de plivire, ca să folosesc un termen din ştiinţa organizării şi funcţionarii bibliotecii. Plivire, decimare, decongestionare, casare.

Ce ar spune S. ştiind că m-am întors la Bibliotecă? Şi ea a fost bibliotecară, o bună bucată de vreme, în Târgu Mureş. S-ar amuza dacă i-aş povesti că a venit un copil de clasa a 7-a să ceară „Singur pe lume" de... Ion Creangă. Problema e că degeaba i-am spus copilului că Ion Creangă nu a scris aşa ceva, pentru că nu am ştiut să-i spun şi cine e, de fapt, autorul. Ne uitam depăşiţi şi intimidaţi unul la altul. O doamnă profesor, prezentă acolo, a

avansat un nume, Amicis. Dar nu, nu e de Amicis. Degeaba caut la raft.

Măcar doamna are o scuză: e profesoară de matematici. Copilul e nevoit să revină a doua zi, cursurile s-au terminat. Pleacă nedumerit şi probabil dezamăgit. E clar că nu ştim cine a scris „Singur pe lume". Aş fi putut consulta cataloagele, dar nu am făcut-o. Aflu, telefonic, de la doamna F., fosta bibliotecară, că e vorba de Hector Malot şi că găsesc cartea, evident, la litera M.

Un mic triumf ar fi totuşi faptul că am reuşit să conving nişte copii să citească „Doi ani de vacanţă", şi că le-a plăcut cartea, din ce mi-au mărturisit.

Acum să revin asupra Jurnalului din 2008. Pe 19 aprilie: *Totdeauna am iubit singurătatea. Dar era o anume singurătate: copil sau adolescent, ferecat în camera mea, singurătatea mea avea gustul cărţilor şi vibra de atenţia protectivă a părinţilor mei. Singurătatea mea nu era pustietate.* Destul de patetic. Pe 6 mai*: Lumea din jur e plină de indivizi hotărâţi, maturi, cu aer instituţional. Eu mă simt în continuare un copil în şort şi şlapi.* Iar abia peste o săptămână, un acces de jurnalist ultragiat: *Când treci pe străzi, te izbesc afişele, mutrele de rinoceri transpiraţi, surâsurile acelea fălcoase, ipocrite, sloganurile leşinoase, toată gestica nevăzută a făţărniciei, culorile, cuvintele, chipurile. Un fel de Conspiraţie a Stupidităţii vanitoase.* 26 mai: *Nu am chef de serviciu. Viaţa e prea scurtă ca să ţi-o macini stând 8 ore la birou, plimbând hârtii şi dând-primind telefoane.* Pe 21 iunie sunt la Neptun şi notez că staţiunea e cam pustie. *Două zile soare, două zile ploaie. Hamsii nu prea grozave şi bere neagră la halbă. Valuri, stabilopozi. Am stat la standul expoziţional între orele 13-17. Dimineaţa plajă sau pescuit. Noroc că la centrul de presă erau două laptopuri conectate la net. Uneori chipul meu frivol nu-mi place, dar ştiu că e doar un fel de a evita impactul, de a fugi de durere, de a căuta o autoamuzare necesară şi protectoare.*

Vineri 4 iulie: *Sunt un bărbat aşezat în plin zgomot al unei maturităţi inutile. Pornit pe calea marilor resemnări.* Pe 28 iulie: *E bună îndeletnicirea de a scrie jurnal, obiceiul acesta de a scrie numai pentru sine,*

cum spunea Virginia Wolf. Îţi dezmorţeşte încheieturile. Dar şi propoziţia: *Surâsul unei femei te valorizează mai mult decât absolut orice altceva.* Oare la ce mă refeream? 30 iulie: *Până la urmă şi maturitatea e o chestiune de opţiune, nu de fatalitate.*

Apoi în 14 august spun ceva despre cărţile citite atunci. Când am plecat la Timişoara, pe tren, am reuşit să citesc *Regina de gheaţă*, de Alice Hoffman. Pe plajă, în Croaţia, un roman de Frédéric Beigbeder, şi *Portocala mecanică* de Burgess începută în amiezile toride cât am stat în livada lui Dragoş. Şi la întoarcere, pe autocar, *Amantele* de Jelinek. Norocul meu a fost R., în grija căreia am stat în acele zile. Prezenţa ei a fost benefică deşi cel mai adesea am preferat să o evit, să fiu cât mai singur.

M-am aventurat solitar pe străduţele bătrânului Omiş, zilnic, invidiind copios proprietarii acelor căsuţe cocoţate pe versanţi, cu grădinile lor micuţe şi delicate. Limba lor viguroasă în care am exersat şi eu cu o încântare timidă. M-am tot gândit să-mi caut o slujbă măruntă acolo, măcar pentru câteva luni. Aş fi putut spăla vase sau curăţa plajele.

Pe 25 august alte consideraţii atmosferice: *Lună subţire, tip seceră. Toamna se prefigurează subtil, ca un cântec sub zidurile cetăţii adormite.* În 26 august: *Vorba lui Costache Olăreanu, toamna a venit ieri pe la orele amiezii. O simţi în strigătele matinale ale ciorilor, în vibraţia răcoroasă a aerului, în moliciunea melancolică a luminii finelui de august.* Şi un citat din M. H. S.: „Când strângeam o femeie în braţe, mă gândeam cum se poate descrie". Mici însemnări din 31 august privind drumul cu trenul la T., cu o scurtă escală în Bucureşti. La T. unde am stat câteva ore cu F., foarte uimit de mânuşa ei retro, dantelată, albă, îmbrăcându-i aproape întreg braţul stâng.

Linişte până pe 9 septembrie: *În pozele executate de P. la Sibiu am un chip tăios şi obosit. Privesc pe fereastră jocul luminii printre ierburi şi ramuri şi nu pot decât să mă încânt de splendoarea tăcută a toamnei. Scriu. Niciodată nu am fost mai legat de scris ca acum. A devenit un imperativ organic.* Iarăşi absenţă. 23 septembrie*: La orele 16 am*

ajuns în hotel. Camera e mare şi rece. Dora a izbucnit pur şi simplu pe uşă, înfrigurată, respirând greu după ce a urcat în fugă scările. Am descălţat-o încet. Şi iarăşi absenţă, mai pronunţată, până pe decembrie*: Cele mai savuroase cafele se beau în gări sau autogări obscure, iarna, în picioare, dimineaţa de tot, cu ţigara tremurând în colţul buzelor, închis în singurătatea unei lumi fără identitate.* 16 decembrie 2008*: Budapesta. Cafea, la prânz, pe un restaurant-vapor, privind Dunărea. Dacă aş arunca ceva plutitor în apă, ar putea ajunge la Severin. Am lângă mine „Nouă povestiri" de Salinger, de la V.* 17 decembrie*: Cafea, plouă mărunt peste Budapesta. Noaptea, pe la orele 2, mă bărbieresc.*

În 20 decembrie, întorşi la Severin, notez: *Felul uluitor de rapid, experimentat şi temerar în care Dora presară sare pe încheietura delicată a mâinii şi apoi goleşte păhăruţul de tequila, apoi rupe felia de lămâie pe jumătate, o decojeşte savurând ţesutul acela acidulate. Îţi stă inima în loc. Dora, pe peron: „Ştii câţi ani are tata?". Nu ştiu, îi răspund, şi nici nu vreau să ştiu.* Iar a doua zi notez faptul că *la TV, P. Coelho face reclamă la imprimantele HP.*

Printre ultimele însemnări de Jurnal din 2008: *Un cer albastru intens străbătut de nori albi şi gri, răzleţiţi de vântul puternic. Fumez. Merg cu tălpile goale pe gresia rece. Vorbesc singur. Adorm cu televizorul aprins. Autocompătimire. Apoi un fel de furie împotriva a tot şi a toate".*

Tonul jurnalului din 2008 e similar cu cel din 2007, ceea ce poate fi explicat, dar ce rost ar avea? În 2008 însemnările sunt puţine şi distrofice. La trecerea dintre ani stau rezemat de pervaz, în bucătărie, cu fereastra deschisă, şi privesc spectacolul artificiilor, care mi se pare destul de precar.

Îmi urez la mulţi ani, dar fără convingere, dintr-un automatism stupid. Gust puţin vin şi apoi îi sun pe ai mei. Dora doarme de mai bine de o oră şi nu o trezesc. De ce aş trezi-o? Sunt confuz şi cât se poate de sfâşiat. E bine totuşi că nu sunt

singur, mi-ar fi fost foarte greu, chiar foarte greu. Dar nu mă pot împiedica să-mi spun că poate că era mai bine să fiu totuşi sigur, din decenţă faţă de S., faţă de memoria ei. Totul e nou şi straniu. Aerul în care stau cu mine e greu de respirat. Fără S., dintr-o dată. Locul acesta, al nostru. Obiectele. Amintirea paşilor ei. Felul dureros în care tresar crezând că e ea. Serile în care încă o aştept să se întoarcă de la serviciu deşi ştiu bine că nu. E o întreagă demenţă în climatul căreia trebuie să respir, să explic, să mă explic.

Apoi Dora care doarme neîntoarsă şi a cărei prezenţă totuşi mă bucură atât de mult. Mă întind lângă ea şi adorm.

Se încheie astfel un an îngrozitor, deşi Jurnalul, observ, nu vorbeşte mai deloc despre acest lucru, despre cât de îngrozitor a fost. Luni de zile nu a consemnat nimic. Mă gândesc cum scrisul, literatura îşi pierd la un moment dat sensul în faţa lucrurilor mărunte ale vieţii, ies din lumea, bat în retragere, apoi, încet, regăsesc şi recompun lumea.

Transcriu. Mă simt un biet copist obscur izolat într-o debara. Nefiind deloc traversat de viziuni şi trăiri spirituale înalte, doar transcriu un registru de inventar vechi şi inutil.

Jurnalul din 2009 nu e nici el decât o continuare de ton, o extensie a celor precedente. *5 ianuarie:* Azi nu aş putea spune care sunt acele lucruri exterioare mie pentru care merită să lupt cu adevărat.

6 ianuarie: Oamenii, pe lângă care pur şi simplu alunec, fantomatic, prins într-o lume doar a mea aşa cum şi ei sunt prinşi în lumile lor şi adeseori nu facem decât să resimţim impactul, atingerea sferelor noastre, frecându-se uşor prin aerul rece şi umed al lumii, să ascultăm hârşiitul de piatră al suprafeţelor

noastre. Singuri, fiecare în parte, implacabil, în ciuda tuturor protocoalelor, în ciuda tuturor punţilor de frânghie aruncate peste abis.

Notez şi că *mă interesează din ce în ce mai puţin lumea socială, am din ce în ce mai puţine aspiraţii sociale, din ce în ce mai restrânse aşteptări şi iluzii... A fi obiectul propriei singurătăţi, corp purtat de ape, fără împotrivire.*

Plus câteva insomnii: *Momentele când te trezeşti din somn, te ridici şi fumezi o ţigară şi-n jurul tău e o linişte copleşitoare. Stau ghemuit în propria-mi viaţă. Printre ceilalţi, făpturi ghemuite, nervoase, încordate, reci, zâmbind speriat, prietenos sau trepidând de o agresivitate surdă.*

În 13 ianuarie constat că *scriu greu tocmai pentru că de cele mai multe ori nu simt în interiorul cuvintelor o inimă care bate, o respiraţie, promisiunea unei călătorii, a unei beţii... De cele mai multe ori cuvintele nu duc nicăieri, sunt doar corpuri de litere, doar învelişuri.*

Ideea e că mi-ar plăcea să transcriu Jurnalul pe foi galbene, uscate, cu peniţă şi cerneluri violet. Dar să fie un Jurnal al esenţelor tari, al lucrurilor ultime, nu al bâjbâirilor de tot felul, ci al unui text pur, de nivelul *Oglinzilor*.

Uneori, scriind, pot să văd departe, până în miezul întunecat al lucrurilor, şi totdeauna, atunci, sunt entuziast, sunt purtat ca de o beţie, alunec într-o lume a formelor ce şi schimbă sensul, chipul, ca-n vis. De cele mai multe ori însă scrisul e un act de suprafaţă, o scormonire a straturilor telurice, o aşteptare...

18 ianuarie: Nu mă mai împotrivesc lucrurilor, mă las lor. Azi, ca şi ieri, viaţa are gust de naufragiu

Mă văd, în fugă, în vitrinele magazinelor, iar trupul meu alunecă, precum o iluzie.

Păstrez în mine închise şi promiţătoare paginile ce nu le-am scris încă. Un fel de ardere tăcută.

Splendoarea crepusculară a lumii.

8 mai: Pălăria de paie a Simonei stă pe spătarul canapelei. O purta legată cu o eşarfă, la plajă. Nu ştiu cum a supravieţuit pălăria aceasta de paie, dar mă bucur. Îmi amintesc de Simona coborând printre ierburi spre malul pietros al Dunării. Îi plăcea atât de mult să înoate. Tăia apa cu o încredere şi bucurie contaminante.

Eşarfa poartă încă – sau e doar iluzia mea necesară – înscrisă-n textura ei un parfum delicat.

Seara se aşterne lent, ca târârea unui guşter prin ierburi.

Îmi place frumuseţea aceasta de sfârşit a verii, aurul ei moale, gustul îndepărtat al vacanţelor, grădinile grele de vegetaţie şi liniştea cărţilor deschise şi aşezate cu paginile în jos pe iarbă.

Aş fi fericit doar dacă aş putea să descriu aşa cum se cuvine subtilul declin al lumii vegetale, în august.

Casele pitite după ziduri de piatră şi arbori cu tulpina subțire.

„Mi-am aprins o ţigară şi am privit-o prin fumul ei. Am încercat atunci să surprind totul, chiar totul, să scriu totul, căci ştiam că lucrurile se apropie de final: camera de hotel, oraşul cu străzile lui pustii şi reci, plaja care se întindea sub ferestre, uşile glisante ale liftului, ecusonul aurit al recepţionerei, tacâmurile strălucitoare de pe mesele restaurantului, chipurile necunoscuţilor cu care ne-am intersectat după amiază, vitrina în care am privit ceasuri mecanice, hainele aruncate de-a valma, telefoanele date pe silenţios, cerul verzui, metalizat pe care la un moment dat, nu peste mult timp, vor izbucni stelele, îndepărtate şi reci, şi mai ales felul cald şi liniştit în care ea aştepta întinsă pe pat, sprijinită într-un cot, citind o carte.

Apoi am călătorit cu trenul privind pe fereastră câmpiile înghețate.

M-a întrebat dacă erau frumoase femeile din Tanger. Nu ştiu, am zis. Cred că erau frumoase. Cele mai multe aveau chipul ascuns. Chador. Iar formele lor erau captive-n haine lungi, vălurite. Nu îți puteai face o imagine prea exactă. Mai erau şi chipuri timide la ferestrele de la etaj. Dar felul lor liniştit de a păşi era plăcut. Şi ochii, vii, strălucitori. Lor li se încredințase frumusețea unui întreg atunci ascuns. În schimb bărbaţii stăteau grămadă privind un meci de fotbal, bând ceai de mentă, vociferând. Alții, în piață, cărau carcase de oi pe umăr sau vindeau smochine. Tangerul e murdar şi mistic. Cu copii lui pierduți pe stradelele obscure. Cu zidurile lui vechi deschise deasupra mării. Cu vocea muezinului răscolind aerul amiezii.

Durerea era dulce, scârboasă şi dulce. Părinții erau plecați în alt oraş, departe, pentru o zi sau pentru totdeauna. Erau morți, îngropați în ciment ca în Ian McEwan. Putrezeau lent şi calm, iar noi doi eram părăsiți, orfani, ai nimănui. Acoperiserăm ferestrele. Nimeni nu va mai păşi niciodată aici. Vom lăsa lucrurile aşa cum au fost înainte ca ei să moară. Ceasul de pe noptieră. Cărțile.

Fotoliul. Totul. Nemişcat. Vom adormi lipiţi unul de altul, singuri, murdari şi speriaţi.

Corpul ei e micuţ, cu umeri înguşti, delicaţi. O piele albă care abia suportă soarele. O ţin în braţe şi valurile ne izbesc. Îmbrăţişaţi privim plaja, trupurile întinse ale necunoscuţilor bărbaţi şi femei ajunşi la malul mării la sfârşit de săptămână, gonind din imperiile lor casnice. Cele mai multe corpuri sunt durdulii, burţi revărsate, cărnuri flasce, pilozităţi de tot felul, gambe uscate, braţe roşii. Corpuri în care frumuseţea s-a stins. Probabil că frumuseţea nu e decât o prejudecată. Dar nu ne putem opri să nu ne gândim că într-o zi vom fi şi noi aşa, inevitabil. Diformi. Nevolnici. Indecenţi. Stafidiţi. Hilari. Carcase obscene. Aşa că ar fi de preferat să murim mai repede. Vrem să fim frumoşi, cu pielea bine întinsă pe muşchi şi oase. Discutăm prosteşte despre cum ar fi mai bine să murim, strânşi în braţe, cu apa până la piept. Am prefera un accident de maşină. O izbitură în torace, scurtă şi letală. Sunt totuşi atât de puţine feluri de a muri care să-ţi asigure frumuseţea, integritatea estetică. În majoritatea cazurilor te faci zob sau arzi sau eşti mutilat. Niciunul dintre noi nu am prefera aşa ceva. Apa mării e rece. Eu ies, ea mai rămâne.

Memoria e un delfin argintiu ce plonjează din apele reci. Dormim la etajul patru, cu geamurile deschise. Noaptea va fi furtună. Una din cele mai grozave pe care le-am văzut vreodată. Pe tavanul din dormitor sunt steluţe fosforescente. Le privim până ne cuprinde somnul."

Jurnalul nu e deloc riguros cronologic. Nu-s absorbit de precizia notării. Mă întreb la ce ar folosi o cronică exactă a tuturor zilelor şi faptelor neglorioase.

Vântul pătrunde vegetaţia grădinilor şi poartă cu el un fel de suspin.

„Sunt momente în care nu fac altceva decât să-mi contemplu picioarele azvârlite pe măsuţa pentru cafea. Linia fermă a şosetelor, şireturile strânse, talpa elastică a pantofilor pe care i-am cumpărat în urmă cu un an dintr-un magazin pierdut pe străduţele Granadei. Apoi, mai departe, pot privi suprafeţele simple ale pereţilor, fotografiile alb negru ale lui Che şi Marilyn Monroe în ramele lor subţiri, alăturate, deasupra canapelei din piele ecologică, portocalie, în care corpurile calde se adâncesc, se ghemuiesc, aşteaptă ceva, orice, o lumină, un semn, un foc de la brichetă, un zâmbet, un cuvânt legat de alt cuvânt şi de altul.

Che, cu trabucul lui, scrutând viril şi vizionar cerul de nichel al Cubei eliberate. Marilyn. Cu surâsul ei palid, aparent senzuală, dar moale, speriată. Va muri aşteptând un bărbat care să o salveze. Să o poarte cu el, departe de luminile isterice ale reflectoarelor, dincolo de beţia clarobscură a sălilor de cinema, dincolo de frică, pastile, tăcere. Un bărbat care nu a venit niciodată.

L-aş fi urmat pe Che. Aş fi preferat să plec, să mă pierd prin jungla boliviană. Am fi murit acolo, în numele murdar al unei Revoluţii fără înţeles.

Sunt o rotiţă de carbon în Marele Angrenaj ce huruie în gol. Sensul meu e mărunt, dar exact. Stau prins în candoarea şi voluptatea banalităţii ca un păianjen în propria-i plasă."

31 august: Ciori, frunzişuri obosite, un cer înnorat, pregătit să se reverse, aşa arată ultima zi de vară.

Când între oameni rămâne doar o difuză dezamăgire. E singurul lucru care poate îi mai leagă.

Oameni vorbind fiecare în capul său, prinşi în iluzia unui dialog.

La amiază. Mult în faţa mea pe trotuar un domn, pantaloni albi pescăreşti, tricou, abia mergea. M-am gândit că e bolnav. Apropiindu-mă mi-am dat seama că, de fapt... citea o carte.

„Începutul lunii septembrie aduce cu sine zile răcoroase şi însorite. Încă mai poţi simţi în aerul amorţit măreţia zadarnică şi atât de plăcută a verii deja trecute, ardoarea timpului ei glorios nu s-a stins cu desăvârşire ci încă mai persista, deşi totul e abia un ecou difuz, sunetul sec şi îndepărtat al unei portiere de automobil în parcare.

Mă trezesc din somn anevoie. Deschid ochii în plină Imobilitate. Un corp absent. Prin subteranele căruia alunecă un sânge răcoros şi greu. Şi a cărui voinţă de a se smulge din amorţeală e aproape egală cu zero.

Ridicarea din somn, desprinderea din straturile lentorii, din aşternuturi, este una dintre acele acţiuni ce pot defini un om mai bine decât orice altceva. Prima Graniţă ce îi separă pe cei letargici, morocănoşi, şi în general predispuşi la ratare, de clasa superioară a celor alerţi, de tagma glorioasă a tipilor de succes, de anvergură, dinamici, apţi să conducă sau să însoţească lumea mai departe, pe calea îndoielnică, dar fremătătoare a progresului, aşezaţi încă din zori sub stindarde, proaspeţi ca nişte mrene, gata oricând să sară din pat pentru a mărşălui pe străzi în numele unei cauze.

Dimineaţa lumea se aşează în straturi-straturi. Iar jos de tot, chiar foarte jos, sunt indivizii banali şi înceţi de soiul meu, oblomovieni fără orizont, inşi lipsiţi probabil de o vocaţie autentică a vieţii. Blatul pufos de pizza.

Privesc apatic la televizorul aprins şi dat pe silenţios. Telecomanda e undeva pe noptieră, dar efortul de a o apuca mi se pare inutil. Dorm cu televizorul aprins de multă vreme, pe un fundal de imagini ce se succedat ameţitor şi silenţios. O lume încrâncenată sau plină de umor şi al cărei plisc e legat cu bandă adezivă.

Reporterul bolboroseşte în faţa unui maldăr de fiare

contorsionate la marginea unei şosele. Minunat. E un mod cât se poate de optimist de a începe o nouă zi de muncă, mi-am zis. Apoi camera de filmat ne arată un pantof bărbătesc, negru lucios, cu vârf ovoid şi talpa subţire, rigidă, un pantof aproape nou, ajuns pe buza unui şanţ. Doi indivizi de la Serviciul Descarcerări, bine echipaţi, solizi. Şi, undeva mai în spate, un şofer scund, într-o cămaşă albă cu mâneci scurte, ţinându-se cu mâinile de cap într-o expresie a stupefacţiei şi disperării lângă un ofiţer de poliţie ce-şi notează într-un bloc-notes, atent, tot felul de date tehnice privind accidentul.

Ofiţerul s-a oprit din notat. Acum chipul său placid inundă ecranul. Explică de ce şi cum s-au întâmplat lucrurile. Carosabilul umed. Şoferul a adormit la volan intrând pe contrasens. Izbitura mortală. Vieţile micilor vietăţi necunoscute s-au scurs încet şi ireversibil, la 15 km de oraş, în zori, la marginea unui câmp uscat. Fiecare dintre ele a avut pentru azi şi pentru mâine şi pentru poimâine un plan, o ţintă sau mai multe. Să discute cu dirigintele despre starea şcolară a copilului. Să-şi rezerve o cameră de hotel într-o staţiune de schi pentru sfârşitul de an.

Într-un fel, aş fi vrut să fiu acolo, printre spectatorii acelui accident îngrozitor şi banal în acelaşi timp. Printre neutrii. Aş fi căutat o poziţie marginală, cu spatele la soarele ce deja începea să urce pe cerul dimineţii, până când ar fi putut prinde în obiectiv târgile mobile, venite însă prea târziu şi pur procedural, şi lăsate aşa, bot în bot, în formă de V, în spatele celor două ambulanţe, aşteptând ca brancardierii să le urce la loc. *Sărutul târgilor mobile*, mi-aş fi putut intitula fotografia. Aş fi putut prinde lungul şir de automobile nevoite să ocolească pe o singură bandă, ceva din gesticulaţia excedată a agentului de circulaţie, firicelele de iarbă fremătând în umbra dezastrului.

M-am visat dus de tatăl meu la grădiniţă, prin nămeţi, purtat de mână, cu grijă, pe o potecă de zăpadă bătătorită, sub lumina neoanelor stradale. Un gust amestecat, de ninsoare, cacao cu lapte, ger şi linişte. Dar nu-mi pot îndupleca senzaţia că e vorba de o persoană cu totul diferită, că între mine şi acel copil purtat de mână nu sunt decât legături ficţionale şi că imaginea

respectivă vine din neant pentru a se reîntoarce acolo, fără niciun înţeles. Undeva există o ruptură şi nu aş putea spune când şi cum s-a produs. Undeva lumile s-au desprins definitiv şi tot ceea ce există şi am de parcurs e doar acest prezent înghesuit şi plat, nimic altceva. Ca şi cum nu ar mai fi existat niciodată şi altceva, copilul sau tânărul bărbat.

Avem doar acest individ leneş şi tăcut de acum, corpul lui de funcţionar al statului, uscat şi păros strecurat sub cearşaful tapetat cu floricele de liliac, încheieturile lui amorţite, cartilagiile, ţesuturile moi, amorţeala de varan, deruta, tălpile reci."

„De multă vreme traversez o stare de neutralitate. *Apatheia*. Adunat, ghemuit spre linia obscură a propriei sale vieţi. Ca şi cum aş respira în inima uscată a unei vrăjitoare."

„Deşi de cele mai multe ori în discuţiile cu ceilalţi, în simplele sau mai laborioasele observaţii ale vieţii celorlalţi, nu am sesizat o diferenţă majoră de tonus, de vitalitate – oamenii sfârşesc prin a se aduna în jurul unei mari oboseli comune –, nu mă pot împiedica să nu-mi spun că probabil gustul vieţii e cel care, treptat, se alterează. Şi că aici ar trebui lucrat, aici e tot misterul.

Şi că ea avea dreptate să mă întrebe, atunci: ce gust are propria ta viaţă? Poate a urmărit să mă pună în faţa unui adevăr pe care l-am tot evitat. Mesteci, mesteci. Înghiţi. Sucurile gastrice îşi fac meseria. Faci caca şi o iei de la capăt. Dar nu e decât mecanică, masticaţie, rutină, adaos cantitativ. Începem în forţă, cu frenezie, gustând toate aromele lumii, aerul răcoros al dimineţii, marginea cănii, laptele cu cacao, textura cuburilor de lemn şi a plastilinei, durerile subţiri şi mici ale juliturilor, gustul propriului sânge din nasul spart şi al nucilor verzi. Apoi, după copilărie, undeva pe parcurs, toate lucrurile acestea se pierd, se atenuează. Maturitatea e drumul cel mai sigur spre nimic."

„Telefonul vibrează pe noptieră. Pompilia s-a întors din America unde a fost cu o bursă de studii acordată de o fundaţie baptistă. O jumătate de an în care a bătut în lung şi lat Garden State, ascultând prelegeri despre Noua Ordine a lui Iisus şi împărţind pliante pentru KFC.

Pompilia e custodele Centrului de Arte Vizuale. Şi unde mereu ajunge ultima. Deja a uzat de toate tertipurile posibile pentru a-şi justifica întârzierile: soţul bolnav, copiii bolnavi, câinele, mama şi tata, bolnavi şi ei, periodic. Niciun director din lume nu ar fi putut să o determine să ajungă la timp la serviciu. Nicio ameninţare.

De când a venit de pe Tărâmul tuturor posibilităţilor, cu genţile pline de tricouri cu Elvis şi M. J., steguleţe, ceşti de porţelan chinezesc şi pliante policrome cu extrase din Noul Testament asortate cu ilustraţii reprezentând un Fiu ce seamănă izbitor cu Franco Nero, o dată pe lună, sâmbăta, Pompilia ţine un seminar pe tema *slow-life*. Se strâng destui ameţiţi astfel încât să se umple primele rânduri ale sălii de proiecţii, dornici să li se lumineze cumva vieţile.

Nu e chiar o companie neplăcută. În general vin indivizi vizibil stresaţi, ruinaţi de o nervozitate veche şi îndelungată. Tineri consilieri de sucursale bancare, femei casnice bucuroase că socializează, autori de piese dramatice îndoielnice, mici şefi de depozite, poliţişti, critici de artă, poeţi postmoderni, administratori de fonduri mutuale. Lumea aleargă ca o veveriţă surescitată, spune Pompilia. Dar noi nu. Nu facem asta. Noi vom ajunge în Paradis şi o vom face încet, încet de tot. Suntem o mică turmă de melci, declamă Pompilia.

Una din strategiile ei de succes e Teoria celor 10 minute. Cele 10 minute pe care trebuie să le smulgi în fiecare dimineaţă din timpul oficial de muncă, sub diferite pretexte, minute aparent nesemnificative, dar care, adunate, dau, în ani de practică asiduă, câteva săptămâni bune de timp personal. Ceea ce nu-i puţin lucru la scara unei amărâte de vieţi. Să ne mişcăm ca gheţarii, îndeamnă Pompilia, iar noi toţi suntem perfect de acord – de ce nu am fi? –, suntem gata să ne topim şi să alunecăm foarte lent, insesizabil, pe pantele bolovănoase ale Muntelui Pios. Pompilia e o femeie

energică, aproape de 50 de ani, tunsă scurt, cu un ten măsliniu, soţie de pompier şi mamă a doi studenţi la construcţii pe care îi vedea doar în vacanţe. Pe scurt: o femeie în care poţi avea toată încrederea.

Abia după discuţia cu Pompilia, m-am ridicat din pat. În drum spre toaletă am în gură un gust amar, ca după o noapte absolut cretină de beţie şi de discuţii anapoda, aproape identic cu gustul pe care-l aveam în zori, în urmă cu mai bine de două decenii, după ce mă despărţeam de Trofin la capătul nopţilor petrecute-n cârciumi ca nişte mateloţi concediaţi.

Pe atunci viaţa părea destul de promiţătoare, puţin cam letargică, dar promiţătoare. Eram încrezător că lucrurile vor ieşi bine până la urmă. Acum nu mai sunt atât de încrezător. Doar gustul acesta amar e la fel ca atunci. În schimb, Trofin e cât se poate de fericit. Zace la doi metri sub pământ şi poartă discuţii interminabile cu viermii, în împărăţia neîndurătoare a putrefacţiei.

Mă gândesc din ce în ce mai rar la Trofin, la zilele acelea de glorioasă mizerie dinainte ca specimenul să crape.

La Trofin care în noaptea aceea, ultima lui noapte, de fapt, a îngenuncheat şi a început să vomite. Apoi să plângă. Nu era ceva inedit şi nu am fost surprins. Hiena avea deseori accese de acest tip. Unii ar găsi înduioşător asta. Uite ce tip sensibil, ce fragil. Uite un Delicat pe care soarta, ingrată, l-a lovit. Sărăcuţul. Bietul. Prostii. Trofin nu merita generozitatea şi efortul compasiunii. Omul plângea îngenuncheat, ţinându-se cu o mână de zid. Teatral şi jegos. Apoi a început să se roage, să se milogească de Dumnezeul din capul său atrofiat de alcool şi disperare. Aşa l-am lăsat. Trofin a rămas îngenuncheat, ţinându-se cu o mână de zid, plângând şi rugându-se, beat ca un porc pornit pe calea sfinţeniei. A fost ultima dată când l-am văzut viu, în carne şi oase. Poate că dacă nu l-aş fi părăsit atunci, Trofin ar mai fi şi astăzi în viaţă. Dar nu-s sigur de acest lucru şi nu-mi fac reproşuri. Imaginea sceleratului îmi stă bine înfiptă în hipotalamus. Mai mult ca sigur, într-un fel sau altul, cu mine alături sau nu, Trofin tot ar fi crăpat, mai devreme sau mai târziu.

În baie, strâng uşor tubul pastei de dinţi, întind pasta pe cilii de plastic al periuţei şi deschid robinetul de apă caldă. Nu mă

pot împiedica totuşi să mă gândească la faptul că moartea, moartea cu *m* mic, când mă va găsi şi pe mine, aşa cum i-a găsit pe fiecare în parte, aşa cum i-a dibuit pe Trofin şi pe Arizona, va fi deja un personaj plictisit. Când îşi va lipi ţeava revolverului de tâmplele trandafirii. Când, în sfârşit, va da de mine prin grohotişuri, cârciumi, birouri, staţii de metrou, malluri, spitale. Când mă voi trezi cu ea sub duş, în aşternut, în cafea, în lift, între pulpele mele păroase. Când moartea va izbi uşa cu umărul său de fecioară sclerotică, deja nu va mai avea nicio importanţă. O voi urma cum îşi urmează căţeluşii în lesă stăpânii, resemnaţi şi mândri. Îmi va fi egal. Voi murmura un regret, o mică răzvrătire îşi va juca în mine umilul ecou. Poate voi îngâna ceva cu privirile adâncite în pământul acesta ingrat. Suntem florile lui de spermă ofilită."

„Problema demisiei e deja oarecum secundară sau, mai bine zis, una de suprafaţă, importantă, dar totuşi de suprafaţă. Marea problemă e una la care aş putea ajunge doar dacă mi-ar desface pielea şi aş îndepărta muşchii de pe oase, undeva în propriile viscere.

În curând voi împlini 40 de ani. Şi acest lucru mi se pare cât se poate de complicat, chiar *îngrozitor*. Într-un astfel de moment, când te pregăteşti să împlineşti 40 sau 50 sau 150 de ani, o cifră rotundă, un şir indecent şi paşnic de decenii, îţi spui tot felul de banalităţi melodramatice şi futile legate de timpul care curge nepăsător şi impur, şi care te înfulecă, şi pe care-l măsori din înghiţituri mici, din ce în ce mai mici, din firişoarele de varză şi aromele de ketchup şi carne de vită, din zvârcolirea gâtlejului şi trecerea somnolentă a femeilor pe stradă, din cerul care coboară jos, foarte jos, la nivelul ţevilor de eşapament, al gurilor de canalizare şi tălpilor de crep. Timpul care e în tine sub forma unei pisici de gheaţă ghemuită-n stomac, încordată şi nefericită.

Te speli pe dinţi. Faci un duş. Te bărbiereşti. Te îndrăgosteşti. Faci 5 copii. Îţi plăteşti ratele la bănci. Viaţa curge frumoasă, simplă şi previzibilă. Apoi, deodată, îţi dai seama că ai îmbătrânit, şi că eşti foarte aproape, din ce în ce mai aproape de

linia de final, mult în faţa celorlalţi alergători, atât de în faţă încât se întâmplă să fii al naibii de singur când treci linia.

Aş putea spune că eram destul de pregătit sufleteşte pentru acest moment, deşi adevărul este că niciodată nu eşti pe de-a-ntregul pregătit pentru nimic, cu atât mai puţin pentru un astfel de eveniment atât de mărunt şi de personal, insesizabil şi probabil rizibil pentru ceilalţi, mai ales pentru cei care mai au mult până să atingă acest prag – sunt tineri şi vârsta mea de acum li se pare, desigur, îngrozitor de îndepărtată, fantomatică, aşa cum mi se părea şi mie cândva, în urmă cu mulţi ani.

Îmi amintesc cum mă plimbam alături de Livia pe străzile acestui cartier vechi şi cât se poate de liniştit şi bărbaţi în toată firea îi fixau, cu abia stăpânită emoţie, picioarele lungi, bronzate, umerii delicaţi, adolescentini, şi sânii mici, dar fermi şi aparent atât de uşor de atins, iar ea îmi spunea că îi găseşte dezgustători şi hulpavi. Şi mai cu seamă bătrâni, bătrâni şi bolnavi, spunea – iar acum eu am chiar vârsta acelor bărbaţi sau, mă rog, una destul de apropiată – şi în vreme ce ea se strecura agilă şi orgolioasă ca o şopârlă pe sub atingerile lor invizibile, eu o mângâiam liniştitor pe spate, aşa cum un stăpân de cai îşi mângâie iapa preferată, o plimbă în lasou sub loviturile palide ale soarelui din sud, nepăsător, purtat de o senzaţie aproape dobitocească de beatitudine.

În bucătărie am aşezat ibricul de cafea pe aragaz – totul durează cam cinci-şase minute – privind pe fereastră strada, micile grupuri gălăgioase de copii îndreptându-se spre şcoală, bărbaţi şi femei de vârste felurite ghemuiţi sub proprii lor paşii, grăbindu-se spre orice, traversând pe vertebrele albe, de mort, ale trecerii de pietoni din intersecţie, alunecând pe lângă sediul cenuşiu al unei firme, apoi pe lângă vitrinele magazinului de produse cosmetice, păşind mai departe, tot mai departe, manevraţi de certitudini indubitabile, de repere ce nu se clatină niciodată, cu o linişte pe care o admir de fiecare dată.

În fiecare dimineaţă privesc strada. Urmărind de la fereastră, silenţios şi blând ca un lunetist derutat, întreaga floră matinală, amorţită, maşinile oprite la semafor, umbrelele desfăcute atunci când plouă, cizmuliţele de blană, în noiembrie,

bascheţii albi, câinii fără stăpân, bicicletele. Aştept, ca de fiecare dată, o iluminare sau aşa ceva, un upercut divin executat impecabil şi totuşi tandru şi care să mă curbeze de durere, umilinţă şi înţelepciune, să scuip sânge şi să-mi regret păcatele, şi mai ales să redevin pur, învelit într-o piele transparentă de copil, gata pentru o viaţă cu totul nouă, gata de gângureli, caca şi pipi şi triciclete cu motor electric."

„În urmă cu an mi-a montat şi în bucătărie un televizor cu diagonală mică. Sunt un tip cât se poate de preocupat de ce se întâmplă în lume, ahtiat, aş spune, la fel ca şi voi, de micile atrocităţi cotidiene, de scandalurile de corupţie, crimele, divorţurile, mutrele de plastic ale politicienilor, sinuciderile inexplicabile – obsedat, ca şi voi, de toată această tristeţe umană generală care, de fapt, mă consolează într-un mod dulce, pervers, strict personal. Chiar Sfârşitul lumii, atunci când va veni, şi nu mă îndoiesc că va veni, va fi cu siguranţă transmis în direct, pe toate canalele de televiziune, şi nu aş vrea pentru nimic în lume să pierd acest moment. M-aş simţi aiurea să ratez asta. Aşa că deschis televizorul.

Vremea va fi în general frumoasă, 23 de grade la amiază, noaptea 10 grade, mai scăzută în depresiuni. Prezentatorul are tâmplele grizonante. Într-o zi va fi prea bătrân să mai prezinte buletinul meteo. Va fi înlocuit de o femeie tânără şi blondă sau de un bărbat mult mai tânăr al cărui chip frumos să ne dea speranţe, să ne dea încredere în viitor. Lumea se împarte între oamenii viitorului, utili, frumoşi şi atletici, şi oamenii trecutului, inutili, obosiţi, fără nicio speranţă, şi spre care nu se mai uită nimeni decât în momentele de milă colectivă, de compasiune comunitară, de Crăciun şi de sărbătorile pascale.

Apoi mi-am aprins o ţigaretă subţire, uşoară, cu un filtru dublu de culoare gri pe care l-am rupt de la jumătate cu dinţii, absorbit în acest gest narcotic, şi am tras fumul în piept oarecum conştient de faptul că nu fac decât să hrănesc un obicei cât se poate de prostesc, decăderea şi, într-un final, indiscutabil, chiar moartea, moartea care oricum e *aici,* iar ştiinţa patetică şi inutilă a

acestui lucru simplu şi în acelaşi timp al naibii de complicat nu mă înfioară câtuşi de puţin, aşa că voi fuma, vorba unui poet portughez, atâta timp cât îmi va permite soarta. Se prea poate să am până la sfârşit acest gust îndoielnic, dizgraţios, de tutun, oboseală, dezastru şi transpiraţie.

M-am gândit la cei care trec pe lângă cuştile de sticlă instalate pentru fumători în aeroporturi – şi în ochii cărora probabil că nu sunt altceva decât un fel de lepros –, la feţele lor rubinii, la plămânii lor sănătoşi şi curaţi; femei nepăsătoare, în blugi mulaţi, unduind onctuos, bărbaţi cu ten măsliniu, înfăşaţi în eşarfe mov şi-n parfum subţire de bergamot, purtând cu ei pungi de pop-corn, umflate, şi doze de pepsi, reci. Animalele indiferente ale acestei lumi fantomatice şi vesele şi atât de încrezătoare în sine printre care nu te mai numeri. Stai zidit aici, dincolo de pereţii transparenţi. Înfigi în tine fascicole invizibile de nicotină, ţepuşe de gudron şi nevroză.

Şi, în timp ce îţi bei cafeaua încercând să te acomodezi cu ideea de 40, primul şi ultimul tău gând e acela că de acum încolo sensul nu poate fi decât unul, clar şi sigur, implacabil ca un cancer, şi că nu-ţi rămâne decât să te retragi, să te târăşti spre final ca un animal patetic."

„Nu mai ştiu nimic despre Livia. Deşi locuim în acelaşi oraş, probabil doar la câteva străzi distanţă, în toţi aceşti ani vieţile noastre s-au ocolit într-un mod desăvârşit şi de neînţeles. Am tot aşteptat să o văd traversând pe trecerea de pietoni, dimineaţa, pe lângă boturile umede ale automobilelor, prin ploaie, în fugă, sub lumina verde a semaforului.

Mai mult ca sigur e căsătorită cu genul băiat de treabă, genul la care visează toate femeile tinere la capătul unei epuizante dezamăgiri, şi poate chiar acum iau micul dejun în bucătăria lor luminată copios de razele îndrăzneţe ale dimineţii, tălpile li se lipesc de plăcile mari de gresie maronie cu firişoare sângerii, iar palmele lor se întâlnesc deasupra tacâmurilor nichelate într-o planare calmă şi domestică. Sunt cât se poate de fericiţi şi multicolori, închişi în lumea lor subacvatică şi perfectă de

peştişori tropicali şi eu nu am cum să-i ating, pot doar să le privească mişcările sinuoase, lichide, cu resemnarea orgolioasă şi amară a celui ce nu mai are entuziasm decât pentru nostalgie, şi pot să-mi amintească linia delicată a spatelui ei, curburile trandafirii ale pulpelor, pantofiorii albi din pânză în care se încălţa atunci când mergeam împreună la plajă, sau dentiţia ei perfectă, strălucitoare, sau alte lucruri mărunte, acum ireale, pierdute şi fără întoarcere din care erau fabricate viaţa ei şi viaţa mea atunci."

3 septembrie: Toamna e blândă ca un motan aşezat pe scări.

Singurătatea unei femei are sunetul ploii. Singurătatea unui bărbat are gust de tutun.

Aici, în grădină, unde stau acum fără alt sens în afara plăcerii de a lenevi, văd o frunză ruginită, de piersic, suspendată în aer, rotită uşor de adiere. De fapt, ea e prinsă într-un fir de pânză de păianjen. E un număr de iluzionism al naturii.

4 septembrie: Tinere femei, trecerea lor pe stradă, fâţâiala lor lascivă prin magazine. Le privesc fără să insist, atras de sunetul lor neaşteptat. Mă gândesc la Fifi. La Dora. La femeile care au avut grijă de mine, în felul lor, în tot acest timp, şi de care m-am îndepărtat sau ele s-au îndepărtat de mine, până la urmă. La dezamăgirile pe care le-am lăsat în inimile lor. La cât le datorez şi cât de greu le-a fost cu un ins atât de dificil.

7 septembrie: Traversez cu privirea cărţile aşezate pe rafturile bibliotecii. Le inspectez neutru. Am trăirile unui fotbalist intrat din greşeală într-o bibliotecă publică. Mă grăbesc înapoi, pe scări, căutând o lume pentru care valorile sunt amplitudinea

gambelor, numărul de pase reuşite, ovaţiile ţâşnind odată cu cojile de seminţe sparte între dinţi cu voluptate.

Sunt momente în care nu aş putea scrie decât procese verbale de predare-primire. Mă simt pur şi simplu închis şi opac ca un port-hart uitat pe bancheta unui tren personal.

9 septembrie: Am trecut azi pe stradă şi m-am privit respectuos şi rece cu o pisică aşezată pe nişte scări.

11 septembrie: Nu sunt mai puţin singur decât anul trecut. Cumva m-am maturizat în această singurătate a mea. O duc cu o anume împăcare, fără iluzii şi aşteptări. Sunt momente mai grele, când îi simt apăsarea. Sunt şi momente când nu o simt, clipe uşoare, de mătase.

„Uneori un bărbat nu se descurcă / şi atunci e cel mai bine să stea întins, nemişcat / şi să-ncerce să nu se gândească la / nimic." (C. B.) E şi filosofia mea.

12 septembrie: Unele cărţi ar trebui să dureze mai mult, să se rescrie mereu, iar tu să pluteşti mai departe, şi mai departe, ca o corabie pe marea cuvintelor.

Ascult cântecele intersectate ale păsărilor. Dar totuşi nu sunt o făptură rurală. Îmi doresc uruitul tramvaielor, larma umană, sordidul blocurilor de beton, magazinele de cartier, scrâşnitul frânelor pe asfalt, fauna obositoare a străzilor, uşile care se închid în urma ta lăsând în urmă parfumul suspect al oraşului. Mă simt bine aici, între copăcei şi trandafiri fără floare şi

struguraşi. Dar parcă nu-s în lumea mea totuşi. Scrisul nu se poate hrăni din struguraşi.

Puseuri. Un fel de panică a singurătăţii, preţ de câteva zeci de secunde. Ca şi cum, trezit brusc din somn, te descoperi în plin deşert, nu vezi pe nimeni, nu simţi pe nimeni, pe absolut nimeni. Şi în aceste momente nu poţi face nimic. Pur şi simplu.

14 septembrie: Îmi plac trupurile calde ale dansatorilor, buzele lor umede, şoaptele ce şi le rotesc peste umăr, în alunecare.

Norii. Cine nu a fost copleşit uneori de frumuseţea stranie şi lentă a mişcării lor?

Stau la cafea, dimineaţa, în grădină, şi e puţin rece. Mă sună M., a cărei voce e atât de caldă şi plăcută, şi mă întreabă ce fac, ce mai fac. Sunt derutat şi iritat brusc. Nici nu poţi evita întrebările acestea formale. Ce mai faci? Cum eşti? Ne-au intrat în uz. Doar că pe mine tocmai aceste întrebări simple, formale, mă inertizează. Pentru că mi se par grave, cumva. Pentru că mă pun, brusc, fără recurs, în faţa propriei mele realităţi. Deşi dau un răspuns formal, evaziv, întrebările rămân. În fond, ce fac? Cum sunt? Dincolo de ceea ce spun în goana telefonului. Aş prefera să fiu întrebat altceva. De exemplu, ce părere am despre piaţa imobiliară sau despre infinit. Mi-ar fi mai uşor să răspund.

Cerul e un cal cenuşiu întins în iarbă.

Vântul e atât de timid, abia mângâie frunzele.

„O cheamă Lulu şi are pielea roşie. Bea şi ea coniac şi am impresia că din moment în moment va plonja în albia paharului şi se va duce la fund. Nu aş sări să o salvez. Unele persoane nu vor să fie salvate, pur şi simplu. Le-ai face un deserviciu. Are părul scurt. Foarte scurt. Pare mai degrabă un soldat ieşit în permisie. Fumăm liniştiţi vorbind despre existenţialism. Lulu poartă cizme fără toc, blugi, un tricou negru pe care scria cu litere aurii „Hide" şi o pelerină kaki, cu glugă. Traversăm podul de la un capăt la altul, pierduţi în lumina de neon, răvăşiţi de vântul rece al nopţii. Oraşul seamănă cu un monstru blajin. Ne oprim o clipă pe pod să privim trenul gonind, ferestrele lui luminate. Şi unul şi altul iubim trenurile de noapte. Lulu îşi aprinde o ţigară şi o fumează sprijinindu-se de balustrada metalică, privind în noapte. Îi privesc chipul scăldat în lumina lăptoasă a lunii. Probabil că în alte condiţii aş fi iubit-o. Deşi iubirea e doar un fel de a complica inutil lucrurile."

Ploaia cum a început a şi încetat. A fost doar un moft al cerului.

15 septembrie: Ieri am trecut prin anticariat şi după o atentă survolare a rafturilor am găsit, spre bucuria mea, *Jurnalul* lui Stendhal. L-am înşfăcat fără ezitare. „Vă rog să întoarceţi produsul", spune anticara, pentru a-i putea vedea preţul scris pe ultima copertă cu pixul. Produsul costa 4 lei. La ieşire, lângă scări, un câine lup blând şi drăguţ. Şi cu cartea sub braţ am fugit de ploaia care tocmai începea, am urcat în taxi şi am străbătut străzile, oraşul molcom, răsfoind pe bancheta din spate cartea aceasta apărută în 1971.

Jurnalul lui Stendhal, în care deja am plonjat, îmi aminteşte de cel al lui L. Rebreanu. Notează până şi cu câţi franci îşi plăteşte maestrul de scrimă şi cât îl costă măgarul ce-i poartă cuferele între o garnizoană sau alta.

Teama, ea e cea care te adună, te face ghem.

20 septembrie: Înaintez în jurnalul lui Stendhal cu toată seriozitatea de care mai sunt în stare. Adorm foarte greu de câteva săptămâni, lucru cu totul nou şi obositor pentru mine. Doar că în orele de insomnie nu pot citi. Pur şi simplu aştept să treacă timpul, mă întorc pe o parte şi pe alta, aţipesc şi mă trezesc iarăşi pentru a lua de la capăt mica mea neliniște nocturnă.

Iubirile pe vremea lui Stendhal erau laborioase, preliminate de tot soiul de interpretări, pânde, epistole pendulând între sinceritate şi emfază, gesturi aparent mărunte. Seducţia e poate arta deghizării şi strălucitei conversaţii. La cât de locvace sunt, cred că m-aş fi descurcat destul de bine în epocă. Poate aş fi luat şi lecţii de scrimă. Şi de călărie. Sunt totdeauna utile.

Acest minunat registru al delicateţii: „Îi strângeam uşor mâinile în momentul acela, mi le-a strâns şi ea tot uşor". Sau: „...ea gusta sărutările pe care mi le îngăduia". „Azi după-masă, întorcându-ne la ea acasă, îi ţineam mâinile într-ale mele, şi ea mi le strângea în timp ce-mi vorbea." (Stendhal, *29 martie 1805*) Ce rol magnific, misterios şi delicat, jucau în exerciţiul seducţiei, al curtoaziei, atinsul mâinilor.

Dacă aş fi fost un bărbat vânjos, aş fi fost probabil un docher respectat.

„Cu Deşiratul sunt prieten de mai bine de un deceniu. O vreme, aproape doi ani de zile, am lucrat împreună la Bibliotecă, unde el era administrator, iar eu treceam în registre uriaşe şi puturoase cotele cărţilor, titluri, autori uitaţi, şi alte chestiuni de genul acesta. Deşiratul schimba becuri, repara încuietori, făcea

mici comisioane pentru doamna directoare sau pentru doamnele de la secţiile de împrumut împrăştiate prin cartiere, la parterul unor blocuri sau case naţionalizate, stinghere ca nişte sedii de misiuni creştine. Se întâlneau destul de des pe culoarele sediului central, o clădire taciturnă, de trei etaje, care fusese cu foarte mulţi ani în urmă spital pediatric. Pe vremea aceea Deşiratul purta plete şi semăna foarte bine cu unul din fraţii Bee Gees, iar mulţi, şi din cauza pletelor şi din cauza felului său fin de a fi, s-ar fi putut îndoi de identitatea lui sexuală. Acum e tuns scurt, regulamentar. Are o fetiţă şi un băieţel de 5 şi respectiv 7 ani ale căror nume nu am reuşit niciodată să le reţin. Deşiratul e mâna dreaptă a directorului unei tipografii. Într-o bună zi va ajunge el însuşi director şi va tipări manuale şcolare, monografii, sau chiar romane uşurele, cu coperţi lucioase, plastifiate, din care va irumpe de sub giulgiul ficţiunii viaţa secretă a curtezanelor şi viconţilor scăpătaţi sau visele comisarilor îndârjiţi şi solitari.

Deşiratul a împlinit 40 de ani cu doar opt luni înaintea mea. Îmi amintesc că ne-am întâlnit la o cafea, la o săptămână sau două după eveniment, şi am discutat tot felul de lucruri lipsite de gravitate. Bărbaţii ştiu să evite cu destulă abilitate micile probleme personale strecurându-se *în* hăţişul marilor probleme politice naţionale şi, de ce nu, chiar mondiale, livrându-se oricând cu dezinvoltură situaţiei conflictuale din Libia sau frământărilor din coaliţia aflată la putere. Autenticitatea jocul ideologic stânga-dreapta sau gafele primului ministru au acelaşi efect ca o şedinţă de psihoterapie: sinele adoarme, amorţit, în vreme ce supraeul social ţâşneşte în faţă, nerăbdător ca un ogar. A fi cetăţean şi a te comporta ca atare e cât se poate de terapeutic, deşi, ştim bine, dincolo sau mai bine zis *dincoace* de orice cetăţean e totdeauna un anticetăţean, un ins obscur şi profund egopat, pe care nu-l interesează realmente nimic altceva decât propria-i persoană.

Dar totuşi aşteptam, atunci, ca din moment în moment Deşiratul să spună ceva despre faptul că a intrat în Perioada Oaselor în Amurg. Acum, ca iniţiat, ar fi putut spune cu adevărat ceva, un vag sentiment, o premoniţie, o sentinţă, orice: *am avut cea*

mai disperată erecţie din viaţa mea. Sau: *mă simt al dracului de matur şi de translucid.* Dar nu a zis nimic pe această temă. Aseară am văzut un film trist, a zis la un moment dat. Am stat cu ai mici până târziu să vedem filmul ăsta şi până la urmă ei au adormit şi l-am văzut singur. Gina a fost în tură de noapte. Gina, soţia lui, lucrează pe Salvare. E o blondă micuţă şi cât se poate de vitalistă. O astfel de femeie face cam cât doi bărbaţi înalţi şi blegi ca Deşiratul sau cât doi tipi melancolici şi vegetativi ca mine, deşi doi mi se pare totuşi puţin.

– Ce film? am întrebat.

– Un western vechi, *Pat Garrett şi Billy The Kid*, cu James Coburn, Kris Kristofferson şi Bob Dylan.

– Îl ştiu, am zis. Am văzut filmul ăsta acum o sută de ani. Eram pe atunci cu o femeie destul de ciudată (sunt convins că exact aceasta e şi părerea ei despre mine) şi ne plăcea să ne uităm la filme vechi, de telecinematecă. Asta ne scutea de multe şi inutile discuţii despre noi doi. Eram îngrozitor de tineri. Trăiam în pat, fără întrebări şi răspunsuri, trişti şi solemni ca nişte animale lipsite de simţ metafizic. O vreme nu am făcut altceva. Am stat aproape o lună privind la video, filme de tot felul, cu Bruce Lee, cu Clark Gable, cu Alain Delon. Şi chiar că e un film trist. Pistolari bătrâni care se împuşcă între ei în dogoarea deşertului, în vreme ce soarele cade obosit şi însângerat dincolo de culmi, iar Bob Dylan cântă la chitară rece una dintre baladele lui de efect. Timpul se opreşte în loc ca elicele unei mori de vânt şi toată strălucirea sfârşitului le luminează chipul, deodată, iar femeile lor plâng, aşa cum ar trebui să plângă femeile atunci când bărbaţii lor îşi dau duhul pentru onoare, lege, răzbunare, jafuri, trişări sau păcate.

– Şi prietenii se împuşcă între ei, a zis Deşiratul, mai mult pentru el.

– Eu am fost de partea şerifului, recunosc, am zis.

– A lui Garrett? a întrebat Deşiratul, surprins.

– Da, am confirmat. A lui Garrett.

Deşiratul are braţele cele mai lungi din lume. Lejer ar putea mângâia botul girafelor la grădina zoologică. De ce ar trebui să fie afectat că a sărit peste 40? Poate pentru că într-o vreme te

gândeşti că după 40 se întâmplă în mod *obligatoriu* ceva colosal, ceva cutremurător, oricum *ceva* după care nu mai eşti la fel.

Îmi imaginam chestia asta cu 40 ca pe un fel de prag zero la care cobori cu ţigara între buze şi chiloţii în vine, un moment magic, cum sunt momentele magice ale marilor ratări de la 11 metri în finala Campionatului Mondial de fotbal, când toată lumea răsuflă îngrozită şi uşurată, plânge, dar îşi iubeşte înfrânţii şi-i poartă în suflet. Un moment zero în care ştii cu o acuitate uluitoare că eşti terminat sau, mă rog, aproape terminat, ceea ce, până la urmă, e acelaşi lucru. Ştii bine de tot cum stau lucrurile. Dintr-o dată simţi greutatea lucrurilor, apăsarea lor. Începi să *înţelegi*. Degeaba te mai scuturi ca de o nălucire. Eşti doar un petrolier din care a mai rămas doar scrâşnetul de metal şi plutirea aceasta înceată pe o mare tâmpit de calmă."

Se pare că bărbaţii mor mai repede decât femeile. Am citit pe cruci, în cimitir. Toate sunt înălţate de soţie şi copii.

23 septembrie: Plecând azi-dimineaţă de acasă m-am descoperit lovind pietricele cu vârful pantofilor, aşa cum făceam când eram şcolar şi porneam spre generală nr. 5. Pe atunci aveam virtuozitate în astfel de lovituri, pietricelele ţâşneau cu precizie, se rostogoleau alert, le urmăream cu încântare.

Când după ceva vreme înţelegi că, de fapt, ai jucat un rol tare mediocru în viaţa unei femei stai şi te întrebi dacă, de fapt, nu e numai şi numai vina ta? Poate că nu ai fost suficient de strălucitor.

Liniştea, are dreptate cine spunea asta, trebuie apărată chiar cu riscul de a fi rău înţeles.

„Oamenii pot învăţa să iubească, spunea Consuela, legănând uşor din glezna dreaptă, picior peste picior. Important e să înţeleagă importanţa sentimentelor şi faptul că în loc de idealuri prosteşti şi irealizabile se pot bucura de o relaţie reală, palpabilă, spunea. De o relaţie care să aducă linişte şi căldură în viaţa lor, înţelegi?

– Linişte şi căldură?

– Da, linişte şi căldură. E mottoul agenţiei mele. Nu dragoste, nebunie, tâmpenii. Nu. Ci relaţii stabile. Reale. Legături calde. Sunt un agent al fericirii, spunea. Leg oameni. Leg destine aşa cum legi şireturile unui pantof. Îmi place asta. Să împerechez pantofi diferiţi. Cineva trebuie să facă asta, nu crezi?

– Sigur, normal, cineva trebuie să facă asta, o aprobam.

– Oamenii sunt atât de singuri, spunea.

Şi când spunea asta, oamenii sunt atât de singuri, ochii ei deveneau umezi, dar asta nu mă prea impresiona. Dulceaţa de afine a lucrurilor. Lumea e plină de femei şi de bărbaţi trişti. Femei şi bărbaţi mimând cât pot mai bine încrederea în sine, încrederea în viaţă, încrederea în umanitatea noastră cu gust de Coca-Cola. Îi vezi angajându-se voluntari, donând bani pentru adăposturile animalelor fără stăpân, semnând petiţii împotriva poluării sau produselor farmaceutice incerte. Oamenii vor să creadă în ceva. În Dumnezeu, în dragoste, în metrou, în fast-food, în familie, în fotosinteză, da, în acest proces subtil şi nevăzut prin care plantele verzi fixează dioxidul de carbon sub radiaţiile solare şi produc oxigen. În ceva frumos şi sigur care nu se clatină. Doar aşa pot depăşi totul, înainte de orice tristeţea. Doar aşa pot face şi următorul pas. Doar aşa pot umple acest gol ce se naşte în fiecare la un moment dat şi care te poartă în învelişul său rece şi melodios. Un gol pe care nici nu ştii cum să-l numeşti. Oameni cu aer de copii uitaţi pe plajă. Cu priviri umede ca botul căţeilor fără stăpân. Cu lăbuţele în aer implorând un Cer al indiferenţei."

24 septembrie: Priveşti în treacăt chipurile celor ce trec pe lângă tine pe stradă într-o grabă totdeauna enigmatică. Priveşti felul grăbit, dar precis în care chelnerul aşază tacâmurile. Auzi un

fragment de conversaţie, un râset, un foşnet de paşi. Şi ceva din trecut revine, se redeşteaptă. Eşti capturat acolo, în acel cadru ireal şi totuşi real, dincolo de tot ceea ce e în jurul tău. Eşti absorbit.

27 septembrie: Am încheiat *Jurnalul* lui Stendhal şi parcă aş fi vrut să nu se încheie. Îmi plăcea acel om real-personaj din el, frământările lui legate de carieră, dragoste, literatură, acel film sacadat, clar şi tensionat. Am rămas cu gustul caleştilor, vizitelor galante, conteselor şi conversaţiilor de salon. Cu gustul retragerii din Rusia şi al splendorii îndurerate a incendiilor.

Am adormit şi m-am trezit după miezul nopţii. Am stat pe marginea patului ascultând acea tăcere calmă din jurul meu, respiraţia ritmică a unei lumi adâncite în somn.

Bismarck a plâns când i-a murit câinele, Sultan.

Oameni ies covârşiţi de plase albe, uriaşe, aproape la fel de înalte cât fetiţă care cerşeşte în faţă la supermarket.

3 decembrie: Plouă în orăşelul meu cu străzi paralele şi perpendiculare şi totul pare doar un ecou al fostei toamne, o batistă fluturată pe peronul unei gări de provincie.

Termopanele ce închid în modul lor meschin sunetul unic al ploii.

Să fii pentru cineva doar o punte, să tremuri sub apăsarea paşilor săi speriaţi şi grăbiţi.

Un sunet de ambulanţă grăbită pe străzi a intrat peste sunetul vorbelor noastre la telefon, şi preţ de câteva secunde fiecare a spus ceva neauzit pentru celălalt

6 decembrie: Unul dintre cele mai neplăcute lucruri dimineaţa e să-ţi ratezi cafeaua, să nu-ţi iasă cum trebuie.

8 decembrie: Înţelepciunea e, de fapt, o specie a inocenţei.

Singurătatea e formativă pe la 25 de ani, dar pe la 40 doar te amorţeşte.

Lectura e totuşi o preocupare feminină, un gest de alcov, o retragere în propria moliciune, în aula propriei visări şi tăceri. O retragere a noastră, de bărbaţi-copii, de bărbaţi-războinici, taciturni, dominanţi şi solitari, întorşi de pe câmpul de bătălie pentru a regăsi tandreţea şi dragostea, şi lumea înceată şi stranie a şirurilor de litere negre, parfumul de cerneală al fiecărei pagini.

9 decembrie: În adolescenţă eram fascinat de solitudine, îmi părea cumva eroică, promiţătoare, naturală. „Filosofia" pe care-mi întemeiam entuziasmul vanitos avea ca temei texte, expresii felurite, unele extrase din romane obscure precum cel al lui Dan Petraşincu (în singurătate mă simt bine pentru că ea mă face perfect) şi lecturi febrile şi cam superficiale din Papini (*Un om sfârşit*, o ediţie veche) şi din singura carte accesibilă mie a lui Nietzsche (de fapt, un caiet în care cineva copiase de la Biblioteca Academiei cuvânt cu cuvânt), *Aşa grăit-a Zarathustra*, unde îndemnul său crud îmi răsuna puternic: „Oameni superiori, ţineţi-vă departe de piaţa publică." Asociam solitudinea cu semeţia şi superioritatea. Mă închideam, crezând că urc treptele, că mă înalţ. Acum surâd. Îmi găsesc câteva scuze.

Îmi calc cămăşile fără vreo pricepere, aerisesc, dau cu Pronto, cu mopul, cu aspiratorul, spăl vasele, îmi perii costumele, le aşez frumos pe umeraş, ud plantele.

Cred că abia trecerea timpului te lasă să vezi chipul adevărat al lucrurilor, poezia gesturilor, mişcărilor şi cuvintele, parfumul straniu şi unic al unei femei. Cred că abia acolo, în amurg, poţi înţelege cu adevărat, frumuseţea ei rară, sunetul ei unic. Nu în jocul pasional al clipei. Nu în iureşul acela irațional al lumilor voastre ce se întâlnesc. Poate că trebuie să pierzi ca să recâştigi totul.

Sunt clipe în care scrisul nu-mi pare altceva decât o formă de consolare.

9 decembrie: Ieri, în faţa mea, doi bătrânei morţi de beţi, mergând amuzant în paralel, hop, hooop, hooooop, clătinându-se ca nişte bărci de lemn pe o mare uşor agitată.

Singurătatea te sălbăticeşte. Uneori simt în scrisul meu urme de lup pe zăpadă.

Aseară am purces la lectura „Jurnalului pe motocicletă" al lui Che Guevara: „buzele mele nu pot descrie decât ceea ce văd ochii mei".

O doamnă m-a învăluit ieri, pe stradă, în norul ei portabil de spray tămâioare.

Sunt momente în care singurătăţii nu-i poţi opune nimic, efectiv nimic – nicio iluzie, niciun gest, nicio îndeletnicire cu atât mai puțin cuvinte scrise. Tot ceea ce poţi face e să aştepţi, să

aştepţi să se diminueze, să scadă în intensitate, iar golul ce-l lasă să se umple încet-încet de mici sunete, de mici fapte sau cuvinte, de mici entuziasme.

Ieri am stat efectiv şi am contemplat golul. De mult nu am mai avut această experienţă a privirii fixate de nimic, a surzirii interioare, a unei tăceri intime cu gust de beton.

Richard Ford în *Cronicarul sportiv*: „...şi am simţit nevoia să mă întorc de la literatură înapoi la viaţă, de unde să pot ajunge undeva. Omenirea nu are nimic de pierdut când un scriitor decide să pună punct definitiv."

Scrisul e o *meteahnă* ca oricare alta. Ar putea fi foarte bine olăritul sau filatelia. Dacă eram apicultor, îmi construiam, la fel ca acum, o lume proprie, ritmurile, uneltele, grijile, temerile şi bucuriile unei lumi personale deschise, un domeniu de fugă şi retragere.

Jurnalul şi fundamentala maladie pe care o îngăduie: voluptatea furibundă şi lamentabilă de a *zace* cu sine.

Livius Ciocârlie spune la un moment dat: „Acum scriem jurnal pentru alţii, din histrionism. Facem literatură". Scriem şi pentru alţii, indiscutabil. Chiar şi jurnal – care ar trebui să fie locul maximei onestităţi, nu al „reprezentării". Dar e în joc, mai mereu, şi ciudata, orgolioasa plăcere a expunerii. Chiar şi atunci când singurul tău spectator eşti tu însuţi.

„San Antonio a fost eroul meu. San Antonio se împarte în fiecare clipă fiecăruia dintre noi ca un nimb, în doze mai mari sau

mai mici, cumva mistic. Îl purtăm fiecare cu noi în zilele şi nopţile noastre de bărbaţi glorioşi sau mărunţi, în gesturile noastre banale, în tandreţea, şi agilitatea cu care ne strecurăm, nebănuiţi, în umbra zidurilor."

„Timpul are un sunet liniştitor, de revolver căruia îi învârţi butoiaşul, ţrrrrrrr, ţrrrrrr, şi-n el mai ai un ultim cartuş, restul au zvâcnit cândva, au ţâşnit ireversibil, buum, spre inima caldă a întunericului. Simţi atât de clar gustul vechi de praf de puşcă. Nu faci decât să asculţi sunetul acesta calm şi perfect al rotirii butoiaşului, ţrrrr, ţrrrr, ca şi cum în el se ascunde chiar o metaforă a vieţii tale."

În zare, îndepărtate, solitare şi curajoase, pânzele unui vas. Port cu mine întreaga zi imaginea aceasta vălurită, atunci când iau masa, în restaurant, atunci când aţipesc, la amiază.

Scriu încet, ca şi cum aş desface din coaja moale, parfumată şi friabilă o portocală.

Apăs tastele metalice într-o succesiune clară, precisă, logică, ireproşabilă, ca şi cum caut să mă furişez, să mă ascund împreună cu trupul meu uscat în claritate, în coerenţă, cât mai departe de propria mea destrămare.

Scriu pentru a mă păstra cât mai viu cu putinţă, deşi e doar o iluzie, deşi e atât de copilăresc şi de inutil acest exerciţiu diurn care e scrisul.

Dacă mă întreb care e totuşi miza, vreau să spun adevărata miză a jurnalului, dincolo de toate celelalte, aş spune că

e chiar voluptatea neobosită şi orbitoare, *spectaculoasă*, de a fi cu sine. Prin jurnal eşti prins în „plăcerea de a te povesti ţie însuţi", cum zicea Julien Green. În infatigabila voluptate a automângâierii.

Acum pot să recunosc aproape imediat o cauză dinainte pierdută. Ceea ce nu înseamnă că nu sunt dispus să o urmez.

Adeseori scrisul la jurnal e inerţie, batere morocănoasă a pasului pe loc. E vorba de oboseală, de plictis, şi mai cu seamă de absenţa acelui orizont de atins care ar putea să îţi strângă inima, să te mobilizeze pentru a ajunge, cândva, acolo. Ori jurnalul nu constrânge. Opera, să spunem aşa, da, constrânge. Cu jurnalul nu *trebuie* să ajungi undeva, neapărat. Te laşi în voia lui. E prilej de taifas, ocaziune de meditaţie sau de bâlbâit aproximaţii, sau retragere, cum zice la Pateric, în piatră, în pustiul acestei bucurii simple de a fi cu sine.

Jurnalul e, de fapt, o scriitură însoţitoare. O prezenţă. O vei urma, şi te va urma până la capăt, sau atâta timp cât va fi necesar, în chip natural, ca o umbră. Sensul adânc al acestei specii de scriitură e tocmai acela al însoţirii, nu al vreunei finalităţii triumfătoare. De aceea în actul publicării jurnalului, a oricărui jurnal, pare mereu ceva nelalocul său. Publicarea, ecorşeul, e trădare, grabă orgolioasă şi cruzime.

„Sus, la etaj, o agenţie matrimonială, iar deasupra, la următorul etaj, o societate de asigurări. La parterul clădirii cofetăria Contessa. Scris cursiv, cu litere albastre, subţiri şi frumoase şi care noaptea luminează edenic. E o plăcere să le priveşti. Tot la parter, mai spre colţul clădirii, poţi găsi un magazin de pompe funebre. Şi aproape lipit de el, discret, o tutungerie. Îmi place să mă opresc în marginea trotuarului, să-mi aprind o ţigară privind în lungul străzii clădirile vechi,

acoperişurile de tablă, bărbaţii grăbiţi, cu serviete negre şi pantaloni evazaţi, vânzătorul de ziare ce aşează pe caldarâm teancurile de reviste şi publicaţii obscure, mamele care-şi duc copiii la grădiniţă ţinându-i strâns de mână.

Fumez liniştit şi împăcat la gândul că lumea continuă să-şi vadă de treburile ei, că mecanismele-i perfecte, de alamă, fac tic-tac, tic-tac, tic-tac, că şoferii de tramvai opresc totdeauna în staţii şi apasă butonul pentru ca uşile să se deschidă şi oamenii să coboare sau să urce, că bătrânii singuri îşi plimbă în lesă căţeii de talie mică, iar sediile băncilor comerciale îşi deschid uşile de sticlă, ghişeele, seifurile largi de oţel, că lucrurile sunt la fel ca ieri şi ca alaltăieri şi că nimic nu e în esenţă schimbat. E liniştitor să constaţi că lumea îşi vede calm de rostul ei mare, compozit, simfonic în vreme ce tu îţi vezi de rostul tău cel mic, de sunetul tău de fagot în marele concert imperturbabil."

„Strada Ovală începe din Imperiilor şi sfârşeşte într-o piaţetă, Constituţiei. Pe Imperiilor, dar în celălalt capăt al ei – strada străbate aproape liniar o jumătate de oraş – e un parc vechi, umbros, plin de castani bătrâni. Acolo obişnuiam să-mi fac veacul în anii de liceu. Mă plimbam intimidat de situaţie cu frumoasa mea colegă, C. Ea avea o bicicletă albastră, Pegas. Eu o bicicletă roşie, Pegas. Discutam tot felul de chestii. O dată ştiu că am discutat despre împerechere şi ea mi-a zis că o sperie ideea, că se simte neîmplinită biologic pentru asta, pentru împerechere, căci trebuie să fii mai solid, mai bine constituit, să mănânci bine şi să ai oasele mai tari. În fond avea dreptate. Ne plimbam pe alei împreună cu bicicletele noastre aşteptând să ne împlinim biologic. Într-o bună zi vom avea oasele pubiene puternice, frumos conturate, sexele noastre catifelate vor deveni puternice ca puii de pinguin pe banchiză, gata să înfrunte lumea focilor, gata să plonjeze cu burticelele pe gheaţă şi să alunece cutezători spre ţărmul îngheţat. Vom fi mai graşi, mai bine reliefaţi. Plăcile noastre tectonice se vor freca şi împinge una în alta acoperind huruitul incandescent al lavei. Cu timpul se vor ridica, încreţi, vor ţâşni lent, dar sigur munţii şi văile noastre, stâncile singuratice şi

dure de pe culmile cărora vom putea privi totul, viaţa şi moartea, păsările, canionul, pădurile de pin, tropăitul fantomatic al tălpilor noastre grăsuţe de copii, tristeţile şi paloarea propriilor noastre chipuri de azi."

În tinereţe omul scrie pentru că are impresia că a găsit un nou şi deosebit de important adevăr pe care e necesar să-l anunţe cât mai curând posibil bietului om neştiutor. După aceea el devine mai experimentat şi mai modest, şi începe să se îndoiască de adevărurile sale; atunci el scrie pentru a se verifica. Mai trec câţiva ani: el ştie că a greşit de la un capăt la altul şi că nici măcar nu mai are pentru ce să se verifice. Dar de scris continuă totuşi să scrie, căci nu mai e în stare de nimic altceva. (Şestov, *Apoteoza...*)

Transcriu acum fragmentul din Şestov, dar rămân la vechea idee că e necesar şi salubru să-ţi verifici, măcar din când în când, „adevărurile". Ţine de igiena fiinţei. Actul opririi în loc nu e niciodată inutil. Totul e să găseşti răgazul şi temeritatea să te smulgi din inerţie, să nu te abandonezi senzaţiei inertizante că nu mai e nimic de făcut, deşi senzaţia în sine poate fi seducătoare, iar la un moment dat chiar plăcută. Ce poate fi mai reconfortant decât să-ţi explici propriul eşec prin eşecul general al lumii? Şi nu e vorba doar de igiena fiinţei, ci chiar de vitalitatea ei. A nu dormi în confortul şi liniştea aparentă a „adevărurilor" tale, primite, construite, luate de a gata. Ceea ce nu e tocmai uşor. Nu e prea comod să te contra-zici, să nu fii de acord cu tine, cu lumea faptelor şi cuvintelor tale. Tendinţa naturală e aceea de a fi solidar şi complice cu tine însuţi. Ţin cu mine în toate împrejurările vieţii mele e filosofia primară a existenţei noastre. E din ce în ce mai greu să întâlneşti un om care să recunoască, fără a fi constrâns şi măcinat de propriul acces de sinceritate, că, da, s-a înşelat, nu a avut dreptate, a greşit.

„În general e bine să fii optimist şi încrezător. Să ai o atitudine pozitivă faţă de lume şi viaţă. Ştiu acest lucru de la Marghe, un tip ratat, dar interesant, gata să-ţi ţină mereu o prelegere despre marxism în vreme ce ochii îi sticleau, tulburi şi

inexpresivi. Marx, spunea el, cu aerul că transmite o mare revelaţie, era un tip cu picioarele pe pământ. Un tip care a suferit foarte mult pentru ideile lui. Nu a stat ca alţii, în biblioteci şi la cafeneaua *Flore* şi a filosofat aiurea despre existenţă, dialectică, Dasein, tralala. A trăit în exil, greu. Nici eu şi nici Marghe nu am suferit niciodată pentru ideile noastre, comparativ cu Marx sau cu Jim Morrison, de exemplu. Pur şi simplu ne-am rotit într-o bulină de rom, am chiţăit fericiţi acolo, între pereţii ei lichizi, rubinii, tot timpul. Am preferat să ne rostogolim moale şi călduţ."

Demonul blând al inconsecvenţei.

Telefon. La început, neatent, nu înţeleg nimic. Sunt la Vodiţa, la pescuit, abstras. Apoi înţeleg: a murit Dora. Pentru ea lucrurile s-au oprit la 27 de ani. Nu a mai vrut să lupte, să se agaţe de viaţă. Şansele erau oricum nedrept de mici. Discut pe tema aceasta şi convenim că Dora era un model de discreţie şi, în fond, de demnitate, deşi problema demnităţii în suferinţă e discutabilă. Niciodată nu s-a văitat, nu „a făcut caz" de boala ei, căci nu a vrut să pară diferită, să pară altfel decât noi toţi ceilalţi, sau nu prin acest lucru. Şi-a purtat suferinţa şi spaima cu o semeţie de care nu ştiu câţi am fi în stare. Eu unul nu ştiu dacă aş fi rezistat cu uşurinţă şi constanţă ispitei de a mă victimiza, de a face din boală un titlu nobiliar şi de a încerca să atrag atenţia şi mângâierea lumii. Ea nici vorbă de aşa ceva.

Întors acasă privesc mai atent ca niciodată unul dintre tablourile ei. La marginea de jos, pe acest fond imens, roşu sangvin, e un omuleţ negru din care izbucnesc, vertical, spre cerul nedesluşit, şiruri de inimi albe, delicate şi surâzătoare, ca nişte implorării.

Jurnalul e pe alocuri doar un veritabil exerciţiu în gol, o văicăreală prostească şi ilizibilă, şi o spun fără nicio ezitare. Ce ar putea să rămână în picioare din aceste texte vechi şi stupide?

Ideea mai veche, care nici măcar nu e a mea, e a lui Umberto Eco, eu doar croşetez pe marginea ei, că atunci când scrii, te gândeşti uneori la cel ce citeşte în imediat, peste umăr, sau va citi mâine, prins în clipa sa de răgaz şi intimitate. Sigur că nu vrei să-l dezamăgeşti, să-l descoperi aţipind plictisit în fotoliu. Nu vrei să te părăsească, să te abandoneze şi astfel să rămâi, în cele din urmă singur, tu şi spectacolul tău minor, tu şi jocul mormăit al singurătăţii tale.

Atunci când scria *Numele trandafirului*, Umberto Eco viza, mărturiseşte, un cititor-complice. Unul care să cadă pradă textului. Cititorul-partener. Cel care te urmează, complice. Cititorul cu care te poţi însoţi. Proiecţie a propriilor obsesii şi pasiuni. Căci nu te adresezi chiar tuturor, ci lui, şi, în ultimă instanţă, ţie însuţi. Mai pregnantă mi se pare expresia lui E. M. C., din *Sfârtecare*, cum că nu trebuie să ştii pentru cine scrii.

Îmi stăruie în minte vechea întrebare a Dorei, ultima dintre ele, şi care îmi pare acum mai degrabă o tânguire: „Şi cum ai să mă numeşti în povestirile tale?". Atunci nu am avut chef să-i răspund. Mi s-a părut un răsfăţ. O formă de uşoară presiune, iritantă. Vroia să scriu despre ea, am simţit foarte bine acest lucru. Am scris, la un moment dat. Descriu felul absent în care îşi făcea manichiura într-o dimineaţă de noiembrie într-un hotel din Budapesta. Ar fi trebuit totuşi să-i spun. Poate s-ar fi bucurat.

Poate că sensul scrisului, unul dintre sensurile scrisului, e, de fapt, unul de o incredibilă simplitate: să redai vieţii amplitudinea şi splendoarea pe care le pierzi trăind, trăit fiind mai departe. Chipuri, voci, lumini, parfumuri, locuri şi întâmplări, iubiri, drame mărunte, erori, întrebări, prostii, regrete, trepte, vârste, încercări felurite – şi pe care scrisul le readuce în imediat, la suprafaţă, le revitalizează şi, poate abia acum, în chiar actul acesta impur şi straniu al scrierii, le valorizezi cu adevărat.

Trăim, mergem mai departe, adică uităm, ne uităm, ne lăsăm în urmă, trădăm, ne trădăm. Scrisul este oprire în loc, întoarcere în loc. Gestul de a sufla de pe suprafeţele fragmentelor de viaţă pelicula ingrată de praf. Întreaga strălucire a lumii e chiar în palmele noastre.

M-am trezit în nopţile acelea, la Budapesta, din două în două ore ca să îi dau să bea lapte. Corpul ei era luminescent, efectiv, nu e nicio metaforă aici, şi acum îmi explic că probabil din cauza radiaţiilor, a tratamentului pentru care venisem acolo, în noiembrie, cu trenul. Cert este că nu-i plăcea chestia „aceea", a mormăit la un moment dat, adică faptul că era închisă într-un aparat, dar asta a fost tot ca şi mormăit. Nu vorbeam niciodată de doctori, tratament, frică. Se trezea, îşi bea laptele şi adormea la loc, epuizată, până spre prânz.

Nu o să merg la înmormântare. Mi se pare pur şi simplu incredibil totul.

Îl invoc la un moment dat, în Jurnal, pe Livius Ciocârlie care spune în *Fragmente despre vid*: „Dacă ceea ce fac este o iniţiere, sfârşitul ei bun nu poate fi decât clipa în care voi renunţa, fără sechele, la scris." Până la urmă, da, sunt de acord, scrii pentru a înţelege. Iar această înţelegere trebuie să te înalţe, să te lase libertăţii şi simplităţii.

Scrisul ca mod onorabil de a te lăsa înfulecat de timp: „...scriu însă din deprindere, dintr-un obicei prost, dintr-un viciu contractat în copilărie. Şi am să mai scriu pentru că, neputând face politică şi nefiind filosof, trebuie să-mi petrec timpul cu ceva până la moarte, ca s-o uit şi ca să nu mă plictisesc de tot." (Eugen Ionescu) Dar îmi stăruie în minte aluzia maliţioasă a lui Şestov – scrii, şi nu mai eşti în stare de nimic altceva. Te învârţi ca un animal în arenă, speriat. În supa propriului eşec.

Pietrele de pe plajă în bătaia soarelui dimineţii formulează, laolaltă, uscate, un text amorf. Dar atunci când plouă sau valurile stârnite de vapoare le spală, îşi redobândesc deodată identitatea, fiecare regăsindu-şi culoarea, sunetul şi respiraţia proprie.

Alunecarea lenevoasă a norilor la amiază.

Eroarea lui F. K. şi a tuturor celor seduşi de Dezastru: „N-am vrut să las să ajungă la mine decât absurdul vieţii".

Actul de a scrie, care ne aduce în lumina unei stranii şi îngrijorătoare distincţii – „trista şi ciudata noastră nevoie de a scrie", spunea Gellu Naum. Pentru că scrisul este un act intens orgolios, şi acest lucru ar trebui să ne dea de gândit, demonul se simte foarte bine în preajma autorelui, şi cel mai adesea e încurajator şi cât se poate de cooperant.

Luna, asemeni câinilor ce latră dincolo de garduri, a pisicilor urcate pe acoperişuri şi aricilor bâjbâind printre ierburi, e şi ea o vietate a nopţii.

Unul dintre cele mai tulburătoare fragment pe care le-am întâlnit până acum e din *Întuneric la amiază* de Arthur Koestler: „De ce nu l-a întrebat Procurorul general: «Inculpat Rubasov, care-i părerea ta despre infinit?» Nu ar fi fost în stare să-i răspundă, şi aici se afla adevărata sursă a vinovăţiei sale... Poate exista vină mai mare?".

Doar imbecilitatea nu consacră lui Dumnezeu niciun gând. Doar imbecilitatea are temeritatea de a-L evita.

Abu Hamid Al Ghazali, retrăgându-se la un moment dat din prea obositorul şi zgomotosul Bagdad într-o aşezare mult mai liniştită, spune: iată o oglindă. Vorbeşte despre capacitatea omenescului de a atinge nivelul serafic de puritate – orizontul îngerilor.

Rugina acoperă oglinda, îi tulbură limpezimile, îi strică frumuseţea şi, în ultimă instanţă, sensul, care e unul al fidelităţii în reprezentare. Imaginile ce le reflectă sunt atinse, fatal, de neclaritate, de urâţenie. Cel care vrea să-i restituie frumuseţea de început şi pierduta limpezime trebuie să-şi suflece mânecile şi să cureţe nefasta rugină. E primul pas dacă vrei să fii în ordine cu tine însuţi. Următorul pas e cel al bunei aşezări în faţa oglinzii. Adică al curajului de a te aşeza în lumina adevărului, în unghiul potrivit.

„Primejdiosul" Socrate e aşteptat de Agaton pentru a sărbători triumful acestuia. În a sa întâmpinare vine tânărul Aristodem, care-i priveşte, plin de uimire, încetineala cu care îşi leagă sandalele. Un Socrate tocmai ieşit din baie (lucru rar, spune uşor ironic Platon), un Socrate curat, îngrijit. Întrebându-l Aristodem unde se duce aşa, Socrate îi răspunde: „Să iau masa la Agaton. Ieri mi-a scăpat, la sărbătorirea premiului său, mai ales că era şi intimidat în lumea cea multă de acolo. Dar i-am promis să mă duc astăzi. Iată de ce mă vezi gătit, ca să fiu frumos la întâlnirea cu un om frumos". Ca să fiu frumos la întâlnirea cu un om frumos.

Colecţionez, în Jurnal, felurite citate din jurnalele citite. Jurnalul ca *retragere*, la Livius Ciocârlie: „Întoarcerea (pentru a câta oară?) la jurnal îmi dă un sentiment liniştitor. Mă simt bine cu el, nu mă interesează poetica jurnalului, cât e de literar, ce valoare are, la ce poate folosi. E un loc unde te poţi feri de lume, fiind totuşi în ea".

Şi o idee similară la Gombrowicz: „Jurnalul este un loc protector, refugiu împotriva restului universului, împotriva acestui

vid, a acestui vârtej care riscă să te înghită, împotriva acestui salt în necunoscut, a multiplicităţii, a dispersiei".

Dar şi din Radu Petrescu: „Acest jurnal e tot mai mult scris doar pentru mine, ceea ce mă mângâie".

„Oraşul se ridică din somn, încet, nesigur şi mahmur. Corpul excitat, buimac şi umed al lumii iese la suprafaţă, eliberat din marsupiul nopţii, gata să scâncească, să sugă lapte şi să crească. Dens, asimetric, predictibil. Cafeaua e rece, dar gustul ei e încă plăcut. O beau fără grabă, cu gesturi largi, lente, ca şi când aş avea tot timpul din lume la dispoziţie. Deşi ştiu bine că nu e aşa, dimpotrivă, timp nu mai e, sau nu prea mai e. Lucrurile sunt deja cât se poate de clare, mai clare decât ne-am dori să fie.

Orice bărbat trecut de 40 se trezeşte dimineaţa în mijlocul acestei tăceri mecanice, cu uşoara amorţeală a degetelor urcând dinspre încheieturi spre vârfuri, în plină senzaţie electrică de a fi deja bătrân, inadecvat şi anchilozat într-o lume atletică şi lipsită de îndurare, o lume în care locul său devine din ce în ce mai nesigur şi mai neclar. Această lume nici nu-i mai aparţine de fapt şi în adâncul ei e nevoit acum să se retragă, în grohotişuri, în peşteri, departe, ca un animal pe moarte, purtând cu el gloria apusă, frustrarea şi mai ales frica.

Oraşul tresare. Îi simt freamătul. Vietăţile tropăind în papuci de casă. Conductele ce străpung subsolurile şi se ramifică în susurul lor lichid. Uşile se desfac cu nerăbdare din apăsarea clanţelor de alamă. Clinchetul silfid al liftului oprind un etaj mai jos, mai sus. Bâjbâirea simfonică după întrerupătoare. Declicul brichetelor. Portierele maşinilor lovesc sec. Vocile calde, radiofonice, răzbat prin pereţi. Sunetul înfundat al pachetelor de ziare şi reviste aruncate pe trotuar. Tropăitul metalic al tramvaielor. Vuietul nerăbdător al unui espresor. Şi, îndepărtat, spectral, foşnetul de tangaj al norilor. Frumuseţea fanată şi fără orizont a lumii în care suntem aruncaţi, şi pe care o iubim, şi care ne dezgustă...

Dacă aş putea privi mai atent lucrurile, la acest aspect obscur mă gândesc de ceva vreme. La felul în care pe parcursul

întregii tale vieţi continui să aluneci pe suprafeţe şi, practic, nu te opreşti niciodată, te rostogoleşti mai departe, şi mai departe, tot mai departe, spre un capăt al lucrurilor ce nu promite nimic.

Totul este să te opreşti, sau mai bine zis să fii oprit, stopat, la un moment dat. Imaginaţi-vă, şi nu e deloc greu, un bărbat alergând în fiecare dimineaţă spre serviciu, zi după zi, an după an, metronomic. Apoi, deodată, cinematografic, este oprit în mijlocul şuvoiului uman, lovit. Lunetistul e Dumnezeu sau Opusul, contează mai puţin. Şi în jurul acestui bărbat generic, odată cu el, prins în haloul anonimatului său deloc tenebros, se mai opreşte unul, apoi altul, şi altul, o femeie, apoi alta, ca în final întreg oraşul să împietrească, suspendat în contemplarea unui gol desăvârşit şi intens. Poate că de abia de aici încolo începe viaţa adevărată şi blândă a formelor pure.

De la fereastra camerei de hotel pot privi în voie clădirea Gării de Est care se impune în peisajul arhitectonic din jur cu o solemnitate infatigabilă. Unui cetăţean proaspăt aterizat în oraş şi lipsit de minime cunoştinţe turistice, edificiul acesta orgolios i-ar putea părea orice altceva – sinagogă sefardă, salon imperial de dans, muzeu adăpostind operele unor artişti minori şi impetuoşi. Orice altceva, mai puţin gară.

Oamenii urcă şi coboară în grabă treptele, ferindu-se de ploaia măruntă şi rece ce a izbucnit deodată, în zorii acestui sfârşit de noiembrie mohorât ca un fund de gibon bătrân. Câteva umbrele se deschid în grabă. Muncitorii de la gura metroului aflată în apropiere au încetat orice activitate. Stau strânşi sub o prelată portocalie în jurul unui electromotor. Grupuri mici se adună în faţa trecerilor de pietoni aşteptând culoarea verde a semaforului. Birocraţi. Felceri. Instructori de schi. Brokeri. Profesori de desen. Farmacişti. Secretare. Avocaţi – o lume de corpuri diferite, dar al căror conţinut unic e frenezia aceasta domoală, crepusculară. Numitorul comun e nerăbdarea şi teama, dorinţa obscură de a ajunge undeva şi teama că nu vei ajunge, că în ciuda grabei, atenţiei, dăruirii, efortului, vicleniei, harului şi semnelor astrale lucrurile se prea poate să nu iasă aşa cum te aştepţi.

Inima citadelei e amorţită. Peste bulevard, lipită de faţada

unei clădiri de trei etaje, e o veche reclamă a unei agenţii de turism şi al cărei „sunet", la sfârşitul toamnei, e totuşi plăcut inactual şi amăgitor: un cuplu de tineri aleargă ţinând de mână, între ei, un copil. Se îndreaptă spre valurile înverşunate ale oceanului pătrunşi, în aparenţă, de cea mai deplină şi robustă fericire umană, simulând Perfecţiunea – care e acest melanj îngrozitor şi plăcut al tinereţii indiferente, familiei, împlinirii şi zbenguielilor lejere pe o plajă din Conil de la Frontera. Trupurile alb-rozalii. Zbuciumul promiţător, nemişcat şi verde-nocturn al Atlanticului.

Cele mai frumoase ore ale zilei nu sunt, aşa cum unii cred cu o uşurătate de neînţeles, cele din miezul zilei, orele furioase şi fierbinţi ale hamburgerului înfulecat cu nerăbdare, aşa cum nu sunt nici orele amiezii, cu strângerea lor de inimă, nostalgică şi inutilă, cu oboseala lor de omidă extenuată şi fericită, nici măcar cele ale înserării, cu gustul lor de tarhon, nici chiar orele nopţii ce şi înfăşoară misterul languros în propria pânză de păianjen. Cele mai frumoase ore ale zilei aparţin dimineţii şi numai ei. Odată cu ele singurătatea îşi cântă propriul cântec de lebădă. Propria integritate intră-n putrefacţie. Dimineaţa eşti aici, în amurgul propriei tale pupe, gata să fii expulzat în chiar miezul incandescent al lumii. Pregătit. Apt. Vei ieşi din cocon ca un fluture bezmetic, iar aripile tale moi vor fi arse de soare sub zidurile acoperite de reclame, în acest vortex hulpav şi stupid care e lumea noastră, a ultimilor oameni. Aceasta spun şi cred.

Elza e sub duş. Firele nervoase de apă îi lovesc corpul în ritmuri egale. Particulele vibrează pe pielea ei albă şi puternică, iar ea cântă. E un cântec pe care nu-l înţeleg. Pare un cântec de leagăn. Ceva uşor, ritmat şi moale, menit să adoarmă pruncii în braţele calde şi rubiconde ale mamelor. Sunetul vocii ei e plăcut. Dar nu mă întreabă de ce ar cânta cineva un cântec de leagăn la orele dimineţii. Oamenii au întreaga libertate de a fi, atunci când vor, profund inadecvaţi, surprinzători. Nu mă întreb nici de ce tânăra femeie întârzie sub duş. Ceea ce mă preocupă acum e doar acest gust de îndepărtare faţă de ea. Ca şi cum aş fi proiectat undeva în afara jocului, în afara lumii noastre de gesturi, îmbrăţişări şi tăceri pe care am construit-o cu destulă migală în ultimele săptămâni. O lume care acum se îndepărtează lent şi

incontrolabil, împresurată de cântecul acesta încet şi straniu, ca de un nimb.

Am dormit unul în braţele celuilalt. Şi ne-am povestit vieţile desfăcând cu delicateţe bucăţelele de carne fragedă de pe oasele subţiri şi găunoase ale micilor adevăruri. Şi ne-am făcut cadouri şi ne-am fotografiat unul pe altul şi am râs.

Totul e cald şi plăcut: corpurile care-şi scufundă unul în celălalt ardoarea şi setea, cuvintele, nebuloase şi dulci ca luminile farurilor de ceaţă pe autostradă. Şi cu toate acestea niciunul dintre noi nu a reuşit să ajungă cu adevărat la celălalt. Iar acesta e un adevăr pe care fiecare îl ştie şi-l tace cu prudenţă şi resemnare.

Elza e frumoasă şi trupul ei ascultător. Se desface, cuminte, deplin, ca o mare de fosfor. Dar misterul ei, dacă există unul, nu e încă atins. Niciun falus, oricâtă cutezanţă şi forţă ar purta în arcuirea lui bezmetică, nu ajunge prea departe. Eşecul e în acest paradox: cumva, în mijlocul imperiului pe care îl stăpâneşti sau ai iluzia că îl stăpâneşti, sunt zidurile de zece metri lăţime şi treizeci înălţime ale unei cetăţi unde respiră o cu totul altă religie. Alţi zei stau de veghe în templele umbroase. Alte rugăciuni se înalţă spre Nepătruns. Un Constantinopol sfidător şi de neatins stă-n fiecare, la pândă. Sâmburele. Centrul. Eul cast, integru şi dominant. Restul e altceva. Restul sunt satele, porturile, câmpiile, landurile pe care le pierzi sau câştigi şi nu prea contează.

Unul dintre muncitori, un tip durduliu, bărbos şi ochelarist, traversează în fugă bulevardul, ţinându-şi cu mâinile casca de protecţie. Se strecoară printre maşinile care-l claxonează cu o agilitate uimitoare. Limbile orologiului rotund şi alb de pe clădirea Gării de Est par imobile, par a nu măsura nimic, făurite doar pentru o lume a nemişcării sau iluziei.

Ţigara îmi arde prinsă între degete. O pace aproape impersonală mă învăluie. Pe noptieră e coperta galbenă a celor *9 povestiri* ale lui Salinger. Nu am citit decât una dintre ele, prima. Formatul cărţii e mic, plăcut. Poate fi strecurată uşor în buzunarul sacoului sau în geanta de umăr. În rest camera de hotel e austeră. Lipsită de culori vii. Celelalte opt povestiri aşteaptă să fie parcurse. Corpul cărţii e încă nedesfăcut, nepătruns. Îmi trec degetul peste marginea filelor provocând sunetul filamentelor de

celuloză, iar sunetul e lipsit de voluptate, rugos, fascinant şi rece.

Până la urmă Elza iese din baie. E înfăşurată într-un prosop de culoarea îngheţatei de vanilie. Prosopul îi cuprinde pieptul şi pântecele până deasupra genunchilor. Cântecul de leagăn a încetat. Cu braţele ei rotunde şi pistruiate pare un copil întârziat.

Nu ştiu dacă îmi plac copiii. Am încă – şi probabil că o voi avea până la capătul tuturor zilelor şi nopţilor – atitudinea aceea ţâfnoasă şi cezarică a primului născut. Insul care are impresia că totul, dar absolut totul, e doar o platformă elastică de pe care el să poată plonja în dublu echer sub privirile pline de admiraţie şi devotament ale familiei. Atunci când a venit pe lume sora mea, Bobi, eram deja în clasa a cincea. Eram de mult timp regele tuturor. Partea leului. Feudele, landurile, pădurile mele crescuseră deja, viguros şi acaparator, în toate inimile strălucitoare şi umede ale celorlalţi, unchi şi mătuşi, bunici, veri şi prieteni de familie. Bobi şi-a consumat copilăria sub un soare secund, mai degrabă umil, resemnat, şi adeseori mă surprind gândindu-mă la ea cu o compasiune vicioasă.

Bobi îşi datorează numele unui serial de televiziune, Dallas. E al doilea copil al unei familii relativ fericită, placidă, verzuie ca suprafaţa unui lac de câmpie, şi care adora serialul acesta vechi şi poveştile lui complicate.

Acum Bobi lucrează pentru un lanţ de magazine de panificaţie, unul dintre cele mai prospere din Europa. Contabilizează. I-au plăcut întotdeauna cifrele. Numerele. Bilanţurile. Inventarierea. Când era mică N. B., o duceam deseori în parc. O lăsam să se dea în leagăn, alături de ceilalţi. Bobi ştia cu exactitate câţi copii şi câte mame erau la ora aceea în parcul de joacă. În timp, puterea ei de a numerota lucrurile şi fiinţele s-a nuanţat, s-a amplificat. Era în stare să clasifice foarte uşor o simplă realitate pe care eu doar o survolam. Stăteam împreună în staţia de autobuz, dimineaţa, în drum spre şcoală. Eu puteam sesiza umbre, miasme, sunete felurite şi neclare, corpuri diferite aşteptând în picioare, vociferaţii, claxonările stridente ale şoferilor nerăbdători să ajungă undeva. Dar unde? Toate senzaţiile mă ţineau prins în arcul lor electric, azuriu. Dacă eram preocupat de

ceva, atunci eram preocupat tocmai de acest *undeva* – locul magic, actantul misterios şi fascinant care-i mobiliza pe toţi şi pe fiecare în parte, ţinta ultimă, capătul de linie al fiecărui vehicul uman.

Dar Bobi nu era preocupată de asemenea lucruri eterice. Ea clasifica. Lumea ei se scălda în claritate şi rigoare. O lume matematică, perfect raţionabilă, desăvârşită. Ştia cu precizie, doar dintr-o uşoară plimbare a privirii peste oameni şi lucruri, genul, cantitatea, identitatea specifică, diferenţa. Erau 4 sau 5 femei, 6 bărbaţi şi 6 copii aşteptând autobuzul nr. 3. Ştia cu precizie că erau femei, bărbaţi, copii, maşini, stâlpi, blocuri, câini. În vreme ce pentru mine lumea era o supă fierbinte, aromată, cu forme felurite de fidea, în care o transcendenţă necunoscută, poate Dumnezeu, poate Haosul, învârtea neobosit o lingură de argint, aşteptând să se răcească, rotind figurinele de fidea, legumele, aromele, lichidul auriu şi fierbinte.

Şi, de fapt, unde duc toate astea? Care e capătul de linie? Sensul, Marele Sens, dincolo de toate micile sensuri pe care le găsim la tot pasul: să termini facultatea, să-ţi găseşti o slujbă bună, o soţie bună, să faci copii buni, să-ţi iei o casă, să promovezi? Există un Mare Sens la capătul tuturor micilor sensuri ale acestei vieţi?

Bobi s-a căsătorit cu Marc. Un tip, ca şi ea, obsedat de exactitate, ochelarist, blând şi tăcut. Împreună fac o echipă formidabilă. Datorită lor şi altora asemenea lor, Vechea Ordine nu se scufundă în indescifrabil, în delir.

– De ce mă priveşti aşa, mă întreabă Elza, acum tresar, nici nu ştiam că o privesc cumva anume sau că o priveşte, pur şi simplu.

– Mă gândeam la Bobi, spun, nu am mai văzut-o de mult.

– Îţi amintesc de ea? întreabă Elza.

– Nu, nici vorbă. Pur şi simplu mă gândeam la ea, fără nicio legătură cu tine.

– Eu când o s-o cunosc?

– Poate vom trece într-o zi pe la ei, sunt sigur că s-ar bucura să facem asta, spun, dar fără să fiu deloc sigur că Bobi sau Marc chiar s-ar bucura. Au o lume a lor din care-şi scot foarte greu capul. Par nişte melci nevrotici pipăind cu antenele de o mie

de ori, excesiv de prudent, aerul.

– Deşi, continuă N. B., ar trebui să te previn că sunt totuşi nişte tipi destul de suspecţi.

– Suspecţi?

– Da. Dar, de fapt, într-un fel sau altul, toţi oamenii sunt suspecţi, aşa că nu ar trebui să-ţi faci griji.

– Toţi? întreabă Elza.

– Da, toţi, am spus fără ezitare, ca şi cum aş fi fost gata ca, pentru această afirmaţie, să bag mâna-n foc.

Elza tace. Acceptă. E aici, şi ea, în rândurile largi şi frenetice ale fiinţelor naufragiate, suspecte. E o fetiţă curajoasă. Ar putea coborî prin vizuina Iepurelui. Ar putea să facă acest lucru. În timp ce-şi taie cu forfecuţa pieliţele din jurul unghiilor. În vreme ce bărbatul o priveşte atent, sprijinit de marginea ferestrei dincolo de care Budapesta se roteşte neobosită pe picioruşele ei de chihlimbar. Are 22 de ani, iar carnea ei e puternică şi frumoasă. Întreaga ei făptură, din vârful genelor şi până-n viscere, din talpă până-n dinţi, e riscantă şi cutezătoare ca o fandare de matador în faţa mulţimii extaziate şi însetate de sânge. Se gândeşte la teribila Alunecare din Vizuină, la fuga ei fantastică şi la lucrurile nemaivăzute ce o pot aştepta la capătul Alunecării.

Apoi sunt palmele acestui bărbat. Care e diferenţa? Mângâierile lui. Mângâierile celorlalţi bărbaţi cu care a fost. Bărbaţi tineri. Nerăbdători. Grăbiţi. Furioşi. Indiferenţi. Urcând pe ea. Ca barbarii pe zidurile unei cetăţi năucite şi laşe. Şi acest bărbat care e de vârsta tatălui ei. Acest bărbat care a cuprins-o de mijloc, ieri, pe peron, cu braţele lui reci. Şi gustul de tutun al buzelor lui l-a simţit pe lobul urechii. Şi ea l-a simţit atunci, în clipa aceea de neînţeles, la simţit efectiv *terminat* – acesta e cuvântul. Terminat. Dus. Şi cu toate acestea, atunci ar fi vrut să-i spună că o iubeşte, că o iubeşte cu disperare, cu cea mai orbitoare disperare. O disperare care-l desface în particule mici de demenţă şi agonie. Ar fi vrut să audă şiroitul acestei disperări şi inima ei să tresalte, să se înalţe salvator deasupra făpturii lui schimonosite de durere, aşa cum soarele dimineţii se ridică peste acoperişurile din tablă ale cartierelor mărginaşe. Cu dragostea lui, cu umilinţa şi

disperarea lui. S-ar fi hrănit. Ar fi fost sătulă, grea. Un imens burdihan de femeie tânără, coaptă, supremă. Dar el, în îmbrăţişarea lui, nu i-a spus nimic altceva decât *eşti dulce*. Langurosul. Scârbosul. Lung ca un şarpe de apă. Sinuos. Precar. Eşti dulce. Apoi limba lui i-a plesnit lobul urechii stângi. Buzele lui i l-au supt, lent, prelung, în vreme ce braţele lui îi ţineau mijlocul ca într-un cerc de bronz.

Bărbaţii urcă zidurile sprijinindu-şi scările de lemn, în strigăte de furie şi frică. Nerăbdători. În vreme ce ea îşi taie cu forfecuţa pieliţele din jurul unghiilor.

Goneşti şi goneşti. Apoi, din senin, simţi glonţul azuriu, lovitura, încremenirea. Vezi silueta indecidabilă a lui Dumnezeu retrăgându-se sus, la una dintre ferestrele ultimului etaj. Apoi lângă tine se mai opreşte un bărbat. Un tip longilin, slab, purtând în mâna dreaptă o servietă din piele neagră cu închizători argintii. Apoi, câţiva paşi mai încolo, o femeie trecută de prima tinereţe, şovăielnică. Şi o altă femeie, tânără, cu părul strâns într-o coamă aurie de căluţ, şi alt bărbat, apoi altul... În aer mai pluteşte încă parfumul insidios al prafului de puşcă, ecoul loviturilor, foşnetul vag al draperiei, iar în locul lor se aşază acum liniştea rece a sfârşitului unei lumi.

De aici înainte vom fi diferiţi, chiar dacă lumea noastră rămâne pe mai departe la fel, aceeaşi, egală cu sine, indiferentă."

Fragmentul pe care îl căutam, în care e vorba despre D. Ce ar fi spus Dora? S-ar fi regăsit? E mai puţin, aparent tangenţial, vorba despre ea, dar totuşi ea e centrul, imaginea ancoră a tuturor imaginilor din această proză. Ar fi meritat cu siguranţă o tuşă mai puternică, mai clară. Dar nu mă simt în stare să continui. Încerc să mă retrag, resemnat şi obosit, din propriul trecut. Nici ea, nici S. nu mai sunt, iar această situaţie încă mi se pare ireală, neverosimilă.

Acum să transcriu şi din Jurnalul pe 2010. După transcriere am de gând să mă opresc. Ce e prea mult strică. Dar

sunt tentat să continui practica diaristică în acest sens, al expunerii. Ar mai fi în lucru nişte caiete mai vechi şi două sectoare de Jurnal. Aş schimba însă perspectiva. Şi probabil că o voi face, în sensul că mă voi aşeza undeva în marginea vechilor texte, mormăind şi comentând. Rămâne de văzut.

2 martie. Ne spunem cuvinte. Ne facem jurăminte. Ne facem promisiuni. Semnăm hârtii, contracte, înţelegeri. Ele sunt forme prin care teama noastră de incertitudini aţipeşte.

Mă întrebam azi-dimineaţă, la cafea, cum altfel: dacă merită, dacă merită cu adevărat să scrii doar pentru sine. Răspunsul nu poate fi decât unul negativ, indiscutabil. La ce bun? Dacă nu îi dăruieşti celuilalt măcar o idee, o imagine, un fragment, totul e sterp, absurd. Ce sens adânc joacă în vieţile noastre verbul *a dărui*.

Scrisul la jurnal e un exerciţiu prin care vrei să înţelegi mai bine, mai adânc, lucrurile care te trăiesc. Dacă nu azi, atunci mâine, când tumultul se va aşeza.

Când scrii pentru ceilalţi, vrei, de fapt, să placi, să seduci, să convingi. E în joc nevoia de a iubi şi de a fi iubit.

Mă amuz gândindu-mă că, de fapt, am stat zile întregi doar asupra unor fraze de început, căutând să găsesc cea mai bună aşezare a cuvintelor în imagini. Zile întregi m-am gândit doar la imaginile acestea, m-am lăsat purtat de ele, căutând Expresia lor desăvârşită. Prea mult mi-am spus. Căci în acest ritm nu ajungi departe. Dar trebuie să ajung undeva? Aş putea scrie toată viaţa doar un haiku. L-aş putea scrie şi rescrie mereu, cu minuţie, cu ardoare, fără grabă şi fără dorinţa de a dovedi ceva.

Mă gândesc la felul straniu în care imaginile se pierd, se disipează, îndepărtându-se interior, devenind dune de nisip la marginea deşertului. Atunci când cobori în cartierele mărginaşe, pe stradele înguste, pietruite, şi de sus, de pe Marile Ziduri, poţi privi în linişte felul în care vântul le mângâie şi modelează neîncetat formele, apropiindu-le, îndepărtându-le. Vântul nu e altceva decât dragoste şi uitare, regăsire şi moarte, nostalgie şi joc.

Mă gândesc la felul în care femeile vin şi pleacă, la felul acesta frumos şi tandru în care traversează un bărbat, viaţa lui. Cum trec prin inima lui, grăbite sau răbdătoare, aşa cum trec corăbiile prin largul întunecat al mării, cu pânzele ridicate, aproape ireale, purtate de vântul de miazăzi.

18 martie. Anumite femei nu pleacă niciodată din viaţa ta. Felul acesta subtil prin care ele rămân, adormite, în tine.

Viaţa nu ar trebui niciodată explicată, lămurită, înţeleasă până la capăt. Lucrurile ar trebui lăsate în penumbra lor, în ritmurile lor de neînţeles.

Noi căutăm mereu şi mereu o înţelepciune care vine, dacă vine, abia mai târziu, în amurg. Abia atunci *suntem* cu adevărat.

Bucuria măruntă de a fi, de a privi, asculta, admira şi gusta sunetele şi culorile lumii, de a te bucura de sine, de simplitatea ta, de ceilalţi, de felul lor unic şi irepetabil de a fi.

Dragostea e mişcarea bilelor pe suprafaţa verde a mesei de biliard, aşa cum Dumnezeu e perfecţiunea lor sferică, sidefată, şi alunecarea lor silenţioasă.

Spectacolul uman e cât se poate de interesant. Doar uneori te încearcă acest sentiment de izolare, de atomizare, în ciuda rumorii, în ciuda forfotei, în ciuda expunerii. Sentimentul unei mari singurătăţi colective. Corpuri ce trec unele pe lângă altele şi nu se ating, nu se pot atinge, rulează încolo şi încoace, nu comunică niciodată, doar îşi expun suprafeţele, cochiliile.

M-am trezit dornic de mişcare, de aer proaspăt. Am uneori revolte uşoare contra propriilor lentori. Aseară, când urcam scările, am avut un sentiment plăcut şi ciudat, de solidaritate plăcută cu propriul corp.

Nu am mai avut, zilele acestea, chef de scris. Cel mai adesea aşa stau lucrurile. Îmi fac o cafea, pe la 4,45. E linişte. Gesturile mele cele mai simple îmi par zgomotoase, indecente.

11 aprilie. În adâncurile noastre suntem doar făpturile peşterii pe ai cărei pereţi joacă lumina şi umbrele iluziei, şi dincolo de care se adâncesc paşii nocturni ai jivinelor, Noaptea cu zeii ei neştiuţi, cu înfricoşările şi visele. Desenăm în lumina flăcărilor bizonii şi arcurile, câmpiile întinse, neobosite, soarele arzător ridicat deasupra lumii noastre ca o primă şi supremă certitudine.

Mi-am observat în fugă chipul, într-o oglindă, sub o lumină albă, de neon. Mi s-a părut atins de paloare. Mi s-a părut chipul unui animal evaziv.

În orice clipă a vieţii tale eşti mort. Faci un salt şi gata. Lucrurile rămân în urma ta, nelămurite. Viaţa ta, familia ta, scrisul tău, vârstele, iubirile, prostiile, visele, erorile, maşina de scris, pasta de dinţi, durerea, frica, sentimentele – totul se comprimă şi ţâşneşte deodată, într-un salt solar, într-un zvâcnet ultim. Atunci,

în baie, pentru o clipă, moartea mi s-a părut de o simplitate adâncă şi liniştită, ce lămureşte totul şi îi conferă, atunci, un sens care acum ne scapă.

Ieri am vrut la un moment dat să ies, să mă alătur şi eu maselor protestare, să mărşăluiesc pas la pas, cot la cot cu ei, să mă implic. Am uneori porniri de acest tip, colective, tovărăşeşti, sugrumate repede fie de lene, fie de sentimentul inutilităţii tuturor cauzelor colective.

La TV, seara, imagini cu tipi şi tipe la grătar, la marginea vreunui drum, lângă un copac, învârtind fleici sau mititei, cu pahare de plastic în mâini. În imagini se văd maşinile parcate în apropiere. Chipul prezentatoarei e obosit.

Aseară mă gândeam că timpul poartă cu sine toate chipurile, aşa cum fluviul îşi poartă apele de adâncime, iar cerul norii. O comparaţie mai potrivită nu am găsit. Mă gândeam că viaţa fiecăruia dintre noi e un fluviu. Suntem doar ape. Ne întâlnim, atunci când o facem, undeva în delte.

În anticariat – o lume de obiecte felurite, vechi sau de o îndoielnică vechime, simpatice sau grave, obiecte amintind de oamenii uitaţi şi pierduţi cărora le-au aparţinut cândva.

O vagă dâră de lumină pătrunde printr-o fantă a draperiilor.

În librărie, undeva în stânga mea, o carte foşnind în palmele unei fetiţe de 8 ani. E un foşnet de cristale, rar şi neasemuit de tandru.

Nu mi-au plăcut niciodată mişcările bruşte, gesturile repezi, precipitate. Când eram copil şi jucam fotbal, îmi plăceau pasele lungi date de la jumătatea terenului spre careu, loviturile de colţ, boltite, execuţiile de la 16 m, peste zidul de 3-4 băieţi îndârjiţi şi transpiraţi. Mă poziţionam totdeauna pe un rol de construcţie şi deschidere, mă complicam rareori. Preferam să şutez de la distanţă. Eram un marcator solitar, încercam să evit contactele dure şi inutile.

„Brunhilda era o femeie cu adevărat minunată, dar obositoare. În majoritatea cazurilor se purta cu mine de parcă aş fi fost un copil neajutorat. Poate că aşa îi păream. Trebuia să mănânc bine şi mult. Trebuia să mă îmbrac bine de tot, dacă afară era puţin frig. Neapărat trebuia să fac ceva astfel încât viaţa mea plăpândă şi ridicolă să nu fie în pericol. Dacă doream să-mi cumpăr ceva, orice, un fular, de exemplu, ea ştia precis şi mai bine decât mine totul. Aşa că mergea cu mine: ăsta e bun, ăsta nu e bun, ăsta nu e suficient de moale, ăsta îţi vine perfect deşi ţie nu-ţi place. Mă ţinea de mână după ea tropăind prin magazine în cizmele ei de piele. Se simţea în largul ei prin magazine. În majoritatea cazurilor nu protestam, doar mormăiam uneori câte ceva, pentru a-mi păstra vaga iluzie a independenţei. Nu voiam să o supăr.

Aveam un buchet de flori uscate, foarte frumoase. Le ţineam într-un vas de ceramică în bucătărie. Le cumpărasem din piaţă de la o bunicuţă. Erau flori violet, roşii, foşneau dacă le atingeai. Mie îmi plăceau foarte mult. Dar în acelaşi timp îmi puneau în pericol aura energetică. Mă expuneau în faţa forţelor ostile, necunoscute şi întunecate ale universului. Am avut şi doi cactuşi, îngrozitor de drăguţi. Brunhilda le-a făcut de petrecanie în doi timpi şi trei mişcări. Aduc ghinion, a zis. Au aterizat la gunoi. Odată cu un os de delfin găsit pe o plajă la Costineşti. În schimb mi-a adus lumânări parfumate. Le-a aşezat atent şi drăgălaş pe rafturile bibliotecii. Sunt şi acum acolo, deşi relaţia mea cu ea s-a încheiat. Nu le mişc din loc pentru că nu vreau să-mi stric aura energetică.

Brunhilda lucra la Ministerul Comerţului. Elibera licenţe pentru exportatorii de carne. Ştia cu exactitate câţi porci, carcase, intră în ţară, şi de unde vin şi încotro se îndreaptă. Seara ieşeam uneori să mâncăm împreună. Suna pentru rezervare. Chema un taxi. Ea alegea vinul. Preferam şi unul şi altul vinul roşu-sec. Vorbeam despre vin, despre filme, despre orice. Uneori ne uitam împreună la câte un film, la ea acasă. Fumam şi beam şi ea îmi povestea despre importatorii ei de carne sau despre copilăria ei. Eu o ascultam îmbrăcat într-unul din tricourile ei roz. Deşi tricoul păstra forma sânilor ei ampli îl purtam cu o resemnare oarecum mândră."

Răsfoind cartea lui A. H. simt atât de pregnant textura uscată şi foşnitoare a paginilor îngălbenite, parfumul de vechi, frumuseţea austeră a literei de tipar, siguranţa frazării ce încântă. Îmi amintesc foarte bine de perioada în care am fost bibliotecar, de fascinaţia ce o nutream, şi încă o am, faţă de ediţiile interbelice. Astfel de cărţi se copertează, nu se lasă aşa, la filă. Pe atunci existau în cadrul marilor biblioteci ateliere de legat, filele se prindeau în menghine, cleiuri, aţe şi cartoane pentru a se putea aşeza bine în raft. Era o meserie frumoasă – legător de cărţi. Acum cred că a dispărut cu totul.

Până la urmă doar copilăria e cea care ne aduce la nivelul îngerilor

Cred că oamenii, mulţi dintre ei, au o natură florală, de bulbi care se deschid în lumina potrivită a soarelui sau stau aşa, închişi, cu petalele strânse în jurul miezului lor fragil.

28 aprilie. Nu pot scrie decât *din* ce trăiesc, ancorat în jurul unui „eu" din ce în ce mai obositor şi mai „detestabil", vorba lui Pascal.

Jurnalul aglomerează notaţii felurite, dar ele nu conturează nicio naraţiune. Sunt scrise de dragul notaţiei. Plonjez în inutilitatea dulce a acestui gest de a nota la jurnal, aşa cum unii se lasă plăcerii şi obişnuinţei de a şofa. Jurnalul e BMW-ul meu.

De cele mai multe ori cerul se desface deasupra oraşului cumva indiferent, opac, egal cu sine, ca o reflecţie a indiferenţei cu care însăşi oamenii îl privesc. Abia furtuna îl face spectaculos, îl readuce la viaţă, îl face, din nou, înfricoşător de frumos.

La cafea, cerul apos al Bucureştiului, întins, inert, ca şi cum am sta sub apăsarea unei sepii ce doarme pe fundul oceanului.

Am scris *Noaptea pisicilor lungi* în doi ani. Adică greu, poticnit, nevrotic, aşa cum am trăit. Până la urmă scrisul (stilul) e omul, cum spunea moralistul francez, indiscutabil. Noaptea mă exprimă într-un grad ridicat, căci mă dezvăluie, mă arată aşa cum am fost zi de zi, în tot acest timp. E o cronică a senzaţiilor mele, al raportării mele la lucruri. Până la urmă, e un jurnal.

*1 mai***.** Am privit ieri seară de pe balcon, îndelung, limbul de foc al cerului, la orizont. Peste oraş, departe, chiar unde norii păreau să atingă pământul, ca o rană, ca o tăietură de foc, dincolo de siluetele ultimelor clădiri din Bucureşti.

În timp ce, pe la amiază, urmăream o emisiune foarte interesantă pe Money Channel, despre criză, îmi spuneam privind pe fereastră că e totuşi foarte plăcut să priveşti norii, desenul lor leneş pe cerul capricios. Îi vedeam în îndepărtare, albi, pufoşi, strălucind, răsfiraţi, impasibili, gândindu-mă totodată că azi e ziua copilului, că în copilărie nu-i priveam cu atenţie, abia mai târziu,

mult mai târziu am început să-i observ, şi că începi să-i vezi, să-i vezi cu adevărat şi să-i simţi abia atunci când deja cu fiecare zi te apropii de ei, te înalţi puţin, zi după zi, şi tălpile tale deja plutesc deasupra asfaltului umed, deasupra trotuarului, când viaţa te face mai uşor, mai pufos, mai evanescent. Poate că norii sunt călătorii de altădată, copiii veacurilor ce au apus şi care nu se sting încă.

*4 mai***.** Scriind nu fac decât să-mi urmez viziunile sau senzaţiile, să mă las purtat, manevrat, transfigurat de febra lor. Nu cred că am vrut vreodată să dăruiesc ceva prin scris, vreun înţeles, vreo experienţă, vreo figură interesantă. Am vrut doar să privesc mai atent lucrurile, să merg mai departe, cât mai departe, în adâncul întunecat şi necunoscut al lumii. Scrisul e pentru mine ca o macetă. Îmi despic o cărare prin zidurile vegetale, umede. Poate că văd şi simt lumea tocmai prin aceste lovituri imprecise în stânga şi dreapta, pas după pas.

Citind ieri în iarbă, la Străuleşti, din jurnalul lui Andrei Pleşu, m-am gândit că, la urma urmei, nu ştim încă nimic, că nu avem decât răspunsuri aproximative la întrebările noastre. Că raţiunea e un orb cu mâinile întinse, pipăind lucrurile, contururile, înaintând spre necunoscut. E ceea ce mi-a spus şi părintele N., pe scările bisericii, alaltăieri, că o vreme a crezut că raţiunea e totul, că ea te ţine în lumină, când, de fapt, doar sentimentul face acest lucru. Şi m-am gândit la ce spunea Kierkegaard, dacă nu mă înşel: creştinul crede *împotriva* inteligenţei.

Inteligenţa e atee. Demistifică repede, totul, având explicaţii pentru orice, când nu totul e de explicat.

7 iunie. Dimineaţa se aud cocoşii şi găinile din curţile caselor din jurul blocului acesta nou, aparent puternic, cu portari bine făcuţi şi terase ample, arcuite spre nord vest. Dimineaţa îmi

beau cafeaua privind prin uşa de sticlă a bucătăriei până departe, până acolo unde cerul îşi estompează puritatea şi liniştea. Uneori mai ies pe balcon, privesc maşinile în intersecţie, albe, roşii, galbene, argintii. Noaptea câinii latră, se cheamă, se înfruntă în întunericul răcoros.

16 mai. Nu am mai scris la jurnal de ceva vreme. Ce să tot şi scrii? Notaţii banale. Mă simt prins într-un fel ciudat de neîncredere legată de scris. Ce rezolvă scrisul? Nu rezolvă nimic. E şi el tot o iluzie.

Ieri am fost prin piaţă. Am luat cartofi, roşii, ardei gras, mere şi margarete pentru Ioana. Am pregătit o salată de roşii de care am fost realmente încântat. Soarele dogorea copleşitor încă de la orele 10:00.

M-am gândit, privind oamenii, maşinile şi clădirile din piaţa Chibrit că vara aş prefera să fiu un învăţător de ţară. Aş ieşi dimineaţa în curte şi aş scoate apă din fântână, în măcănitul puilor de raţă, într-o lume veche, umbroasă şi simplă.

Vocea mea e înceată, moale, fără vigoare. Şi uneori am impresia că nu am realmente nimic de spus. Doar uneori sunt traversat de viziune. Doar uneori simt cum miezul lucrurilor se desface, incandescent şi straniu. Sunt rarele momente în care transcriu, în care faptul de a scrie se salvează din vanitoasa lui inutilitate.

Actul de a gândi lumea în care te mişti: metafora corpului tare al nucii, a desfacerii dure a miezului (a filosofa cu ciocanul, vorba lui Nietzsche). Şi metafora bulbului de ceapă, a desfacerii lente, foaie cu foaie (H. R. P.).

*22 iunie***.** A plouat în zilele din urmă. Amorţitor, provincial. Un nor întunecat, undeva departe, spre vest, venind încoace. Soarele dimineţii e plăcut, stăpâneşte cealaltă jumătate de cer.

*24 iunie***.** E foarte răcoare acum, în grădină, când scriu. Am pe mine două flanele şi fularul bine strâns în jurul gâtului. Lumina soarelui e crudă, străbate frunzişurile. În dreapta mea un mănunchi de trandafiri roşii se înalţă şi leagănă sub apăsarea vântului. O să devin, treptat, un peisagist rural.

26 iunie. În general privesc norii, aş răspunde oricui m-ar întreba: *ce faci?* Mi se pare cea mai bună îndeletnicire posibilă.

27 iunie. Ce vară dubioasă, exclamă şoferul de taxi. Eu surâd pe bancheta din spate, privind casele în vreme ce coborâm pe str. Cicero, lăsând în urmă, în stânga şi dreapta, alte stradele, ca vertebrele unui peşte marin, albe, ordonate, lucind în lumina unui soare uşor ezitant.

1 iulie. „Să nu-şi închipuie cineva că sfârşitul unei căsnicii îţi dă libertatea să te ţii într-o veselie după fuste şi să duci acea existenţă fascinantă de care n-ai avut parte înainte. Nimic mai departe de adevăr. Nimeni n-o poate ţine aşa pentru multă vreme. Clubul Bărbaţilor Divorţaţi de aici din oraş, unde sunt şi eu membru, m-a ajutat să mă conving măcar de asta, dacă nu, şi de altceva – nu prea obişnuim să discutăm despre femei când ne întâlnim şi ne simţim uşuraţi pentru simplul fapt că suntem noi între noi, bărbaţii singuri. Ceea ce desfacerea căsătoriei mi-a adus mie – şi celor mai mulţi dintre noi – a fost celibatul, împreună cu mai multă fidelitate decât voi fi avut eu vreodată, fără să existe totuşi persoana potrivită căreia să-i fii credincios sau să-i închini acest celibat. Doar un nesfârşit moment gol. Deşi fiecare om ar

trebui să trăiască în singurătate la un moment dat. Nu ca atunci când eşti puştan... Ci la maturitate. *Atunci* să fii singur. Poate fi foarte bine. Ajungi până la urmă să te concentrezi mai mult asupra ta..." (*Cronicarul sportiv*)

În singurătate, ca bărbat, devii tipicar, devii dificil. Eu unul mi-am dat seama de asta abia după o vreme. Trebuie să-ţi armonizezi mişcările cu ale celuilalt, să găseşti un ritm comun, acceptabil. O relaţie e adaptare. Singurătatea e comodă, ca soluţie de viaţă. Te închizi în cercul ei monoton. Abia relaţie te deschide, abia prin ea ieşi din stagnarea solitudinii. Cu toate astea are şi singurătatea sensurile ei adânci, virtuţile ei.

4 iulie. Ce aduce cu sine maturitatea dacă nu, în sfârşit, o anume împăcare cu tine, cu propriile neajunsuri, nereuşite?

8 iulie. Nori pufoşi şi grei, vântul agitând frunzişul, noi în flanele şi cu şosete în picioare.

11 iulie. Ieri seară, în curtea Mânăstirii Tismana, un copil de un anişor şi ceva, plângea de rupea. Degeaba încerca maică-sa şi o mătuşă să-l liniştească. Se strâmbau la ea, vorbeau cu ea, degeaba. Fetiţa plângea nestăvilit. Apoi a trecut o măicuţă. A rupt o floare roz dintr-un pâlc alăturat şi i-a dat-o copilului, spunând cu simplitate: *din cauza aceasta plânge*. Şi copilul pur şi simplu s-a liniştit, dintr-o dată.

Liniştea de amiază a satelor vechi, cu bătrâni strânşi pe bănci din lemn la porţile caselor, discutând. Pruni, meri, rugi de mure. Un aer bun, sănătos, şi o lumină blândă a soarelui. Sunt sigur că am putea trăi frumos la sat, măcar o parte din vară. Am

putea citi în livezi, pe iarbă. Departe de nebulozitatea marilor oraşe, măcar pentru un timp.

30 iulie. Nu am mai scris niciun rând. Şi nici nu am prea citit. În schimb am privit stânci, păduri, apele, vacile cu clopot la gât, câinii, sătenii. Citeam acum în *Temele franceze* ale lui Nicolae Manolescu că el nu a rezistat deloc într-un sat francez, în ciuda condiţiilor excelente de cazare, şi că a luat primul tren spre Paris, şi că abia în gară, în forfota aceea ameţitoare şi-a regăsit calmul. M-a amuzat puţin. În fond aşa şi este: liniştea aceasta a satului tradiţional, unduirea lanurilor verzi de grâu, totul e cumva apăsător. Suntem în mod iremediabil făpturi urbane, abia în fluxul nebunesc al bulevardelor şi staţilor de metrou ne regăsim ritmul, respiraţia. Ceva s-a schimbat în noi. Suntem turişti, acolo unde ar trebui să ne simţim acasă, printre rugi de mure şi poteci năpădite de iarbă.

Oamenii stăteau pe bănci, la porţi, privind rarii trecători, privindu-ne pe noi cu interesul pe care-l ai faţă de ceva nou. E reconfortant să-ţi dai bineţe cu oamenii, cu toţi cei aflaţi la bancă, în stânga sau dreapta străzii.

3 august. În jurnal, recunosc, m-am ferit să „văd" lucrurile din jur, dezbaterile, viaţa tulbure şi agitată a zilelor, realitatea amară, liniile de tensiune, amărăciunile de zi cu zi, tot ceea ce mintea noastră vede la TV, pe stradă, în jur, şi resimte. Această România ce devine cumva sufocantă, apăsătoare, ca o patrie ingrată şi dragă, pe care o deteşti şi o iubeşti în măsuri inegale.

M-am gândit la jurnal ca la un refugiu. Cumva, în mod nenatural, am vrut să mă izolez, să mă rup din actual, din imediat, să văd doar norii, doar ceea ce e plăcut şi calm. Am încercat să-mi construiesc un fel de sferă. M-am educat ca în fiecare dimineaţă

să-mi beau cafeaua şi să privesc cerul, indiferent de locul în care mă aflu. Cerul văzut pe fereastra unei garsoniere, a unei camere de hotel, a unui tren în mişcare. Cerul văzut de aici, din grădina casei părinteşti. Şi să-mi beau cafeaua în afara lumii, prins în mişcările interioare, nevăzute. Să-mi ţes un fel de pânză de păianjen, aproape nevăzută, în care să-mă prind şi înfăşor, şi să mă apăr poate de întregul vacarm din jur. Aşa am ajuns să fiu cumva indiferent. Să trec peste oameni, peste cei din jur. Să par rece, abstras, poate egopat, poate suficient sieşi. Aseară, după ce am văzut un film, m-am gândit cu ciudă la aceste lucruri. În fond ce fac? Scriu ca şi cum aş un tip superficial? Un frivol? Un bărbat în vacanţă. Un zid. Oamenii mă privesc şi zic ce mişto că poţi trăi aşa, nepermeabil la freamătul teribil din jur, la adăpost cumva de nevroza socială din jur, că bei cafea, că citeşti, că ai timpul tău personal. Dar cu toate acestea nu sunt un nesimţit-or. Lumea, aşa cum o simt, lumea noastră românească imediată, nu-mi place. Săptămânal scriu la ziar, şi atunci scriu despre această lume. Luni scriu. Luni iau act de această lume. Citesc ziarele. Mă uit la ştiri. Mă irit de nedreptate, de răul în care stăm, căci stăm. Un rău din care aş vrea să ne mişcăm, să ieşim. Tresar bucuros când aud ceva care laudă ţara asta, un om, un loc. Mi se pare că se deschide o fereastră spre posibil. Sunt obosit de negativ, de critica fără capăt...

5 august. Serile de august sunt copleşite de sunetele greierilor. Îi presimt pe undeva prin tufele din jur. Chinezii, citesc pe net, văd în greiere o făptură ce prevesteşte binele.

Toate nopţile de august păstrează încă, subtil şi calm, gustul copilăriei, îndepărtată şi totuşi prezentă, aproape, izbucnind din felurite nimicuri: briza Dunării, smochinele, frunzele de nuc, bondarii ce dau roată florilor, cărţile vechi, oamenii, ploaia...

9 august. Ieri şi alaltăieri. Acelaşi sentiment de vară aflată-n amurg, de sunete florale, opulente, de aur moale, putred, opulent. Soarele blând al amiezii, vântul serii, sălbăticit, țârâitul ameţitor al greierilor. Dimineţile sunt deja mai răcoroase. Îmi beau cafeaua ascultând piuitul unor pui de găină şi vocile îndepărtate ale unor muncitori ce ridică, în vecini, o casă, zidurile de cărămidă roşie. Vacanţa se apropie de sfârşitul ei melancolic.

Mă gândeam ieri că purtăm cu noi şi atâtea voci tainice, ale frustrărilor, ale nemulţumirilor de sine, ale reproşurilor pe care ni le tot facem şi le facem celorlalţi, cel mai adesea în tăcere, din discreţie, din laşitate, din dorinţa de a nu-i răni pe ceilalţi sau de a nu ne arăta prea slabi. Că suntem făuriţi şi din acest aluat negru, şi că e imposibil să scapi curat, pur, neatins, senin, din îmbrăţişarea lumii în care trăim. Că puritatea e o iluzie, în rând cu altele. Iar ceea ce tăcem, acest discurs tăinuit, acest vuiet surd ne însoţeşte discursul vizibil. Totul e să găseşti acel bun echilibru între bucurie şi mâhnire. Totul e să ierţi, să înveţi să ierţi, deşi nu e uşor să ierţi, să mergi mai departe de cercul neiertării.

17 august. Bucureştiul – pe care-l regăsesc frumos, obosit şi apăsător, un mamifer leneş şi plictisit ce-ţi poartă corpul amorţit între pereţii săi de marsupiu.

19 august. Din bucătărie văd în fiecare dimineaţă curţi interioare, faţadele unor clădiri vechi, ponosite, ascunse după şirul blocurilor de pe bd. Unirii colţ cu str. Traian. Privesc ferestrele mici, inexpresive, acoperişuri de tablă, antene-satelit, hornuri de cărămidă, şi, în depărtare, blocuri, fâşii de nouri indolenţi, Inter-ul. Apropierea toamnei se simte în chiar răcoarea plăcută a dimineţii şi-n felul mai blând al soarelui poposind pe acoperişuri.

Discutam ieri cu electricianul venit să repare ceva la tabloul electric de pe hol. Eu îi ţineam lanterna în timp ce el meşterea la fire. Ce bine e să ştii o meserie clară, ceva de care oamenii au nevoie şi te caută, te cheamă. Te simţi dintr-o dată prins într-unul din sensurile acestei lumi, în mecanismele ei, în ordinea ei.

Toamna nu e deloc un anotimp pentru cinici. Toamna te îmblânzeşte, te face moale, meditativ, nostalgic.

4 septembrie. Acum, cu o pătură subţire în jurul taliei, la cafea, toamna îmi pare mai degrabă o uşoară prevestire a iernii.

„Care este adevărata măsură a prieteniei? Vă spun eu. Cantitatea de timp preţios pe care eşti dispus să o risipeşti pe calamităţile şi ratările altcuiva." Richard Ford, *Cronicarul sportiv*. Chiar aşa.

„Nimic pe lume nu poate fi mai promiţător decât să ştii că, undeva, o femeie care îţi place se gândeşte la tine. Invers, de asemenea, nu poate fi ceva mai rău pe lume decât să ştii că nu există nicăieri o femeie care să se gândească la tine. Sau şi mai groaznic. Că o femeie te-a părăsit din cauză că tu ai fost cap sec. E ca şi cum te-ai uita afară pe fereastră dintr-un avion şi ai constata că pământul a dispărut. Nicio singurătate nu se poate compara cu aşa ceva." Richard Ford, *Cronicarul sportiv*.

14 septembrie. „Încerc să reduc motoarele, e târziu." Livius Ciocârlie, *Cu faţa la perete*.

18 septembrie. Parantezele îmi plac cel mai mult: „Cât mai ai de lucru? m-a întrebat T. zilele trecute. Am început să râd." (*Cu faţa la perete,* p. 142)

19 septembrie. „Viaţa, un episod. E o copilărie să-i dăm importanţă. Să ne obsedeze posteritatea, şi mai şi. Să ne bucurăm de viaţă, atâta cât ne lasă, e destul." (L. C., *op. cit.*, p. 180) Cum nu am de gând doar să-l îngân pe L. C., mă întreb dacă suntem siguri, cu adevărat siguri, că viaţa e *doar* atât, un episod, un scurt declic în noaptea nefiinţei. Ca şi cum Dumnezeu îşi aprinde o ţigară pe promontoriu şi-n fulgerarea ei, chiar dacă nu reuşim să Îi vedem chipul, îi presimţim Prezenţa, vedem marginile luminate ale vieţii, cercul de lumină albicioasă, fulgurantă, evanescentă şi voluptuoasă... Nu ştim sigur mai nimic. Poate că e doar atât, un episod. Dar nu ne poartă în braţele sale nicio certitudine. Habar n-avem.

„B. S.: *Întreb la ce bun aceste pagini inutile. (...) Mă întreb şi continui.* În ridicolul acesta nu cad. Presupoziţia e: ce valoare are ce scriu? Eu nu mă întreb. Scriu fiindcă îmi face plăcere, iar cât e de bun ce fac n-am cum să ştiu. Dacă va fi cineva interesat, e bine. Dacă nu, nu se schimbă nimic." (p. 213) Sigur, perspectiva e corectă, sănătoasă. Prins în plăcerea de a te povesti ţie însuţi (cum zicea J. Green despre Pepys), dar nu din vanitate. Scrisul, în fond, vorbeşte chiar despre această bucurie de a trăi, de a gândi lumea, bucuria de a fi viu, atât cât se mai poate. E o gimnastică pentru spirit. Ce valoare are ce scriu? Probabil niciuna, dar ce minunată, ce revigorantă gratuitate.

L. C. citeşte, comentează pe pagini întregi texte, imagini neo- şi veterotestamentare. „La ce să trec acum? La cartea lui Solomon. Să aflu ce-i înţelepciunea. Citesc primul capitol. Numai ameninţări. Dumnezeu se vârâ în orice cotlon. În gândurile ascunse. Le scoate la iveală şi, bineînţeles, pedepseşte." (p. 219)

Îmi aminteşte de taică-miu care, deodată, a început să citească, meticulos, îndelung, cu semne de carte, într-o discreţie ireproşabilă, Biblia. L-am înţeles, deodată, şi am simţit o durere ascuţită, pregnantă. Am ştiut că se pregăteşte, că-şi fortifică astfel sufletul, că ştie cât de aproape e clipa...

Şi ce-i înţelepciunea? Ce putem numi înţelepciune? Blânda împăcare cu sine, felul în care te înveleşti în materia senină a unui surâs de amurg...

Îi spuneam alaltăieri Ioanei, în vreme ce beam o cafea la o terasă, după ce am urmărit împreună dansurile unor tineri, muzica, bucuria aceea de mişcări, sunete şi culori – îi spuneam iată, lumea, noi toţi, cu toate grijile noastre orizontale legate de bani, slujbe, cariere, datorii, obligaţii, frici nenumărate, dar nu putem respira doar în acest spaţiu închis, orizontal, nu putem trăi fără artă, muzică, literatură, frumos, fără credinţă... fără să ne hrănim acel augustinian om interior, această realitate intimă... nu suntem doar făpturile lui aici şi acum, doar portofele bipede, doar carduri... trebuie să dănţuim uneori, să iubim, să pipăim lucruri frumoase, să plecăm uneori din acest imediat...

Îmi vine să râd când văd la TV atâtea dezbateri despre imposibilitatea unor soluţii de ieşire din criză. Nici nu le vor găsi. Poporul acesta are nevoie de un Mare Preot, nu de un Guvern.

21 septembrie. Nu aş putea să recomand cu uşurinţă „Cu faţa la perete" de Livius Ciocârlie. Până la urmă asta e: o „torpoare lucidă".

27 septembrie. Julien Green, *Plăcerea de a te povesti ţie însuţi*: „24 mai. Stau aşezat la o fereastră şi privesc cum trece viaţa mea".

J. G. avea 42 de ani când nota asta. Nu mă pot împiedica să constat că e destul de banal şi de patetic spus. Dar e greu şi nici nu cred ca e firesc şi sănătos altfel. Ține de ritmul natural al vieții să fii mediocru, teluric, anodin, în expresiile felurite ale existenței: gesturi, gânduri, ziceri, judecăți. Strălucirea ne vizitează rar sau deloc.

„*De altminteri, m-am întrebat deseori dacă ținerea unui jurnal nu-i potrivnică instinctului care vrea să uităm, căci uitarea ne ușurează de o povară, în timp ce amintirea ne trage îndărăt, ne împiedică să înaintăm.*" (p. 130) Dar uitarea e, de fapt, o iluzie. Nu uităm, realmente, nimic. Ceea ce numim instinctul uitării e doar gestul de mecanică a inconştientului de a adormi ceva sau altceva, amorţeala, tragerea cortinei, închiderea silențioasă a unui sertar. Trecutul e însă viu, prezent, gata oricând să tresară din somnul său iluzoriu. Apoi, să fim serioşi, nu există *îndărăt* şi nici *înainte*-înaintare. Nu înaintăm nicăieri. Iluzia înaintării e această mişcare în cerc.

28 septembrie. Sentimentul că în general lucrurile nu se leagă, că nu s-au legat niciodată cu adevărat, doar aparent, sentiment vechi, irezolvabil.

Cu ani în urmă obişnuiam să notez cu creionul – aveam un HB de culoare galbenă, ascuțit perfect, vârful de cărbune lăsa totdeauna în urma sa linii subțiri, fragile – pe marginea cărților citite. Notam anumite citate sau idei (cum să le numesc altfel?) survenite în timpul lecturii, pe mici panglici de hârtie. Panglicile ajungeau semne de carte, cu scrisul meu miniatural, de miop. Mi-am pierdut acest bun obicei, probabil că din cauza auto-suficienței (care e, de fapt, o formă de lene). Acum, constat cu oarecare amărăciune, mă rezum la gestul ingrat de a îndoi puțin colțul unei pagini, pentru a reveni. Sunt la pagina 143 din jurnalul lui Julien Green şi încerc să redau paginii perfecțiunea inițială, netezind vârfurile de pagină îndoite. E frumoasă pagina de carte. Unul

dintre cele mai frumoase lucruri din lume, una dintre cele mai de seamă privelişti. Semne, straturi şi adâncimi. Tranchilizantul ei foşnet celulozic.

„Un om trecut de patruzeci de ani îşi dă seama că lumea lui a dispărut şi că supravieţuieşte unor ruine." (J. G., *9 august 1947*) Odată cu timpul, pas cu pas, devii doar un supravieţuitor. O torţă care încă îşi luminează paşii pe străzile nopţii.

„Ţin acest jurnal cu mult mai puţină regularitate decât în tinereţe, când totul era nou pentru mine şi când mi se părea că până şi forma unei flăcări din cămin trebuie descrisă. Nu pentru că nu mai simt frumuseţea focului, nici vorbă. Pe măsură ce înaintez, sunt tot mai sensibil la splendoarea lumii vizibile, la tot ce Dumnezeu ne arată, iar noi abia ce privim, dar timpul îmi este drămuit, sunt tot mai avar cu zilele mele, ceea ce-i o prostie, pentru că durata este o iluzie ca oricare alta. Vom muri peste două ore, spune sfânta Tereza de Avila." (J. G., *2 aprilie 1955*)

4 octombrie. Mă plimb prin succesiunea de însemnări din vechiul meu jurnal cu un apăsător sentiment de inutilitate. Nu-mi pot înfrânge decepţia. Notaţiile sunt lipsite de virtuţi. Tabloul e inegal, confuz. Literatură secundă. Plictisită. De fapt, niciun-fel-de-literatură, mai bine zis. Încep să-l redactez fără entuziasm. Ca să-mi ocup timpul şi să-mi dau iluzia scrisului.

Scrisul e cel mai adesea expresia unui dezechilibru. Ca şi cum aş merge pe o bordură de ciment, înaltă, cu braţele întinse, căutând să mă păstrez acolo, pe linia subţire, într-un ritm bun, spre un capăt. Scrisul se naşte atunci când sunt gata să îmi pierd ritmul şi braţele balansează repede-repede, bat aerul căutând să restabilească vechea aşezare.

În tren, la întoarcere, două doamne într-o prelungă şi complexantă competiţie de lăudare a propriilor copii: Al meu a fost baschetbalist de marcă. Ştie germană, engleză, franceză. E în Canada. A mea e doctoriţă. Stă într-o vilă în Florească. Am dat-o la pian şi vioară de mică. Lumea a amuţit când a dat o probă. Eu am fost directoare 40 de ani. Eu am fost inspector gradul unu. I-am luat nepotului meu profesoară de germană. Banii nu contează dacă e vorba de educaţia lui. L-am înscris la şcoala de arte. Desenează atât de frumos. Profesorul a fost uimit ce frumos desenează, mai bine decât un elev de clasa a 4 a. Fata mea e directoare la o bancă. Au angajat-o din prima. Are o fată, o vilă, un soţ. Copii mai mult decât reuşiţi. Adevărate performanţe umane. Azi adulţi aşezaţi, bine înfipţi în profesii serioase, case, maşini, stimă. Nepoţi predestinaţi genialităţii şi reuşitei în viaţă. E imposibil să nu te simţi un mic ratat, un mic neîmplinit, un tip care nu a reuşit în viaţa asta.

21 octombrie. Aştept de la gestul acesta matinal de a scrie la jurnal o anume dezmeticire în raport cu lumea agitată şi neurastenică în care mă mişc şi eu, ezitant, nesigur pe mine, fără entuziasm şi iluzii, turmentat de vociferaţiile apocaliptice ale televiziunilor peste care trec repede, dar tot le prizez, tot ascult ceva din zumzetul obsedant al nevrozei sociale, din larma obositoare şi fără ieşire. La depresia generală.

Partea grea a maturităţii e chiar această plecare din sine pentru altceva, acest timp personal restrâns, tot mai restrâns, această deposedare de sine şi livrare către alţii, altceva, această ancorare excesivă în cauze exterioare, suprafeţe, necesităţi, tot felul de imperative sociale. Omul matur e omul încolţit.

23 octombrie. Mi-a plăcut ce a declarat Ioana Maria Vlas la ieşirea din închisoare: „Sunt o persoană realistă şi nu mai am nicio speranţă. Ca şi un vis, nu ca ceva realizabil, mi-aş dori să mă mut

undeva lângă o baltă, poate lângă Mânăstirea Pasărea, că acolo e o apă frumoasă, şi să pescuiesc toată ziua. Aş vrea să îmi iau un măgar gri, o cotigă, un câine şi o pisică şi să am cât mai puţin de-a face cu oamenii." Am surâs.

Alaltăieri am dat prioritate la lift unei fete. E fată de ministru, mi-a zis portarul, cu mândrie. Serios? Şi mie care mi se păruse doar o adolescentă cu un căţel foarte drăguţ purtat în lesă.

Am văzut *Autobiografia lui Nicolae Ceauşescu*. Reţin două sau trei imagini. Ei doi, Elena şi Nicolae Ceauşescu, jucând table. Au fost nedespărţiţi preţ de câteva decenii. Până şi moartea, absurdă şi ignobilă, i-a prins aşa cum au trăit, împreună, unul lângă altul. Nu mă îndoiesc că se iubeau. Apoi imaginea lui Nicolae Ceauşescu intrând în magazinele alimentare pregătite în prealabil de activişti. Şi primul lucru care-l verifica, de fiecare dată, era pâinea. Nimic altceva. Pâinea. Era poate gestul instinctiv al copilului sărac, copil de ţăran pentru care pâinea era de nepreţuit. Chiar spune la un moment dat că „în provincie pâinea e mai bună decât aici", în Bucureşti. Poate că nu ştia cum stau lucrurile în provincie. Cel puţin aşa dădea impresia, că nu ştie cum stăteau lucrurile cu pâinea pe cartelă, cu cozile imense la pâine.

Ceauşescu spunând că e bună şi poezia abstractă, dar că mai bună e poezia socială, chiar şi femeile pot aprecia o poezie socială. Sau că simbolismul e bun în artă, dar în politică nu face doi bani.

5 noiembrie. „Sunt lucruri pe care nu le putem şti înainte de patruzeci de ani: preţul unei ore, înţelepciunea sau nebunia anumitor cuvinte, toate absurdităţile pe care le luam în serios, altădată." (Julien Green) Fără discuţie că aşa stau lucrurile. Pierzi ceva, poate entuziasmul, poate puterea de a te amăgi, de a te implica, de a crede. Câştigi în schimb o bucurie intensă şi profundă în raport cu propria ta viaţă. Câştigi, în sfârşit, savoarea

de a fi. Aşa cum câştigi teama de a fi – teamă pe care înainte o puteai lesne îndepărta – câştigi conştiinţa fragilităţii lucrurilor, a friabilităţii lor.

Ieri mă nedumerea expresia răcit-cobză. Nu i-am dat de cap.

Singurul lucru care l-aş putea face, cu sens, e să deschid o Şcoală de tip socratic. Aş putea preda cu destulă îndemânare Îndoiala.

17 noiembrie. Cea mai teribilă încercare pentru un orgolios este aceea de a se abandona lui Dumnezeu. Cum *să te laşi* Lui, când tendinţa ta „naturală", de fiinţă căzută, e să-l pui totdeauna în faţă pe „eu"? Detestabilul „eu" de care vorbea Pascal. E poate prima lecţie pe care am învăţat-o după spovedanie.

Jurnalul meu devine, încet-încet, locul unde nu se întâmplă nimic. Şi ce ar trebui să se întâmple? Nu mă interesează decât traseul, mişcările din ordinea interioară a lucrurilor, felul în care plutesc norii, dar şi oamenii pe oglinda joasă a cerului.

19 noiembrie. Cât de frumos e scris, în anii din urmă, jurnalul lui Julien Green. Am închis cu mult regret această carte, *Plăcerea de a te povesti ţie însuţi*, un compendiu al jurnalului propriu zis. Aş fi vrut să continue. Un scepticism blând, mântuit. Ritmul acesta profund şi calm al înţelepciunii. „Nu trebuie să ne încredem în ceţurile aurite ale memorie", spune. Poate pentru că memoria e adeseori infidelă, augmentativă sau partizană. Memoria e prea afectuoasă cu noi înşine. Ce intensitate în imaginea aceasta, a ceţurilor aurite. Recunoşti un artist tocmai prin acest har

inimitabil de a prinde răsuflarea lumii într-o expresie suverană, într-un haiku.

„Deschid o carte după alta şi le închid la loc cu sentimentul irealităţii lor." (21 august 1973) M-am trezit dimineaţa aceasta cu sentimentul că sufletul nostru are alte vârste decât cele biologice, că poate pendula natural şi uşor între copilărie şi bătrâneţe, aşa cum soarele luminează feţele opuse ale pământului.

„Cu toţii ne naştem îndrăgostiţi la nebunie de noi înşine", spune J. G. Este şi nu este aşa. Mă gândesc la mama, care nu e îndrăgostită la nebunie de ea însăşi, ci de noi. Mereu s-a lăsat pe ea într-un plan secund, în penumbră, cu blândeţe şi dragoste.

Făcea parte dintre acei bărbaţi lângă care femeile învaţă un fel resemnat şi calm de nefericire. Strâns în sine ca un muşchi cald de scoică în cochilia de sidef, el era un bărbat ascuns, slab, diform şi tăcut. Şi atunci ele învăţau să se multiplice, devenind corpuri din ce în ce mai pure, devenind mame, surori, perdele albe la ferestrele spitalelor, camarade, gospodine strecurându-se dezinvolt printre tarabele din piaţă, marile orologii din gări, cameriste, mătuşi, amante, jocuri de copii în praful selenar al verii, coridoare de piatră, răcoroase, prin care sufletul lui tăcut şi fragmentat de bărbat putea rătăci până târziu.

Aseară, telefon de la B. Unchiul P a murit, bolnav de cancer. Îl înmormântează vineri. Îmi plăcea de el. Avea o căbănuţă la malul Dunării, peste drum de noi. Seara şi dimineaţa pleca pe Dunăre cu barca, întindea şi scotea plasele. Erau zile în care nu prindea mai nimic. Dar el era acolo, la căbănuţa lui. Ne salutam când treceam şi eu cu undiţele.

26 noiembrie. „Jurnalul unui necunoscut nu-i o lectură atrăgătoare." Îi dau dreptate lui Matei Călinescu. Trebuie să-i dau dreptate. Câte jurnale singure, şi care stau în picioare astfel, ştim? Peste jurnalul slab al unei personalităţi suntem înclinaţi să trecem mai uşor (cel al lui M. P., de exemplu, va sta mereu în umbra cărţilor sale, aproape lipsit de semnificaţie literară). Jurnalul e *obligat*, dacă vrea să fie semnificativ, să urmeze operei sau vieţii (Renard, Gide, Drieu la Rochelle). E acel ultim sertar, o oglindă pe care o dezveleşti la sfârşit. Dar are nevoie să fie în prealabil confirmat, susţinut de viaţă sau operă, să fie recomandat. Jurnalul singur are şanse doar ca ficţiune, dar atunci încalcă regula (clauza) autenticităţii şi nu mai e jurnal. Sau are şanse dacă te numeşti Samuel Pepys sau Amiel.

Lipsit de *o* filosofie (Steinhardt, de exemplu – deşi jurnalul său e un jurnal recuperat, reconstruit), de un fir narativ (Stendhal), de un şarm stilistic (Renard, Radu Petrescu, I. D. Sîrbu), jurnalul unui necunoscut nu ar fi decât un act egotic oarecare, fără ecou dincolo de cochilia subiectivităţii.

„Jurnalele publicate te invită, implicit, să te uiţi prin gaura cheii: îţi potriveşti ochiul şi adeseori nu vezi nimic, sau doar lucruri pe care le-ai fi putut vedea şi altfel. Dar chiar banalitatea, văzută prin gaura cheii, poate căpăta un sens particular, o dimensiune aparte, o putere sugestivă de care e de obicei lipsită." (M. C.)

„Patruzeci de ani şi-n suflet aceeaşi adolescenţă amară: am trecut prin tot soiul de situaţii, dar felul meu de a fi şi a reacţiona a rămas acelaşi. Anii mei nu se adună, ci fug, se risipesc, iar fiinţa mea adâncă e la fel de vulnerabilă ca la douăzeci de ani. Nu mă pot împiedica să cred că atâta vreme cât îmi resimt vârsta ca pe-o abstracţie, totul e bine." (Matei Călinescu, *Un fel de jurnal*)

E jurnalul unui exil. Jurnalul e un exil.

„O mare cucerire interioară e indiferenţa faţă de mine însumi – un soi de ataraxie în centrul fiinţei." (M. C.)

„Un jurnal poate fi o cârjă cu ajutorul căreia înaintezi încet-încet, cu atenţia concentrată asupra fiecărui pas nesemnificativ, în golul timpului". Interesant spus, dar nu consimt. Nu resimt golul timpului, vidul. M-am ferit de tentaţia indiferenţei. Pentru mine jurnalul e o gimnastică de dimineaţă, o dezmorţire a încheieturilor – cum zicea V. W. – o încercare de a recupera, atât cât e, valoarea unei zile pierdute, de a o revizita. Închei lectura jurnalului pe la 7. E unul din cele mai bune pe care le-am citit vreodată. Îmi aminteşte de Lucian Raicu, de L. C., de M. Z. – ale căror jurnale nu le am aici şi pe care le-aş mai frunzări uneori. Matei Călinescu e înmormântat la Severin. Degeaba am scris astă-vară în presa locală. Niciun ecou. Pentru ei, autorul *Vieţii şi opiniilor lui Zacharias Lichter*... poate cu una-două excepţii pe care le ştiu. E trist pentru un oraş să nu-şi mai poată recunoaşte – pentru că e tulburat, necăjit, acaparat de apatie – reperele culturale.

2 decembrie. Iarna a venit la fix, mi-a zis, ieri, un taximetrist. Chiar că la fix.

9 decembrie. Jurnalul mă obligă în fiecare dimineaţa la un mic exerciţiu de luciditate. Spun luciditate, nu sinceritate. Sinceritatea nu mi se pare o virtute. Adeseori a fi sincer nu înseamnă decât să fii stupid şi cinic şi grăbit. Pe de altă parte, nici nesinceritatea nu e o virtute. Jurnalul meu nu e deloc unul sincer. E mai degrabă un jurnal de... interior. Mă bucur că, inspectându-i paginile, nu descopăr decât rareori referiri la persoane, că nu expun pe nimeni (în caz că mor şi rămâne succesiunea de notaţii banale, observaţii atmosferice, de stare, infantilităţi, edulcoraţii, melancolii oarecare; m-ar deranja lipsa lui de ţinută stilistică, de unitate, faptul că nu ar sta în picioare singur, ca Text – de asta am

poate şi obsesia redactării lui, de teama că-mi poate supravieţui în forma aceasta).

Prin jurnal nu fac decât să îmi ridic privirile şi în oglindă să dau de mine. Sunt nevoit să mă văd, să-mi trec palma peste luminile şi umbrele propriului chip...

Habar nu am dacă vreau să mai continui. Uneori mi se pare inutil. Uneori nu văd în mine decât ratarea, anotimpurile în care mă pierd şi nu mă regăsesc. Într-un fel jurnalul e doar exerciţiul meu de automângâiere. Felul în care încerc să mă adun, regăsesc şi educ. Încep să-i înţeleg pe cei care nu voiau ca jurnalul să le supravieţuiască. La ce bun?

Pe tren, ieri, am dat peste o frază din *Cronicarul sportiv*: „Există momente când viaţa nu pare prea grozavă, dar oricum te simţi bine, eşti fericit că trăieşti, chiar dacă nu te-a cuprins o stare de extaz". Sigur că viaţa nu are totdeauna momente grozave. Momentele grozave sunt puţine, probabil că e şi firesc. Micile glorii. Micile clipe de triumf. Premiile din şcoală. Primul sărut. Prima scrisoare de dragoste. Primul gol la vinclu. Mulţimea care face o reverenţă şi moare, se scufundă sub strălucirea ta iluzorie, sub răsuflarea de astru efemer. Dar în general să zici mersi – şi zic, zic – că eşti viu, că te simţi bine, că poţi alerga şi schiţa câteva mişcări de dans, că inima ta mai tresare încă.

Imaginea cu care m-am trezit e una cât se poate de veche, şi nu m-am grăbit să o îndepărtez, dimpotrivă. Imaginea îmi prezintă un bărbat tânăr, vag cunoscut, într-o zi de februarie. Tânărul bărbat priveşte de pe trotuar o clădire abandonată. Nu e o ruină, ci o clădire relativ nouă, dar neterminată de constructori. Un corp de muribund abandonat pe câmpul de luptă. Şi care probabil într-o bună zi ar fi trebuit să fie o piaţă acoperită, lumina

ar fi coborât prin ferestrele din tavan învăluind tarabele cu legume şi fructe şi chipurile palide ale vânzătorilor. Bărbatul poate observa destul de bine vertebrele de beton ale cupolei, încremenite într-un spasm dezarticulat şi tenebros. A trecut de nenumărate ori pe lângă această construcţie ratată – resturi ale unui entuziasm edilitar ce a capotat repede – primăvara, dar şi în zilele obositoare de vară, sau toamna, dar nu s-a oprit niciodată să privească atent, să privească *cu adevărat*. Când eşti tânăr aproape că nu priveşti niciodată atent lucrurile. Începi să recuperezi abia mai târziu, când lumea devine un şir de imagini ce se succed mai lent, lipsite de vigoare, dar cu mult mai calme.

Nu mai ştiu dacă pe fereastra bucătăriei lui J. se putea vedea clădirea respectivă. Pe atunci locuiam la două staţii de metrou de ea, în gazdă, la o tanti care nu suporta fumul de ţigară şi care fusese, *la viaţa ei*, balerină. Femeia se agăţa de imaginea aceasta a vechii balerine cu o înduioşătoare disperare, iar eu o ascultam de fiecare dată pe jumătate absent.

Erau vremuri cât se poate de confuze, dar frumoase, iar eu mă las legănat în sunetele acestea îndepărtate, cu ochii închişi şi capul înfundat în pernă. Ne plăcea să facem dragoste deşi nu aşteptam nimic de la acest lucru, pur şi simplu, nici declaraţii, nici promisiuni, nimic. Fiecare îşi recâştiga imediat singurătatea, îşi vedea de treburile sale. Şi acum experienţa cu J. mi se pare cât se poate de stranie. Sunt atâtea lucruri pe care nu mi le-am putut explica niciodată. Tăcerile ei. Felul în care ne îndepărtam repede. Absenţele ei. Revenirile. Felul în care şi eu, treptat, am devenit ca ea. Un om din care ies la suprafaţă, ca dintr-o cochilie, doar braţele albe, gelatinoase.

Vechea clădire din imaginea matinală e acum un mall impunător. De fiecare dată când intru în acest mall, am un sentiment destul de ciudat, amestecat, de uimire, de regret şi de nostalgie. Un gust al vechii singurătăţi de atunci, al iernii în care tânărul bărbat s-a oprit preţ de câteva clipe pe trotuar pentru a

privi contorsionarea halucinantă a betonului. Ştie atât de limpede că frumuseţea corpurilor de atunci nu se va mai întoarce niciodată, nici gustul ţigărilor ieftine, nici surâsul plăcut al lui J., nici discuţiile din bucătărie cu fosta balerină, nici dulcea confuzie care-i însoţea zilele, nimic. Totul e îngropat destul de adânc, ascuns, aşa cum sunt ascunse fundaţiile vechi în corpul măreţei instituţii capitaliste.

Imaginea bărbatului tânăr oprit pe trotuar e una alb-negru. Ar putea da, mi-am spus, o fotografie destul de interesantă dacă ai fi reuşit să prinzi unghiul potrivit. Lumina zilei, lăptoasă şi rece. Chipul bărbatului uşor ascuţit. Unghiul potrivit ar putea fi găsit undeva peste umărul bărbatului, trei sau patru paşi în spate, în stânga, la 45 de grade, astfel încât să poţi surprinde şi profilul lui post-adolescentin, dar şi spaţiile acelea întunecate, sumbre, decupate la etajele superioare ale clădirii abandonate, şi care atunci mi s-au părut imposibil de prins într-o utilitate publică sau alta.

O fotografie veche, alb-negru, reprezentând un grup de bărbaţi şi de femei strânşi umăr lângă umăr, aşezaţi pe două rânduri, rigizi, iar la picioarele lor e o fetiţă bucălată şezând pe un scăunel, cu un buchet de flori palide în mână. O simplă fotografie de la cununia bunicilor mei, la începutul anilor ’50, care acum mi se pare a avea un aer artistic, datorat vechimii fotografiei, ramelor simple din lemn, porozităţii hârtiei fotografice, chipurilor nemişcate, fetiţei aşezate pe un scăunel şi privind plictisită undeva în dreapta obiectivului.

Oamenii aplaudau corul muncitoresc aşezaţi pe şirurile lungi de scaune, în sala de mese, îmbrăcaţi în salopete albastre şi gri, mirosind a electrozi de sudură, a ulei, a pilitură de fier, a transpiraţie şi bere. Aveam 6 sau 7 ani, şi am simţit atunci pentru prima dată emoţia aceea stranie ce străbate oamenii, pătrunde

corpurile, îi reunifică, umple spaţiile dintre ei şi îi prinde pe toţi, pe absolut toţi, într-un mare şi nevăzut arc voltaic.

E cazul să mă opresc din transcrierea Jurnalului. E 4:40. Mă întreb dacă tot acest efort al transcrierii a meritat, dar totuşi o fac în treacăt, absolut formal, lipsit de voinţa de a afla realmente şi răspunsul. Acum nici nu-mi pot da seama de nimic, căci sunt mult prea aproape, încă prins în ardoarea exerciţiului. Voi şti răspunsul doar după ce mă voi îndepărta.

Îmi aprind o ţigaretă. E linişte. Mă pregătesc pentru măruntele gesturi matinale obişnuite – să deschid fereastra, să spăl ceaşca de cafea, să golesc scrumiera. Închid acum textul, lumile de ieri şi de alaltăieri ce îşi reflectă în apele lui crepusculare freamătul obsedant şi ireal.

octombrie 2013

C O L E C Ț I A

Proză contemporană

1 Robert Nuțu – „Îmblânzitorul de cărnuri”;

2 Liviu Nanu – „Cîrciuma lui Bicuță – Vol. 2”;

3 Leonard Ancuța – „Join’t”;

4 Dragoş Voicu – „Țara de sub fluturi”;

5 Robert Nuțu – „Moartea din colțul ochiului”;

6 Sorin Delaskela – „Despre retragere şi simplificare”.

Tipar:
Tipografia PrintATU
S.C. Print Atu S.R.L.
Str. Turnului, nr. 22
cod 550197, Sibiu, România
Tel.: +40 369 432 190
Mobil: +40 728 067 236
E-mail: contact@printatu.ro
Web: www.printatu.ro

Bun de tipar:
10 decembrie 2013
Apărut:
decembrie 2013